

Programmabegroting 2020

Meerjarenraming 2021 - 2023

**gemeente
vaals**

Aanbieding programmabegroting 2020	5
Deel 1	BEGROTINGSPERSPECTIEF
	Strategie en bestuur
	Bestuurssamenvatting
	Financiële positie
Deel 2	PROGRAMMAPLAN
	Programma Mens & Voorzieningen
	Programma Wonen & Verkeer
	Programma Werk & Economie
	Programma Bestuur & Dienstverlening
Deel 3	PARAGRAFEN
	Bedrijfsvoering
	Weerstandvermogen & risicobeheersing
	Lokale heffingen
	Financiering
	Verbonden partijen
	Grondbeleid
	Onderhoud kapitaalgoederen
Deel 4	BIJLAGEN (ongenummerd)
	Reserves en voorzieningen 2020 - 2023
	Investeringsprogramma 2020 - 2023
	Incidentele lasten en baten 2020 - 2023
	Structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves & voorzieningen
	Taakveldenbegroting
	Recapitulatie begrotingsevenwicht 2020 - 2023
	Verplichte beleidsindicatoren BBV
	Geprognostiseerde balans 2020
	EMU-saldo
	Raadsbesluit

Aanbieding begroting 2020

Geachte voorzitter en leden van de Raad,

De begroting 2020-2023 geeft weinig reden tot een optimistisch voorwoord. Ondanks het feit dat de septembercirculaire een positiever beeld toont dan de meicirculaire voor wat betreft de bijdragen vanuit het Gemeentefonds, is de urgentie om keuzes te maken en ambities bij te stellen onverminderd hoog. De financiële druk op het sociaal domein neemt nog steeds toe; de druk op de organisatie als gevolg van de implementatie van de Omgevingswet stijgt; de energie- en klimaattransitie zal de komende decennia een stevig beslag leggen op de autonome gemeentelijke middelen; kortom, er is geen reden om achterover te leunen en de discussie zoals aangezwengeld in de Perspectiefnota met aangetrokken handrem te voeren.

Het niet maken van broodnodige keuzes raakt niet alleen de financiële huishouding, maar ook de autonomie van de gemeente Vaals. Met het maken van keuzes bepalen we onze eigen koers, gebaseerd op dat wat goed is voor de inwoners van Vaals. Maken we die keuzes niet, dan gaan anderen die koers deels voor ons bepalen. Wij blijven geloven in de meerwaarde van een gemeente die dicht bij de eigen burgers staat. Maar die meerwaarde moet dan wel in verhouding staan tot de financiële bijdragen die wij van onze burgers direct of indirect vragen.

Prioriteren, keuzes maken en ons ook daaraan houden, focussen op zaken die écht van belang zijn en, uitermate belangrijk, loslaten wat niet tot die prioriteiten behoort. Dat vergt politieke en bestuurlijke moed, debatten op het scherpst van de inhoudelijke en ideologische snede en kraakheldere, eenduidige besluitvorming. Wij zijn van mening dat de Perspectiefnota en deze begroting voldoende fundament voor dit proces bieden. In deel 1 van deze begroting (bestuurssamenvatting) zijn de maatregelen uit de perspectiefnota, die in deze begroting verwerkt zijn, zichtbaar gemaakt.

Het College ziet er naar uit om samen met u de volgende stap te zetten in de toekomst van Vaals!

mr. J.P. Kompier
wethouder Werk & Economie/Financiën

Deel 1

Begrotingsperspectief

Het eerste deel van deze programmabegroting is bedoeld als een soort samenvatting van de totale programmabegroting. Het geeft de hoofdlijnen van de begroting aan alsmede het (financieel) perspectief waarbinnen deze begroting tot stand is gekomen.

In onderdeel 1 wordt eerst ingegaan op de strategische uitgangspunten voor de lange termijn en wordt een samenstelling gegeven van het huidige gemeentebestuur en de portefeuilleverdeling binnen het College gepresenteerd.

Daarnaast wordt in onderdeel 2 een relatie gelegd met de perspectiefnota 2020, die onlangs in een tweetal raadsessies is besproken.

Als laatste worden in onderdeel 3 de begrotingssaldi voor de komende jaren gepresenteerd en een nadere analyse gegeven van de totstandkoming van dezealdi. Daarbij worden de aanpassingen in het bestaande beleid verder uitgesplitst. Tevens wordt aangeduid wat de financiële consequenties van de nieuwe investeringsprojecten zijn. Ook wordt het dekkingsplan nader uiteengezet.

Om een juist inzicht in de financiële situatie te krijgen wordt ook stilgestaan bij de ontwikkelingen in de reservepositie van de gemeente. Verder worden zowel de nieuwe alsook de lopende investeringsprojecten in beeld gebracht. Afgesloten wordt met een overzicht van de zogenaamde PM-posten.

De indeling van dit eerste deel is als volgt:

1. Strategie en bestuur
2. Bestuurssamenvatting
3. Financiële positie

In de programmabegroting wordt met name het beleid voor het komende begrotingsjaar neergezet. Dit beleid staat echter niet op zichzelf. Het komt voort uit het Politiek Akkoord 2018 - 2022 waarin de Raad de kaders en ambities voor de middellange termijn heeft vastgelegd. Dit politiek akkoord sluit aan op de strategische ambities van de gemeente Vaals.

Strategische visie en Coalitie Akkoord 2018 - 2022

De tijdshorizon van de huidige Strategische Visie Vaals 2020 loopt ten einde. Tijd voor een nieuw toekomstperspectief. De gemeenteraad wenst bij de ontwikkeling van dit nieuwe perspectief vooral aan te sluiten bij de transitie waarin de samenleving momenteel verkeert. Derhalve is prof. Rotmans gevraagd om langs zijn kijk op transities een nieuwe visie en nieuwe paden te ontwikkelen, in nauwe samenspraak met de samenleving.

Transitie betekent nieuwe ontmoetingen, kenmerkt zich door het ontstaan van nieuwe, variabele, netwerken. Mensen weten elkaar op nieuwe manier te vinden en ontwikkelen steeds meer eigen initiatief en zoeken ruimte om dat zelf uit te kunnen voeren. Dat betekent een andere/nieuwe positie/rol van de gemeente. Een gemeente die **'initiatief en ruimte'** geeft **aan de samenleving**. Voor de gemeente ook een transformatie naar een andere rol, steeds meer zijn van netwerkpartner, faciliteren in plaats van bepalen. Dat vraagt ook iets van de organisatie, een andere governance. Maar ook van de samenleving, ook die moet in grote mate klaar zijn om initiatief te kunnen pakken, zelf verantwoordelijkheid te nemen.

Uit het visietraject dat tot nu toe samen met een aantal zogenaamde koplopers uit de samenleving is gevolgd komen een aantal zeer interessante richtingen naar voren. Centraal staat het **'ontbreken van verbindingen'**. Momenteel zijn er te weinig verbindingen tussen en met de verschillende gemeenschappen, tussen en met de omliggende gemeenten. In het leggen, versterken en onderhouden van dergelijke verbindingen schuilt de kracht voor de toekomst. De gemeente kan haar meerwaarde laten zien door het actief mogelijk maken dat meer verbindingen/ontmoetingen tot stand komen. Daarbij past ook het thema **'leren' als levensstijl**. Luister naar elkaar, leer van elkaar, ga al lerende op weg en vind met elkaar de passende oplossingen. Maar ook gericht op de **eigen cultuur** en het vinden van onderscheidend vermogen door vooral steeds uit te gaan van **kwaliteit**. De eerste inhoudelijke lijnen beginnen zichtbaar te worden, daar waar het gaat om nieuwe woonvormen/leefconcepten, positioneren van Vaals in evenementen, maar ook in lokale/regionale producten, de kwaliteit van het centrum en het belang van onderwijs.

Er ligt een grote uitdaging voor het gemeentebestuur om te gaan zorgen voor continuïteit in visie en uitvoering. De interactie met de samenleving is tot nu toe het centrale punt in deze visie-ontwikkeling geweest. In 2020 zal de visie vertaald moeten worden naar concrete **transitiepaden**/programma's. Daarin zal het bestuur nadrukkelijk de samenleving moeten betrekken en de creativiteit en het initiatief daarin omarmen. De begroting 2021 zal voor een belangrijk deel gebouwd moeten worden op deze transitie.

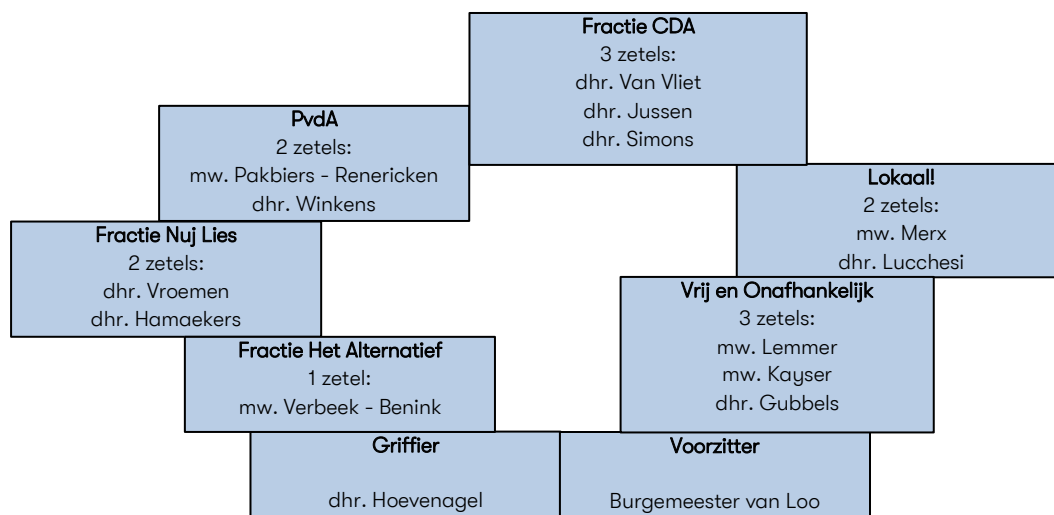
Schematisch kan de relatie (van de doelen en speerpunten) van de begroting met de strategische visie en coalitieakkoord als volgt worden weergegeven:

Gemeentebestuur

De samenstelling van het hoogste bestuursorgaan, de gemeenteraad, ziet als volgt uit:

Gemeenteraad Vaals 2018 - 2022

Na de verkiezingen is een coalitie gevormd door de fracties CDA, V&O en Lokaal!. Vanuit deze coalitie zijn 3 wethouders (1 per fractie) door de Raad benoemd, die samen met de burgemeester het College van burgemeester en wethouders vormen. Binnen dit College is de volgende portefeuilleverdeling tot stand gekomen.

Burgemeester Van Loo Voorzitter	Wethouder Kompier Lokaal!	Wethouder De Graauw Vrij & Onafhankelijk	Wethouder Coenen CDA
Bestuur & Dienstverlening	Werk & Economie	Mens & Voorzieningen	Wonen & Verkeer
Algemene gemeentelijke belangen	Toerisme en recreatie	Maatschappelijke ondersteuning	Wonen en volkshuisvesting
Openbare orde en veiligheid	Economie en ondernemerschap	Jeugdzorg	Ruimtelijke ordening
Brandweer/rampenbestrijding	Evenementen	Ouderenzorg	Studentenhuisvesting
Kwaliteit/eenheid van beleid	Markten en kermissen	Jeugd en jongeren	Monumentaal erfgoed
Burgerzaken/-participatie	Werkgelegenheid	Breed welzijn	Natuur en landschap
Dienstverlening	Sociale zaken/minimabeleid	Algemeen maatschappelijk werk	Drielandenpunt
Communicatie en voorlichting	Participatiewet	Actief burgerschap	Milieu en afval
Handhaving	Uitvoering duurzaamheid	Gezondheidszorg	Klimaat-/duurzaamheidsbeleid
Regionale samenwerking	Gemeentefinanciën	Sport	Verkeer en vervoer
Grensoverschrijdende zaken	Belastingen	Onderwijs en educatie	Parkeren
Personeel en organisatie	Beleidscyclus	Kunst en cultuur	Infrastructuur
Juridische zaken	Bedrijfsvoering	Verenigingen	Openbare werken
Cittaslow	Grensinfopunt	Vrijwilligerswerk	Begraafplaatsen

De financiële situatie baart zorgen. Directe aanleiding voor de Perspectiefnota was het feit dat nog voordat de helft van begrotingsjaar 2019 voorbij was, het positieve begrotingssaldo 2020 omgeslagen is in een tekort en de vrije budgetruimte voor de jaren daarna met meer dan 60% afgenomen is, gekoppeld aan de constatering dat ook de vermogenspositie onder druk staat én de risico-inschatting van met name de aanhoudende stroom aan decentralisaties van rijkstaken naar de gemeenten.

Daarnaast zijn de ambities van de gemeente Vaals hoog. Dat komt het meest pregnant naar voren in het coalitieakkoord. Het Coalitieakkoord 2018-2022 formuleert een groot aantal wensen dat (nog) niet vertaald is in het staande beleid. Tot slot is duidelijk dat de discussie over de strategische locaties naast de inhoudelijke dimensie, ook een duidelijke financiële dimensie heeft. Indien de invulling afwijkt van eerdere keuzes, heeft dat directe consequenties voor onze vermogenspositie. Op basis van de Perspectiefnota hebben een tweetal sessies met de raads- en burgercommissieleden plaats gevonden; één in de vorm van een raadsconferentie en één extra gezamenlijke raadscommissie. Het College heeft goed geluisterd naar uw inbreng, wat overigens niet altijd leidt tot het een-op-een overnemen van de veronderstelde meerderheid. Het College ziet het als haar plicht om, als dagelijks bestuur, haar eigen inbreng en afwegingen te hanteren.

In onderstaande tekst treft u een overzicht aan van de punten uit de perspectiefnota die verwerkt zijn in de voorliggende conceptbegroting.

Extra beleids capaciteit Wmo (structurele meerlast € 45.000)

Het denkproces in het College over noodzakelijke maatregelen is niet gestopt op het moment van aanleveren van de Perspectiefnota. Op het oorspronkelijke voorstel voor extra beleids capaciteit Wmo is verder gediscussieerd en heeft een nadere afweging tussen uitvoering en beleid, geleid tot een voorstel voor 50% extra beleids capaciteit.

Nav discussie 8-10-2019 ombuiging:	Gehandhaafd
------------------------------------	-------------

Buffer (structurele meerlast € 500.000)

Ondanks dat de meest majeure risico's zijn benoemd en berekend in het weerstandsvermogen, wenst het college een buffer in de begroting op te nemen om de financiële druk vanuit (deels) autonome ontwikkelingen op te vangen. De Perspectiefnota zoomt daarbij vooral in op de decentralisatieopgaven (energiebeleid, omgevingswet), maar u moet ook denken aan de Integrale Beheersvisie Openbare Ruimte, doorvertaling van de Strategische Visie, etc. Tot slot wijst het College op de praktijk in 2019 waarin nog voordat de helft van begrotingsjaar 2019 voorbij was, het positieve begrotingssaldo 2020 omgeslagen is in een tekort en de vrije budgetruimte voor de jaren daarna met meer dan 60% afgenomen is. Het College is van mening dat een dergelijke buffer een bewijs is van verantwoord en realistisch begroten.

Nav discussie 8-10-2019 ombuiging:	Gehandhaafd
------------------------------------	-------------

Hulp bij het huishouden (structurele bezuiniging 2020 € 50.000, 2021 € 75.000, 2022 e.v.j. € 125.000)

Binnen de Wmo hanteert de gemeente Vaals bij Hulp bij het Huishouden een hogere normering dan de meeste andere gemeenten in Limburg. Het voorstel is te kiezen voor een ingroei periode voor de duur van één jaar. Dit betekent dat alle nieuwe (her)indicaties na 01-01-2020 volgens de nieuwe

normering worden geïndiceerd. Alle lopende indiceringen die pas na 01-01-2021 aflopen, worden gedurende 2020 omgezet naar de nieuwe normering waarbij deze per 01-01-2021 worden omgezet naar de nieuwe normering.

Nav discussie 8-10-2019 ombuiging:	Gehandhaafd
------------------------------------	-------------

Jeugdzorg (besparing vanuit effectieve werkwijze € 25.000)

Door middel van een verder geoptimaliseerd toegangsmodel zal de 'echte' hulpvraag beter en eerder naar voren komen. Hierdoor is het mogelijk om aan de voorkant maatwerk te leveren door de vraag van de cliënt integraal en voorliggend te benaderen. Aandacht blijven hebben voor het feit dat hier sprake is van een open-einde-regeling.

Nav discussie 8-10-2019 ombuiging:	Gehandhaafd
------------------------------------	-------------

Privatiseren Fraiche-gebouw

Gelet op het ontbreken van draagvlak in de gemeenteraad voor een onderzoek naar privatisering van het gebouw, neemt het College deze bezuiniging niet op in het dekkingsplan. Overigens is hiermee de financiële problematiek van de stichting nog niet opgelost. Die zal op een later tijdstip weer op de agenda verschijnen.

Nav discussie 8-10-2019 ombuiging:	Verwijderd
------------------------------------	------------

Subsidieverlening verenigingen (structurele ombuiging vanaf 2021 € 35.000)

De huidige methode van subsidieverlening aan verenigingen is vrij complex, niet uniform en op een enigszins organische manier tot stand gekomen, waardoor de argumentatie niet meer altijd te herleiden valt. Als gemeente Vaals streven we steeds meer naar het faciliteren van ontwikkelingen en initiatieven die volgen uit de samenleving. Het college is ervan overtuigd dat middels een andere vorm van subsidieverlening meer bereikt kan worden. De gezamenlijke raadscommissie adviseert om dit vooral een zaak van de gemeenteraad te laten zijn en geeft de gemeenteraad in overweging een speciale raadscommissie in te richten.

Nav discussie 8-10-2019 ombuiging:	Gehandhaafd
------------------------------------	-------------

Kwaliteitsniveau wegen + groen & 3^e fase centrumplan

Het College is van mening dat met een meer efficiënte en effectieve wijze van opereren financiële voordelen geboekt kunnen worden. Tegelijkertijd constateert het College dat de gemeenteraad veel waarde hecht aan een kwalitatieve openbare ruimte. Daartoe zal in het eerste kwartaal 2020 de Integrale Beheersvisie Openbare Ruimte ter discussie komen. Daarin staan varianten, gekoppeld aan kwaliteitsniveaus, financiële middelen en personele capaciteit. Het College neemt de voordelen van de meer efficiënte en effectieve wijze van opereren in de IBOR mee.

Nav discussie 8-10-2019 ombuiging:	Verwijderd
------------------------------------	------------

Leges omgevingsvergunningen (structurele bezuiniging € 30.000)

De kostendekkendheid van de legestarieven zijn gebaseerd op gemiddelden en gehanteerde kencijfers (overhead). Het College wil de kostendekkendheid opnieuw in oenschouw nemen, onder andere door de huidige maximering van € 50.000 los te laten.

Nav discussie 8-10-2019 ombuiging:	Gehandhaafd
------------------------------------	-------------

Aanvullende maatregelen verkeerscirculatie (structurele bezuiniging € 100.000)

In het kader van het Verkeerspanel zijn twee bedragen van belang. De gemeenteraad heeft eerder reeds € 100.000 eenmalig ter beschikking gesteld om (relatief) kleine ingrepen in de

verkeerscirculatie te financieren. Dit bedrag wordt niet betrokken in de ombuiging en blijft derhalve beschikbaar.

Tegelijkertijd blijkt uit het advies van het Verkeerspanel dat er met name op de Bosstraat en Maastrichterlaan grootschalige suggesties naar voren gekomen zijn. Om die mogelijke maatregelen te financieren is een structureel bedrag van € 100.000 opgenomen, als kapitaallast van de mogelijke investeringen. Momenteel loopt een verkeerskundig onderzoek naar de (on)mogelijkheden van deze grootschalige suggesties, het probleemoplossend vermogen van de suggesties en de financiële consequenties. Het College stelt dan ook voor om de bezuiniging te handhaven en de noodzaak en financiële dekking van mogelijke maatregelen te bekijken als de resultaten van het verkeerskundig onderzoek beschikbaar zijn. Met andere woorden, op basis van het onderzoek zal een inhoudelijk en financieel raadsvoorstel voorgelegd worden in 2020.

Nav discussie 8-10-2019 ombuiging:	Gehandhaafd
------------------------------------	-------------

Kwijtscheldingen (structurele bezuiniging € 200.000)

Tijdens de begroting 2019 is een motie aangenomen die het college opdraagt de mogelijkheden te onderzoeken om de kwijtscheldingen afvalstoffenheffing en rioolrechten rechtstreeks te dekken vanuit de uitkering gemeentefonds. Het College stelt voor om een consistent beleid te voeren en de kwijtscheldingen te verdisconteren in de heffingstarieven en daarmee te blijven dekken uit de gemoeide heffingen.

Nav discussie 8-10-2019 ombuiging:	Gehandhaafd
------------------------------------	-------------

Re-integratie (structurele bezuiniging € 100.000)

Vanzelfsprekend wordt een zo hoog mogelijke uitstroom nagestreefd middels diverse re-integratie instrumenten, waarbij prioriteit komt te liggen bij het bestandsdeel dat potentiële uitstroombmogelijkheden biedt.

Nav discussie 8-10-2019 ombuiging:	Gehandhaafd
------------------------------------	-------------

Lokale armoederegelingen (structurele bezuiniging € 44.000)

Voor veel van deze regelingen geldt dat deze beschikbaar zijn voor inwoners met een inkomen van 110% van de landelijke norm. Voorgesteld wordt deze norm te verlagen naar 100% c.q. de landelijke norm als maximum-inkomen te gebruiken. Daarnaast wordt voorgesteld te stoppen met de huidige regeling 'koudetoeslag'.

Nav discussie 8-10-2019 ombuiging:	Gehandhaafd
------------------------------------	-------------

Evenementenbeleid / stadspromotie (structurele bezuiniging € 100.000)

Het College neemt nota van de inbreng vanuit de verschillende fracties en stelt een bezuiniging van € 100.000 voor. Juist het College is zich ervan bewust dat pijnlijke keuzes noodzakelijk zijn. Tegelijkertijd dient de gemeenteraad zich te realiseren dat deze verdere bezuiniging directe consequenties heeft voor aantal en kwaliteit van evenementen en activiteiten in het kader van stadspromotie.

Nav discussie 8-10-2019 ombuiging:	Aangepast en gehandhaafd
------------------------------------	--------------------------

Marketingcampagne Vaals – Aken (structurele bezuiniging €30.000)

Doordat het merk 'Vaals' inmiddels niet meer weg te denken is onder de studenten in Aken vinden de nieuw gerealiseerde studentenwoningen gretig aftrek. Hierdoor is het mogelijk nu een stap terug te doen.

Nav discussie 8-10-2019 ombuiging:	Gehandhaafd
------------------------------------	-------------

Communicatie & Voorlichting (structurele bezuiniging € 34.000)

De afgelopen periode is vanuit communicatie een behoorlijk stap vooruit gemaakt. Het college acht een taakstelling op het integrale communicatiebudget van € 34.000 reëel.

Nav discussie 8-10-2019 ombuiging:	Gehandhaafd
------------------------------------	-------------

Doorontwikkeling KCC / Team welkom (structurele taakstelling € 50.000)

Het KlantContactCentrum is het eerste bedrijfsonderdeel dat gereorganiseerd is. Vanuit de samenleving merken we dat er sprake is van een duidelijke meerwaarde, maar ook dat er behoefte is dat het team minder achter de balie verblijft en veel meer in de buitenwereld, mensen ontmoet en aanhaakt bij bestaande activiteiten. Het College ziet deze post als een taakstelling. Werkenderwijs gaan we het model doorontwikkelen. Indien blijkt dat de dienstverlening door de taakstelling onverantwoord onder druk komt te staan, zullen wij richting gemeenteraad komen.

Nav discussie 8-10-2019 ombuiging:	Gehandhaafd
------------------------------------	-------------

Studentenhuisvesting Von Clermontpark

Het college is van mening dat de studenten weer leven blazen in Vaals, en ziet dan ook slechts voordelen in nog een studentencomplex. We hebben gemerkt dat deze mening de gemeenteraad verdeeld. Gelet op de lopende discussie, het aanstaande woonbehoefteonderzoek en de financiële omvang van de post, heeft het College besloten om deze opbrengsten niet te betrekken bij het dekkingsplan.

Tegelijkertijd gaan we nog niet over tot een afwaardering ten laste van de algemene reserve. We hebben namelijk ook geconstateerd dat elke fractie de strategische locaties wil ontwikkelen; de meningen lopen uitsluitend uiteen over de doelgroep waarvoor ontwikkeld zou moeten worden. Elke ontwikkeling heeft financiële consequenties. Pas als duidelijk is voor welke doelgroep(en) de gemeenteraad wil ontwikkelen, kunnen we op een verantwoorde wijze afwaarderen.

Nav discussie 8-10-2019 ombuiging:	Verwijderd
------------------------------------	------------

Belastingverhoging OZB (structurele meeropbrengst vanaf 2020: € 150.000)

Het college ziet belastingverhoging als ultimum remedium om begrotingstekorten weg te werken. Het voorstel was om vanaf 2019 het zogenaamde art. 12-tarief te hanteren. Alle fracties hebben aangegeven zich te kunnen vinden in een ophoging van circa 5%. Ondanks het feit dat het College van mening is dat daarmee enigszins voorbijgegaan wordt aan de in de Perspectiefnota opgesomde risico's, neemt het College de gedragen opbrengst mee in het dekkingsplan.

Nav discussie 8-10-2019 ombuiging:	Aangepast en gehandhaafd
------------------------------------	--------------------------

Verhoging toeristenbelasting (structurele meeropbrengst € 300.000)

Het college heeft gezocht naar harmonisatie van de tarieven in lijn-50-verband. Alle fracties zijn van mening dat een grotere opbrengst sterker weegt dan de regionale afspraken in deze. Het College betreurt dit, maar neemt desondanks de gedragen opbrengst mee in het dekkingsplan.

Nav discussie 8-10-2019 ombuiging:	Aangepast en gehandhaafd
------------------------------------	--------------------------

Coalitieakkoord (structurele bezuiniging € 720.000)

Het College heeft voorgesteld om de resterende ambities uit het coalitieakkoord/raadsprogramma on hold te zetten. Uit uw bijdragen blijkt dat er in elk geval financiële ruimte van circa € 480.000 moet zijn voor een aantal resterende ambities.

Nav discussie 8-10-2019 ombuiging:	Aangepast en gehandhaafd
------------------------------------	--------------------------

Gelet op bovenstaande keuzes en uw inbreng tijdens de bijeenkomsten, stelt het College voor om geen aanvullende bestuursopdrachten uit te zetten, naast de reguliere onderzoeken naar een meer efficiënt en effectief opereren. Dit voorstel is ingegeven door enerzijds de werkdruk die uit bovenstaande naar voren komt, maar ook uit de werkdruk die eventuele bestuursopdrachten opleveren. Bestuursopdrachten kunnen alleen dan weggezet worden als er sprake is van aanvullende personele capaciteit.

In onderstaand overzicht treft u ter vergelijking aan de begrotingscijfers op basis van de voorstellen van het college in de perspectiefnota vs. de begrotingscijfers zoals opgenomen in de nu voorliggende meerjarenbegroting 2020-2022:

	2020	2021	2022	2023
Perspectiefnota	€ -115.000	€ 659.000	€ 983.000	€ 1.237.000
Begroting 2020-2023	€ -670.000	€ -171.000	€ 153.000	€ 407.000

Gelet op bovenstaande keuzes en uw inbreng tijdens de bijeenkomsten, stelt het College voor om geen aanvullende bestuursopdrachten uit te zetten, naast de reguliere onderzoeken naar een meer efficiënt en effectief opereren. Dit voorstel is ingegeven door enerzijds de werkdruk die uit bovenstaande naar voren komt, maar ook uit de werkdruk die eventuele bestuursopdrachten opleveren. Bestuursopdrachten kunnen alleen dan weggezet worden als er sprake is van aanvullende personele capaciteit.

In deel 2 van deze begroting (het programmaplan) zullen de diverse programma's nader worden belicht, met elk hun financiële impact. Financieel gezien kan deze begroting voor het jaar 2020 en volgende jaren middels onderstaand overzicht in beeld worden gebracht.

Programmabegroting 2020 – 2023				bedragen * € 1.000		
Programma's	Lasten 2020	Baten 2020	Saldo 2020	Saldo 2021	Saldo 2022	Saldo 2023
Mens & Voorzieningen	-8.193	585	-7.608	-7.253	-7.337	-7.801
Wonen & Verkeer	-6.649	3.575	-3.074	-2.764	-2.403	-2.586
Werk & Economie	-8.687	5.399	-3.288	-3.159	-3.068	-2.936
Bestuur & Dienstverlening	-3.610	355	-3.255	-3.303	-3.320	-3.379
Subtotaal programma's	-27.139	9.914	-17.225	-16.479	-16.128	-16.702
Financiering / algemene dekkingsmiddelen	-2.101	21.881	19.780	19.420	19.308	20.195
Overhead	-3.253	28	-3.225	-3.112	-3.027	-3.086
	-32.493	31.823	-670	-171	153	407

Om een breder inzicht te krijgen in de financiële omvang van deze begroting en de positie van de gemeente, zullen hierna een aantal financiële aspecten van deze begroting op hoofdlijnen nader worden belicht.

3.1 Begrotingsruimten 2020 - 2023

De begrotingsruimte is het positieve resultaat tussen de geraamde baten en de geraamde lasten. Indien er meer inkomsten zijn dan uitgaven is er sprake van begrotingsruimte, andersom van een begrotingstekort. Uit bovenstaande saldi blijkt dat in de jaren 2020 en 2021 sprake is van begrotingstekorten en in de jaren 2022 en 2023 van begrotingsruimte.

Onderstaand overzicht geeft een inzicht in het begrotingstekort en de begrotingsruimten van deze (meerjaren)begroting alsmede de totstandkoming daarvan.

Bij onderstaande overzichten moeten de cijfers als volgt gelezen worden:

- cijfers met een minteken betreft ofwel een stijging van de lasten (bijvoorbeeld lasten gemoeid met decentralisatie jeugdzorg) dan wel een daling van de baten;
- cijfers zonder minteken betreft ofwel een daling van de lasten (bijvoorbeeld minderlasten vrijwilligerswerk) dan wel een stijging van de baten (bijvoorbeeld uitkering gemeentefonds).

Begrotingsruimten	2020	2021	2022	2023
Begrotingssaldi 1 ^o BURAP 2019	496.000	844.000	980.000	
Raadsbesluiten na 1 ^o BURAP 2019 met financiële consequenties	-69.000	-69.000	-69.000	
Mutaties als gevolg van voortzetten bestaand beleid en wettelijke ontwikkelingen	-3.189.000	-2.571.000	-2.473.000	
"Ruimte voor nieuw beleid"	-2.762.000	-1.796.000	-1.562.000	-1.251.000
Invulling nieuw beleid / investeringen:				
Kapitaallasten nieuwe investeringsprojecten	-2.000	-28.000	-27.000	-27.000
Af te dekken begrotingstekorten / overschotten	-2.764.000	-1.824.000	-1.589.000	-1.278.000
Dekkingsplan:				
Incidentele inzet reserves	561.000	60.000	99.000	42.000
Perspectiefnota 2020	1.533.000	1.593.000	1.643.000	1.643.000
Begrotingsruimten	- 670.000	-171.000	153.000	407.000

Uit bovenstaande tabel blijkt dat niet alle jaren overschotten laten zien. Hiervoor zijn in alle jaren diverse ombuigingsmaatregelen benodigd, alsook incidentele inzet uit de reserves. In de jaren met begrotingsruimte zouden de reserves daarentegen aangevuld worden. Echter, dit zijn voorspellingen, die voor een groot deel zijn gebaseerd op de rijksontwikkelingen (gemeentefonds, I-deel WWB). Voorzichtigheid is derhalve nog steeds geboden, met name omdat meerdere risico's in de begroting zijn opgenomen. Denk hierbij aan de financiële

effecten die wellicht voortvloeien uit toekomstige gemeentefondscirculaires, open-einde-regelingen en aanvullende decentralisaties.

3.2 Analyse begrotingsruimten

Uit het tweede overzicht op de voorgaande pagina blijkt dat de totstandkoming van de uiteindelijke begrotingsruimten beïnvloed wordt door mutaties als gevolg van reeds gekozen bestaand beleid, wettelijke ontwikkelingen en door nieuwe investeringsprojecten. Onderstaand worden de diverse aspecten nader toegelicht.

Mutaties bestaand beleid:	2020	2021	2022	2023
Mutaties programma Mens & Voorzieningen:				
WMO	-159.000	-159.000	-159.000	
GR Omnibuzz en GGD	-65.000	-65.000	-65.000	
Vrijwilligerscentrale	24.000	24.000	24.000	
Huuropbrengsten maatschappelijke accommodaties	21.000	21.000	21.000	
Sportaccommodaties	-21.000	-21.000	-21.000	
Makelaars	-32.000	-32.000	-32.000	
Mutaties programma Wonen & Verkeer:				
Omgevingswet	-75.000	-77.000	-40.000	
GR RUD / Wettelijke Informatieplicht Energiebesparing	-25.000	-25.000	-25.000	
GR Rd4	-191.000	-188.000	-188.000	
Afvalstoffenheffing	130.000	234.000	231.000	
Rioolheffing	-154.000	-27.000	-30.000	
Parkeeropbrengsten (parkeerterrein Drieland)	-100.000	-100.000	-100.000	
Mutaties programma Werk & Economie:				
GR WOZL	-60.000	-117.000	-27.000	
WWB W-deel	-19.000	-15.000	-15.000	
WWB I-deel / GR Sociale Zaken MH	-54.000	-54.000	-54.000	
Bijzondere bijstand	-70.000	-70.000	-70.000	
Mutaties programma Bestuur & Dienstverlening:				
Juridische ondersteuning	-59.000	-59.000	-59.000	
Regionale samenwerking	-20.000	-20.000	-20.000	
GR Veiligheidsregio	-81.000	-118.000	-153.000	
Salarislasten	-555.000	-256.000	-158.000	
Uitbreiding formatie sociaal domein	-45.000	-45.000	-45.000	
Mutaties financiering / algemene dekkingsmiddelen:				
Gemeentefonds	186.000	388.000	422.000	
Kapitaallasten (rente & afschrijvingen)	-96.000	-152.000	-269.000	
Stelpost prijsstijgingen	136.000	164.000	192.000	
Stelpost structurele buffer tbv risico's	-500.000	-500.000	-500.000	
Stelpost BOR	-40.000	-40.000	-40.000	
Resterende ambities coalitieakkoord	-1.200.000	-1.200.000	-1.200.000	
Mutaties taakveld Overhead:				
Informatisering Automatisering	-16.000	-16.000	-16.000	
Subtotaal mutaties bestaand beleid:	-3.140.000	-2.525.000	-2.396.000	
Diverse overige effecten:	-49.000	-46.000	-77.000	
Mutaties bestaand en nieuw beleid	-3.189.000	-2.571.000	-2.473.000	

De belangrijkste mutaties inzake het bestaande beleid zijn:

- **Wmo** → Ondanks de toename van de kosten zijn diverse maatregelen genomen om de kosten toch positief te beïnvloeden. Te denken valt aan het nieuwe toegangsmodel waarbij meer preventief gewerkt wordt. Dit leidt tot lagere lasten betreffende bijvoorbeeld MEE (reguliere cliëntondersteuning) en Steunpunt Mantelzorg. Verder wordt ook extra geïnvesteerd in de succesvolle aanpak van de beweegmakelaars. Het nieuwe toegangsmodel draagt bij aan minder doorstroom naar maatwerkvoorzieningen waarbij aantoonbare resultaten worden behaald die een positief effect hebben op de kosten. De ontwikkelingen m.b.t. bijvoorbeeld de vergrijzing en het abonnementstarief hebben echter een dusdanig groot effect op de toename in aantallen dat de begroting voor de Wmo toch naar boven moet worden bijgesteld.
- **GR Omnibuzz en GGD** → De lasten GR Omnibuzz nemen toe door een stijging van het vervoersvolume. Conform begroting Omnibuzz (Rb 27.05.19). Ook de lasten GR GGD nemen toe. Conform begroting GGD (Rb 01.07.19).
- **Vrijwilligerscentrale** → De vrijwilligerscentrale is verhuisd naar het gemeentehuis om de integraliteit te bevorderen. Ook is de inhuur personeel derden stopgezet.
- **Huuropbrengst** → Er worden structureel meer huuropbrengsten verwacht. Bij de Obelisk vanwege een aanpassing naar de werkelijke, gerealiseerde huuropbrengst (jaarlijkse indexering) en verhuur per 1 januari van een extra ruimte in de BMA Lemiers.

- **Sportaccommodaties** → Hogere kosten (bijdrage) vanwege de noodzakelijke vervanging van sportmaterialen.
- **Makelaars** → Gevolg van het nieuwe gemeentelijk toegangsmodel waarbij vragen zoveel mogelijk voorliggend worden opgelost door makelaars.
- **Omgevingswet** → Meer lasten als gevolg van voortgaande implementatie Omgevingswet waarbij de gemeente onder meer verplicht wordt om aan te sluiten bij het Digitaal stelsel Omgevingswet (DSO) hetgeen vervolgens weer consequenties heeft voor de bestaande gemeentelijke applicaties. Daartoe schaffen we in 2020, in nauwe regionale samenwerking, applicaties aan die kunnen voldoen aan de eisen voortkomend uit de omgevingswet.
- **GR RUD / Wettelijke Informatieplicht energiebesparing** → Meer lasten milieu met name door de nieuwe taak opgelegd door het Rijk: toezicht en handhaving op naleving van de wettelijke informatieplicht energiebesparing.
- **GR Rd4** → Lasten Rd4 zijn verantwoord conform begroting Rd4 (RV 27.05.2019). Wezenlijke kostentoeename door stagneren afzet Chinese markt, afbouw subsidie PMD en Nedvang, verhoging verwerkerstarief grofvuil en verbrandingsbelasting.
- **Afvalstoffenheffing** → Zoals bekend hanteren we kostendekkende tarieven afvalstoffenheffing. Een overschot in jaar T-1 wordt in beginsel in het volgende begrotingsjaar doorberekend in de tarieven aan de burger. Door de stijging van de kosten van Rd4, (zie hierboven) wordt automatisch ook de opbrengst afvalstoffenheffing hoger. De lagere opbrengst in 2020 is het gevolg van de verrekening van het overschot uit 2018 via de reserve egalisatie belastingtarieven.
- **Rioolheffing** → Ook bij de rioolheffing hanteren we kostendekkende tarieven, en wordt een overschot in jaar T-1 in beginsel in het volgende begrotingsjaar 'teruggegeven' aan de burger middels verdiscontering in de tarieven. De opbrengst rioolheffing is met name in jaarschijf 2020 fors lager dan de opbrengst geraamd in de begroting 2019, als gevolg van de teruggaaf van het overschot 2018 via de reserve egalisatie belastingtarieven.
- **Parkeeropbrengsten (parkeerterrein Drieland)** → conform hetgeen opgenomen staat in de perspectiefnota 2020 bestaat een reëel risico dat het parkeerterrein niet meer gehuurd kan worden van de eigenaar. Indien dit realiteit wordt, is sprake van een opbrengstenderving ad € 100.000 en is reeds opgenomen als stelpost in de begroting.
- **GR WOZL** → Cijfers WOZL zijn gebaseerd op begroting 2020 en MJB 2021-2023 WOZL aan de orde geweest in Raad van 27.05 2019. De meer last wordt veroorzaakt door een hogere bijdrage vanuit de gemeente aan WOZL voor het uitvoeren van de participatie (Wsw). Deze hogere bijdrage wordt volledig gecompenseerd door een hogere integratie uitkering (participatie Wsw).
- **WWB W-deel** → WWB-W de cijfers zijn gebaseerd op voorgaande jaren en extrapoleren van 2019. De opvallendste afwijking (meer last a € 30.000) wordt veroorzaakt door de raming van de tweede beweegmakelaar. Daarentegen daalt ook de bijdrage aan SZMH voor wat betreft het W-deel conform de door hen aangeleverde begroting.
- **WWB I-deel / GR Sociale Zaken MH** → WWB-I de cijfers zijn gebaseerd op de meest recente begroting van SZMH van december 2018 en het nader vastgesteld voorschot van het ministerie SCW van april 2019. Structureel nadeel € 114.000. Daarnaast stijgt de bijdrage aan de gemeenschappelijke uitvoeringsdienst Sociale Zaken Maastricht-Heuvelland, met name door extra inzet sociale recherche a € 30.000. Het bewezen effect van de extra inzet van sociale recherche en de beweegmakelaar is hier zichtbaar gemaakt door een taakstelling ad € 90.000 op te nemen.
- **Bijzondere bijstand** → Ook de lasten voor de Bijzondere bijstand nemen toe. De cijfers zijn gebaseerd op de meest recente begroting van SZMH van december 2018.
- **Juridische ondersteuning** → Bijstelling van de lasten juridische ondersteuning conform Raadsinformatiebrief d.d. 07.02.2019 (op basis van de gemiddelde lasten in de afgelopen jaren).
- **Regionale samenwerking** → Budget samenwerking vergroot vanwege voorgenomen samenwerking Middengebied (€ 3,- per inwoner), de samenwerking in Lijn50 verband is € 10.000 lager begroot.
- **GR Veiligheidsregio** → De lasten betreffende de GR Veiligheidsregio nemen toe a.g.v. besluit hanteren nieuwe kostenverdeelssystematiek en extra bijdrage "basis op orde". Conform begroting (RV 27.05.2019). Corresponderend met de gesprekken over de nieuwe kostenverdeelssystematiek is door de gemeente onderhandeld over een vergoeding voor de overdracht van de brandweerpost. Verwacht wordt nog dit jaar tot afronding van dit dossier te komen. Dit leidt tot een structurele besparing op de kapitaallasten.
- **Salarislasten** → Het nadeel op salarislasten wordt grotendeels veroorzaakt door een hogere cao-stijging als werd voorzien in 2019. De fors hogere salarislasten 2020 is het gevolg van de reorganisatie en worden grotendeels gedekt uit de hiervoor beschikbare bestemmingsreserve 'frietkosten ambtelijke organisatie'.
- **Uitbreiding formatie sociaal domein** → Betreft verwerking van hetgeen bij de perspectiefnota 2020 is besproken, zijnde de noodzakelijke uitbreiding van de formatie sociaal domein met 0,5 FTE.
- **Kapitaallasten (rente & afschrijving)** → De afschrijvingen nemen toe door hogere investeringsbedragen, het eerder uitvoeren van investeringen en het langer doorlopen van meerjarige investeringsprojecten. Daarnaast stijgen de rentelasten als gevolg van een nieuw aangetrokken langlopende geldlening.
- **Stelpost prijsstijgingen** → Bij iedere begroting wordt een integrale stelpost prijsstijgingen geraamd, op basis van de percentages genoemd in de meicirculaire van het gemeentefonds. Omdat enerzijds deze stelpost cumulatief wordt geraamd en anderzijds doordat de nieuw geraamde stelpost op basis van percentage genoemd in de meicirculaire 2019 van het CPB lager is, is sprake van een voordeel.

- **Stelpost buffer t.b.v. risico's** → betreft verwerking van een structurele stelpost ad € 500.000 voor het opvangen van risico's die eraan gaan komen, zoals opgenomen in de perspectiefnota 2020. Denk hierbij vooral aan de decentralisatieopgaven (energiebeleid, omgevingswet), de Integrale Beheersvisie Openbare Ruimte, doorvertaling van de Strategische Visie, etc. Tot slot wijst het College op de praktijk in 2019 waarin nog voordat de helft van begrotingsjaar 2019 voorbij was, het positieve begrotingssaldo 2020 omgeslagen is in een tekort en de vrije budgetruimte voor de jaren daarna met meer dan 60% afgenomen is. Het College is van mening dat een dergelijke buffer een bewijs is van verantwoord en realistisch begroten.
- **Stelpost BOR** → In het kader van de lopende reorganisatie, onderdeel BOR, is vorig jaar besloten de taakstelling BOR te handhaven. Nu met het einde van de reorganisatie van dit bedrijfsonderdeel in zicht, wordt voorgesteld de stelpost af te ramen. Deze aframing staat in relatie tot de besparing op meerjarig onderhoud wegen als gevolg van de OMOP-aanpak.
- **Stelpost resterende ambities coalitieakkoord** → in deze begroting zijn reeds de (geschatte) lasten opgenomen die gemeoid zullen gaan met het verwezenlijken van de resterende ambities uit het coalitieakkoord, zoals opgenomen in de perspectiefnota 2020.
- **Gemeentefonds** → Effect volgt uit de 2e meicirculaire 2019 die verschenen is ná verwerking van de primaire meicirculaire in de voorjaarsnota en de onlangs verschenen septembercirculaire. Vanwege de welbekende 'samen-trap-op-samen-trap-af-systematiek' betekent hogere rijksuitgaven ook een hogere uitkering uit het gemeentefonds. Dit is de voornaamste reden van de forse toename.
- **Informatisering | Automatisering** → Hogere lasten met betrekking tot informatisering / automatisering. Deel van het budget ten behoeve van doorontwikkeling digitalisering structureel ingezet voor onderhoud computerapparatuur (Corsa, Xential, iBabs en dergelijke). Tevens extra structurele lasten noodzakelijk met SaaS-oplossing voor zaaksysteem Liber alsmede bijbehorende integraties met iBurgerzaken en Squit2020.

In deze begroting worden een tweetal nieuwe investeringskredieten voorgesteld:

Investeringsprojecten		Kapitaallasten			
Investeringsprojecten:	Investering	2020	2021	2022	2023
Doorontwikkeling digitalisering	55.000	0	11.000	11.000	11.000
Software omgevingswet	145.000	1.000	17.000	16.000	16.000
Meerkosten nieuw beleid / investeringsprojecten		1.000	28.000	27.000	27.000

Het dekkingsplan voor de begroting 2020 is tweeledig. Enerzijds worden reserves ingezet (waarover nog niet eerder is besloten) ter afdekking van incidentele kosten en anderzijds de verwerking van de financiële kaders uit de perspectiefnota. Het dekkingsplan voor wat betreft de incidentele inzet van reserves ziet als volgt uit:

Dekkingsplan begroting 2020	2020	2021	2022	2023
Incidentele inzet gemeentelijke reserves (waarover nog niet eerder is besloten):				
Dekking incidentele kosten omgevingswet uit algemene reserve	0	60.000	50.000	0
Dekking reorganisatiekosten uit reserve frictiekosten ambtelijke organisatie	328.000	0	49.000	42.000
Dekking egalisatie tarieven riool- en afvalstoffenheffing uit reserve egalisatie belastingtarieven	233.000	0	0	0
Dekkingsplan begroting inzet reserves 2020	561.000	60.000	99.000	42.000

Het dekkingsplan voor wat betreft de maatregelen uit de perspectiefnota 2020 ziet als volgt uit:

Dekkingsplan begroting 2020	2020	2021	2022	2023
Uitkomsten perspectiefnota 2020:				
<u>Ombuigingsmaatregelen:</u>				
Hulp bij het huishouden	50.000	75.000	125.000	125.000
Jeugdzorg	25.000	25.000	25.000	25.000
Subsidieverlening	0	35.000	35.000	35.000
Re-integratie	100.000	100.000	100.000	100.000
Lokale armoederegelingen	44.000	44.000	44.000	44.000
Marketingcampagne Vaals – Aken	30.000	30.000	30.000	30.000
Communicatie & voorlichting	34.000	34.000	34.000	34.000
KCC / Team Welkom	50.000	50.000	50.000	50.000
Aanvullende ambities coalitieakkoord	720.000	720.000	720.000	720.000
<u>Belastingverhogende maatregelen:</u>				
Leges omgevingsvergunningen	30.000	30.000	30.000	30.000
Belastingverhoging OZB	150.000	150.000	150.000	150.000
Verhoging toeristenbelasting	300.000	300.000	300.000	300.000
Dekkingsplan begroting uitkomsten perspectiefnota 2020	1.533.000	1.593.000	1.643.000	1.643.000

In deel 1 van deze begroting, de bestuurssamenvatting, worden bovenstaande maatregelen toegelicht.

3.3 Begrotingsresultaat voor en na reserveringen

Zoals al eerder aangegeven sluit de begroting 2020 met een negatief saldo van € 670.000. In dit resultaat zijn echter ook toevoegingen aan en onttrekkingen uit reserves inbegrepen. Dit noemen we ook wel het begrotingsresultaat na reserveringen. Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor om ook het begrotingsresultaat vóór reserveringen inzichtelijk te maken. Kortom, uit een dergelijk overzicht blijkt wat het effect zou zijn geweest indien geen onttrekkingen dan wel toevoegingen uit / aan de gemeentelijke reserves plaatsvinden.

Analyse begrotingsresultaat vóór en na reserveringen			
Programma's zonder reserveringen	Lasten 2020	Baten 2020	Saldo 2020
Programma Mens & Voorzieningen	-8.193.000	585.000	-7.608.000
Programma Wonen & Verkeer	-6.649.000	3.575.000	-3.074.000
Programma Werk & Economie	-8.687.000	5.399.000	-3.288.000
Programma Bestuur & Dienstverlening	-3.610.000	355.000	-3.255.000
Subtotaal programma's	-27.139.000	9.914.000	-17.225.000
Financiering / Algemene dekkingsmiddelen	-2.101.000	20.741.000	18.640.000
Overhead	-3.253.000	28.000	-3.225.000
Begrotingssaldo 2020 vóór reserveringen	32.493.000	30.683.000	-1.810.000
Reserveringen per programma	Toevoegingen t.l.v. exploitatie	Onttrekkingen t.g.v. exploitatie	
Programma Mens & Voorzieningen			
Onttrekking reserve WMO inzake meerlasten HBH (begr. 2019)		91.000	
Programma Wonen & Verkeer			
Onttrekking algemene reserve inzake omgevingswet		165.000	
Onttrekking reserve gemeentewerf inzake kapitaallasten		28.000	
Onttrekking res. parkeervoorzieningen inzake kapitaallasten		4.000	
Onttrekking res. egalisatie belastingtarieven inzake teruggaaf overschot riool- en afvalstoffenheffing T-1 en T-2		341.000	
Programma Werk & Economie			
Onttrekking res. re-integratie inzake WOZL 2020 (begr. 2019)		36.000	
Programma Bestuur & Dienstverlening			
Onttrekking algemene reserve t.b.v. traineeprogramma		35.000	
Onttrekking res. personeelskosten inzake ARBO-kosten		10.000	
Onttrekking res. personeelskosten inzake strat. Opleidingsplan		30.000	
Overhead			
Onttrekking reserve frictiekosten ambtelijke organisatie		400.000	
Totaal reserveringen	0	1.140.000	1.140.000
Begrotingssaldo 2020 na reservering	32.493.000	31.823.000	-670.000

Uit dit overzicht blijkt dus dat, indien geen sprake zou zijn geweest van onttrekkingen uit reserves, de begroting een tekort van € 1.810.000 laat zien. De uit de reserves ingezette gelden berusten enerzijds op reeds eerder door de Raad goedgekeurd beleid, zoals bijvoorbeeld de onttrekkingen uit de algemene reserve, personeelsbeleid, etc. en anderzijds uit voorstellen die in deze begroting staan opgenomen. Het betreft in deze allemaal incidentele lasten die gedekt worden uit de reserves waarvoor ze gevormd zijn. Voor wat betreft het meerjarige overzicht begrotingsresultaat vóór en na reserveringen wordt verwezen naar de bijlagen.

3.4 Reserves en voorzieningen

Naast de uitgaven en ontvangsten, die via de lopende begroting (de zogenaamde exploitatiebegroting) worden verantwoord, beschikken we ook over reserves en voorzieningen. Deze moeten gezien worden als een soort "spaarpotjes". De reserves worden beheerd en bestemd door de gemeenteraad. Alle mutaties in reserves behoeven dan ook goedkeuring van de raad. De reserves bestaan uit de algemene reserve en bestemmingsreserves. De algemene reserve dient als buffer, weerstandsvermogen, om onvoorziene incidentele tegenvallers op te vangen. De bestemmingsreserves daarentegen hebben van de Raad een bestemming gekregen om voor een bepaald doel ingezet te worden.

Welke bestemmingsreserves we op dit moment kennen is zichtbaar gemaakt in deel 2 – programmaplan. Het verloop van de reserves en voorzieningen in 2020 blijkt uit het onderstaande overzicht. De mutaties uit onderstaand overzicht die via de exploitatie lopen zijn reeds toegelicht in het vorige onderdeel 3.3. Kortheidshalve wordt hiernaar verwezen.

Verwachte mutaties reserves / voorzieningen 2020	Beginsaldo	Toevoegingen	Onttrekkingen	Eindsaldo
Algemene reserve	3.914.000			3.714.000
Inzet van algemene reserve t.g.v. exploitatie (zie onderdeel 3.3)			-200.000	
Bestemmingsreserves	2.782.000			1.842.000
Inzet van bestemmingsreserves t.g.v. exploitatie (zie onderdeel 3.3)			-940.000	
Voorzieningen	1.029.000			807.000
Toevoeging voorziening openbare verlichting		30.000		
Onttrekking voorziening onderhoud gebouwen			-212.000	
Onttrekking voorz. uitkeringen gewezen wethouders			-40.000	
Totale omvang reserves / voorzieningen	7.725.000	30.000	-1.392.000	6.363.000

Onderstaand overzicht toont de totale ontwikkeling in de reserves en voorzieningen tot eind 2022.

Verloop 2020 - 2023	Begin 2020	Eind 2020	Eind 2021	Eind 2022	Eind 2023
Algemene reserve	3.914.000	3.714.000	3.594.000	3.044.000	3.044.000
Bestemmingsreserves	2.782.000	1.842.000	1.601.000	1.520.000	1.446.000
Totaal reserves	6.696.000	5.556.000	5.195.000	4.564.000	4.490.000
Totaal voorzieningen	1.029.000	807.000	790.000	1.257.000	686.000
Totaal reserves / voorzieningen	7.725.000	6.363.000	5.985.000	5.821.000	5.176.000

De volledige reserves- en voorzieningenportefeuille daalt van begin 2020 naar eind 2023 met ongeveer € 2,5 miljoen.

De afname betreft met name:

- inzet algemene reserve t.b.v. incidentele lasten omgevingswet ad € 335.000;
- inzet voorziening onderhoud gebouwen t.b.v. egalisatie onderhoudslasten exploitatie ad € 905.000;
- inzet reserve frictiekosten ambtelijke organisatie t.b.v. reorganisatiekosten ad € 550.000;
- inzet reserve egalisatie belastingtarieven t.b.v. egalisatie tarieven riool- en afvalstoffenheffing ad € 400.000.

In de meerjarenraming is sprake van verwachte begrotingsoverschotten in de jaren 2022 en 2023, wat inhoudt dat de reserves in die jaren weer gevoed kunnen worden en de daling voor een groot gedeelte ongedaan gemaakt kan worden. Tegelijkertijd willen wij benadrukken dat bovenstaande stelling onder druk komt te staan bij aanvullende ambities die nu nog niet begroot zijn, gekoppeld aan gelijkblijvende inkomsten. Die aanvullende ambities kunnen zich overigens ook manifesteren in (kwaliteits-)aanpassing van bestaande, wel begrote producten en/of ontwikkelingen bij gemeenschappelijke regelingen of Rijksbeleid.

Voor wat betreft het beleid (doelstelling, omvang, e.d.) van de onderscheiden reserves en voorzieningen wordt in dit verband korthedshalve verwezen naar de meest recente nota Reserves & Voorzieningen 2017.

3.5 Investeringsprojecten

In deze programmabegroting is één nieuw investeringskrediet opgenomen, welke nog niet eerder door de Raad besloten en dus geraamd zijn. Onderstaand overzicht geeft een beeld van het nieuwe investeringsproject, inclusief de daaruit voortvloeiende kapitaallasten, welke in de lasten van het betreffende programma zijn opgenomen.

Nieuwe investeringsprojecten				
	Jaar van uitvoering	Investeringsbedrag (krediet)	Jaarlijkse kapitaallasten	Looptijd afschrijving (in jaren)
Investeringsprojecten met economisch nut				
Doorontwikkeling digitalisering	2020	€ 55.000	€ 11.000	5 - 9
Software omgevingswet	2020	€ 145.000	€ 16.000	10
Totaal nieuwe investeringen		€ 200.000	€ 27.000	

Naast deze nieuwe investering lopen nog diverse eerder gevoteerde projecten door, waarvoor de Raad reeds in het verleden kredieten beschikbaar heeft gesteld. Voor een overzicht van lopende investeringen wordt verwezen naar deel 2 van deze begroting, de programmaplannen – onderdeel financiën.

3.6 PM-posten

De vorige paragrafen geven een goed inzicht in de financiële positie van de gemeente. Er is sprake van een structureel sluitende begroting, waarin de meest recente gegevens rondom de meerkosten van het bestaande

beleid zijn meegenomen. Ook is een inzicht gegeven in de stand van zaken van de diverse reserves en voorzieningen. Een conclusie omtrent het realiteitsgehalte van deze begroting is echter pas volledig te maken, nadat ook inzichtelijk wordt gemaakt welke “PM-posten” nog aanwezig zijn. Hieronder verstaan we posten welke (nog) niet concreet in een geldbedrag zijn uitgedrukt. De reden hiervoor is tweeledig:

- enerzijds is de (exacte) financiële impact op het moment van opstellen van de begroting nog niet in te schatten;
- anderzijds is de kans dat er bij deze posten uitgaven voortvloeien nog zodanig onzeker dat, mede gezien de onduidelijkheid over de financiële impact, het opnemen van een raming in de begroting een onreële druk legt op de schaarse financiële middelen van de gemeente (met mogelijk een onterechte lastendruk voor de burger als gevolg).

Opgemerkt wordt dat dit geen uitwerking is van de risico's zoals benoemd in de paragraaf weerstandsvermogen & risicobeheersing. Uiteraard bestaan wel relaties tussen enkele PM-posten en de posten genoemd in de paragraaf, waardoor enkele van deze PM-posten ook zijn benoemd in de risico-paragraaf.

De belangrijkste PM-posten die in deze begroting zijn opgenomen (dus niet concreet zijn geraamd) blijken uit onderstaand overzicht, waarbij een indeling in categorieën van mogelijke financiële omvang wordt aangegeven (voor zover dat mogelijk is).

In de begroting opgenomen PM-posten	Te verwachten vanaf
Kleine financiële impact < € 25.000	
Het onderhoud aan bruggen / kunstwerken en graffitiwrijving is vanaf de begroting 2017 PM geraamd, omdat de omvang daarvan niet te bepalen is. Reparaties gebeuren op basis van visueel inspecteren en controleren. Een regelmatige jaarlijkse cyclus zit hier niet in. De afgelopen jaren schommelden de werkelijke uitgaven op dit onderdeel tussen de € 0 en € 7.000.	Structureel
Gemeenten zijn op grond van art. 21 van de Wet Lijkbezorging verantwoordelijk voor de lijkbezorging van overledenen, indien niemand anders (nabestaanden) daarin voorziet. Of dit voorkomt en in welke mate, en de daarmee gemoeide kosten, is vooraf niet te voorspellen. Vandaar dat deze post als PM-post staat geraamd.	Structureel
Redelijke financiële impact > € 25.000 - < € 100.000	
De inwerkingtreding van de omgevingswet komt steeds dichterbij. In deze begroting zijn dan ook weer concretere ramingen hiervoor opgenomen. Daarmee lijkt de implementatieperiode (2020-2021) financieel afgedekt. In hoeverre de nieuwe regelgeving, taakinvulling en bevoegdhedenverdeling structurele financiële consequenties hebben, is op dit moment niet te voorzien.	Structureel vanaf 2022
Grote financiële impact > € 100.000	
De contouren van de energietransitie worden steeds scherper. Tot en met 2021 zijn via de kadernotitie Klimaatadaptatie gelden gevoteerd. Na 2021 start de uitvoering richting 2050 met 2030 als belangrijk tussenmoment. Die uitvoering zal structurele personele en financiële consequenties met zich meebrengen, waarvan omvang nog niet in te schatten is.	Structureel vanaf 2022
Indien de Gemeenteraad in het kader van de Integratie Beheersvisie Openbare Ruimte (IBOR) het kwaliteits- en ambitieniveau naar boven bijstelt inzake onderhoud, inrichting en beheer openbare ruimte, zal dat leiden tot een aanvullende investeringsbehoefte en exploitatie.	Structureel vanaf 2020

Deel 2

Programmaplan

In dit tweede deel van de programmabegroting komen de programma's nadrukkelijk inhoudelijk aan de orde.

Een programma moet binnen deze begroting gezien worden als een geheel van activiteiten om beoogde maatschappelijke effecten te bereiken. Binnen het programma is sprake van problematieken, die heel nauw met elkaar verweven zijn. Daarnaast wordt in de programma's ingegaan op de maatschappelijke effecten, die worden beoogd, alsmede op de wijze waarop getracht zal worden deze effecten te verwezenlijken. Tevens is gekeken naar de ambities uit het coalitieakkoord als leidraad voor het meerjarenbeleid.

In zijn kaderstellende rol bepaalt de Gemeenteraad welke beleidsdoelstellingen per programma nagestreefd dienen te worden en welke maatschappelijke effecten daarbij bereikt moeten worden. Deze effecten moeten meetbare zaken zijn, zodanig dat op enig moment middels resultaatmeting geconstateerd kan worden of het uitgevoerde beleid het gewenste effect oplevert.

Op grond van de door de Raad geformuleerde beleidsdoelstellingen en gewenste maatschappelijke effecten heeft het College in de programma's concrete activiteiten aangegeven, welke invulling moeten geven aan het bereiken van de doelstellingen en effecten. Het College heeft daarbij ook het kosten-/ baten aspect in beeld gebracht.

Met het vaststellen van de programma's, de daarin beoogde effecten, de uit te voeren activiteiten en de benodigde financiële middelen stelt de Raad de kaders waarbinnen het College als uitvoerder aan de slag zal gaan. Het College zal vervolgens periodiek middels de bestuursrapportages verantwoording afleggen aan de Raad over de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de kaders van de raad.

Het programmaplan bevat achtereenvolgens de volgende programma's:

1. Mens & Voorzieningen
2. Wonen & Verkeer
3. Werk & Economie
4. Bestuur & Dienstverlening

Vaals bouwt aan een samenleving waarin iedereen op een prettige manier en naar eigen keuze zijn leven kan invullen. Een inclusieve samenleving, iedereen doet mee, iedereen doet ertoe. Vaals is een gemeenschap met een diversiteit aan unieke mensen. Een gemeenschap waarin de mens met zijn mogelijkheden en talenten centraal staat.

Meerjarige ambitie

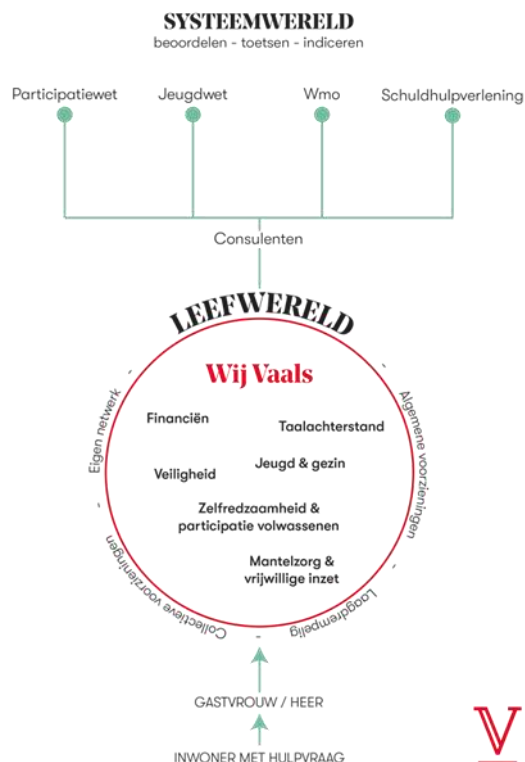
Het meerjarig beleid wordt met name afgeleid uit het coalitieakkoord 2018 – 2022. Dit kent de volgende ambities:

- **Zorg en ondersteuning op maat en dicht bij huis:** Beginnen vanuit hetgeen betrokkene zelf kan, vervolgens wat de omgeving of het netwerk kan betekenen en daarna (maatwerk-)voorzieningen.
- **Verenigingen als machtige pilaar voor de leefbaarheid:** Herbezinning van het subsidiebeleid.
- **Leesbevordering ondersteunen:** Bibliotheekwerk borgen en ontwikkelingen op laaggeletterdheid.
- **Maatschappelijke accommodaties:** Zorgen dat de huisvesting toereikend en aan de maat is.
- **Versterken eigenheid van de kernen:** Aanpak en uitvoeringsafspraken die passen bij de kern.

Speerpunten jaarplan 2020

De ambities krijgen in 2020 onder meer invulling door te werken aan de volgende speerpunten.

De gemeente heeft er sinds 1 januari 2015 taken en verantwoordelijkheden bij op het gebied van zorg, werk en jeugdhulp. De overheveling van taken en verantwoordelijkheden noemen we transitie die is vastgelegd in drie wetten: de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Participatiewet en de Jeugdwet. Na deze geslaagde transitie voor Vaals is het nu tijd voor de **transformatie**. Samen met ketenpartners, organisaties en inwoners willen we het Sociaal Domein verder vormgeven met de uitgangspunten: onze inwoners zijn verantwoordelijk voor hun eigen leven, wanneer dat (even) niet gaat is er een vangnet en er zijn goede sociale voorzieningen in de leefwereld. Hierbij gaat het om een duurzame verandering, een mentaliteitsverandering die een langere tijd vraagt. Een verandering in denken, handelen en organiseren. In 2019 is een belangrijke stap gezet met de ontwikkeling van een nieuwe toegangsmodel. Deze ontwikkeling zal het komende jaar verder doorgezet worden.

afbeelding: toegangsmodel sociaal domein

Binnen het **nieuwe toegangsmodel** bieden we ondersteuning bij de vragen van inwoners met als doel het vergroten of behouden van zelfstandigheid en participatie. Waarbij mensen weer regie krijgen en eigenaarschap gaan ervaren over hun werk, leven, omgeving en zorg. Deze manier van werken komt voort uit de succesvolle Aanpak Beweegmakelaar. In deze aanpak speelt persoonlijk contact, breed uitvragen van de situatie, het benutten van kansen, snel handelen en het in beeld brengen en activeren van het netwerk een grote rol. Deze aanpak wordt inmiddels uitgevoerd door verschillende makelaars die acteren vanuit Wij Vaals (zie afbeelding).

WijVaals bestaat uit generalisten met verschillende expertises die vanuit oprechte interesse op zoek gaan naar de vraag achter de vraag vanuit een brede blik, een integrale insteek waarbij de start van de oplossing altijd begint bij de burger. De antwoorden vinden we zoveel als mogelijk in de leefwereld, collectieve en voorliggende voorzieningen, kortdurende interventies, inzet van maatschappelijk werk, inzet van maatjes of andere creatieve oplossingen. WijVaals kent daarbij de kracht, potentie, eigenheid en verschillen van de kernen en benut deze. Deze veranderende werkwijze, passend bij de context van Vaals heeft ook geleid tot een ontvlechting van de uitvoerende teams Jeugd en Wmo welke in twee gemeenten werkzaam waren. Vanaf 1 januari 2020 hebben we een uitvoeringsteam exclusief voor Vaals passend bij het nieuwe toegangsmodel.

De **transformatie van het Sociaal Domein** richt zich op de kanteling van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat', ondersteunen van zelfstandigheid en participatie en versterken van het netwerk. Maar ook een verschuiving van de zorg kant van gezondheid naar de preventieve kant met middelen en aandacht om zo duurdere maatwerkvoorzieningen te voorkomen. Inzetten op preventie betekent ook behoud en verbetering van de kwaliteit van leven, duurzaamheid en zeker ook betaalbaarheid van ondersteuning en zorg op alle niveaus.

In Vaals geven we daar op verschillende manieren vorm aan; o.a. door de Voor- en Vroegschoolse educatie (VVE) op kinderopvang en basisonderwijs. Tijdige inzetten van ontwikkelings- en taalondersteuning betekent een betere start in de schoolloopbaan. We hebben op advies van de inspectie voor het Onderwijs resultaatafspraken gemaakt met het basisonderwijs en de kinderopvang. In jaarlijkse gesprekken zullen de resultaten gemonitord worden. Ook ontwikkelen we ouderbeleid om zo ondersteuning te bieden aan ouders in de thuissituatie en de omgeving waar kinderen opgroeien.

Persoonlijke ontwikkeling en onderwijs zijn de sleutel tot participatie op de arbeidsmarkt. Werk en daarmee inkomen zijn belangrijke voorwaarden voor zelfstandigheid en een gezond leven. We gaan mogelijkheden zoeken met de (basis)scholen om het behalen van een zogenaamde startkwalificatie te bevorderen. Een startkwalificatie is een diploma van de HAVO, het VWO of het MBO niveau 2 of hoger. De medewerkers van WijVaals, Buurtsportcoach, voorschoolse voorzieningen, basisscholen en jeugdconsulenten zijn belangrijke partners om hier stappen in te zetten en daarmee kansenongelijkheid binnen onderwijs te verminderen.

Regionaal sluit dit aan bij de Trendbreuk Gezondheid Zuid Limburg, de Regionale nota Gezondheidsbeleid 2020-2023. Dit is de landelijke verplichte 4 jaarlijkse nota m.b.t. **gezondheidsbeleid**, die we in Zuid Limburg nu voor de derde keer regionaal oppakken. Dit beleid koppelen we aan de trendbreuk die nodig is om de hardnekkige gezondheidsachterstanden in te lopen. Waarbij de focus ligt op de cyclus van -9 maanden tot ouderschap, met inzet op preventie en vroegsignalering.

Armoede is in Vaals een groot onderliggend thema dat alle domeinen doorkruist en vraagt om een integrale aanpak. Het komende jaar wordt het armoedebeleid nadrukkelijk vorm gegeven als integraal onderdeel van onze aanpak binnen het sociaal domein.

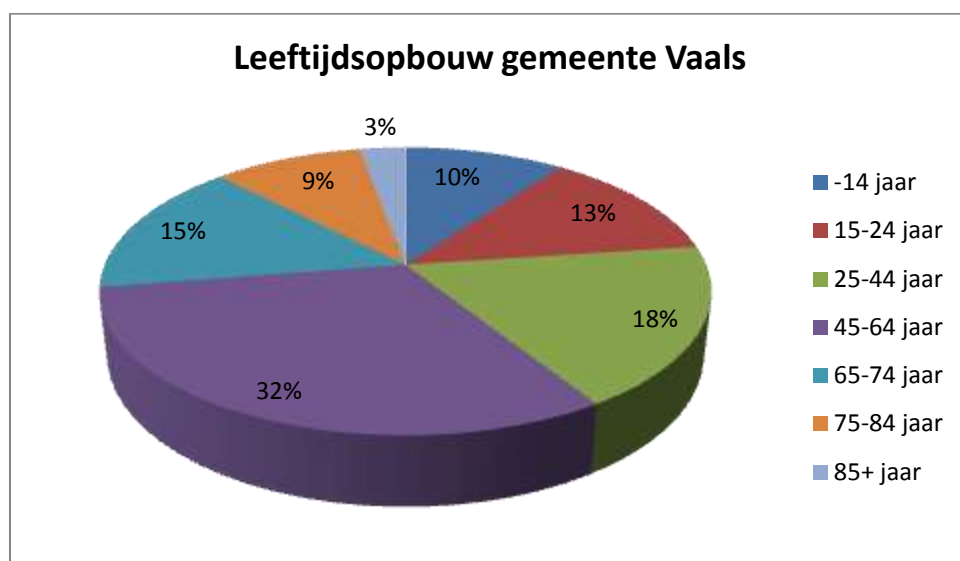
We hebben in Vaals de **Sport Mix Club** ontwikkeld en zetten Rots en Watertraining in voor kinderen en tieners. Dit geeft stevigheid in sociale contacten, voorkomt pestgedrag en daarmee depressiviteit, schooluitval of erger. In 2019 zijn we gestart met het vinden en trainen van vrijwilligers voor het programma Home-start. In dit programma bieden getrainde vrijwilligers opvoed- en gezinsondersteuning bij alledaagse, lichte opvoedvragen. In de opzet die wij in Vaals volgen, kan dat bij gezinnen met kinderen tot en met 17 jaar.

We versterken en actualiseren het beleid voor **vrijwilligers en mantelzorgers**. De Vrijwilligerscentrale buigen we om tot vrijwilligersondersteuning als integraal onderdeel van het Sociaal domein. We onderscheiden hierin de vrijwilligers actief binnen verenigingen en de sociale- of zorgvrijwilligers o.a. in de vorm van maatjes, boodschappenservice en strijkhulp. Het komende jaar gaan we een pool van maatjes opbouwen. We zetten maatjes in, gecoördineerd door de beweegmakelaars op verschillende thema's zoals eenzaamheid, persoonlijke ondersteuning en financiën. We gaan hernieuwd het platform 'We helpen.nl' inzetten als platform om inwoners te stimuleren tot vrijwillige inzet.

In het Sociaal domein komen een aantal ontwikkelingen op ons af die voorbereiding vragen. De nieuwe Inburgeringswet, de Wet verplichte GGZ en de ontwikkeling van beschermd wonen naar beschermd thuis. Deze ontwikkelingen geven we vorm binnen de context van Vaals waarbij we regionaal samenwerken maar lokaal uitvoeren.

De invoering van het abonnementstarief van de eigen bijdrage heeft als effect een stijging in de aantallen Hulp bij het huishouden. We zoeken naar mogelijkheden om hier grip op te krijgen en toch de juist ondersteuning te bieden waar nodig.

Indicator(en):

Bron: CBS

Gebruik Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Aantallen WMO	2017 realisatie	2018 realisatie	2019 (t/m 01-08-19)	Prognose 2020
Cliënten HbH (Zorg in natura en PGB)	336	356	352	380
Cliënten Begeleiding (Zorg in natura en PGB)	134	145	144	140

Bron: gemeentelijke administratie

Cliënttevredenheid Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Cliënttevredenheid	2018 realisatie	2019 realisatie	Streefnorm 2020
% tevreden kwaliteit ondersteuning	82%	Nog niet bekend	90%
% Tevredenheid toegang	88%	Nog niet bekend	90%

Bron: cliëntonderzoek WMO

Gebruik jeugdhulp relatief

*Percentage van alle jongeren tot 18 jaar

Jongeren met jeugdhulp*	2018 realisatie	2019 realisatie	Prognose 2020
Gemeente Vaals	11,7	Nog niet bekend	11,5
Nederland	10,4	Nog niet bekend	?

Bron: gemeentelijke administratie

Gebruik Jeugdhulp in aantallen

Aantallen jeugdhulp	2017 realisatie	2018 realisatie	2019 (t/m 01-08-19)	Prognose 2020
Cliënten zorg in natura	139	145	141	150
Cliënten PGB	7	7	6	6
Arrangementen	274	311	265	300

Bron: gemeentelijke administratie

Wat mag het kosten?

Programmabegroting MENS & VOORZIENINGEN					bedragen x € 1.000	
	Realisatie 2018	Raming 2019 (na wijzig.)	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Lasten:						
Leefbaarheid buurten en wijken	-47	-66	-52	-53	-52	-54
Jeugd en jongeren	-1.941	-2.125	-2.121	-2.113	-2.118	-2.263
Onderwijs	-614	-743	-758	-742	-823	-828
Ouderenzorg	-31	-15	-15	-15	-15	-15
Maatschappelijke ondersteuning	-2.931	-2.786	-2.870	-2.821	-2.749	-2.754
Gezondheidszorg	-399	-401	-456	-455	-450	-450
Vrijwilligers	-190	-197	-71	-61	-71	-61
Cultureel verenigingsleven	-388	-379	-488	-389	-424	-681
Kunst en vorming	-262	-287	-290	-286	-311	-288
Sport	-886	-1.031	-1.072	-883	-869	-932
Totaal lasten:	-7.689	-8.030	-8.193	-7.818	-7.882	-8.326
Baten:						
Leefbaarheid buurten en wijken	0	0	0	0	0	0
Jeugd en jongeren	3	3	3	3	3	3
Onderwijs	98	188	195	195	195	195
Ouderenzorg	0	0	0	0	0	0
Maatschappelijke ondersteuning	260	139	154	136	116	116
Gezondheidszorg	0	0	0	0	0	0
Vrijwilligers	118	107	8	9	9	9
Cultureel verenigingsleven	140	123	156	153	153	133
Kunst en vorming	11	6	6	6	6	6
Sport	72	61	63	63	63	63
Totaal baten:	702	627	585	565	545	525
Saldo programma:	-6.987	-7.403	-7.608	-7.253	-7.337	-7.801

Leefbaarheid buurten en wijken

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name subsidies voor lokale initiatieven ter verbetering en of instandhouding van de leefbaarheid, het onderhoud van de speelterreinen en de kapitaallasten van het activiteitenplein.

Jeugd en jongeren

De hoofdmoot van de lasten betreffen kosten die gemoeid zijn met de uitvoering van de Jeugdzorg. De overige kosten betreffen Fraiche en de Kinderopvang & Peuterspeelzalen. De zichtbare toename in de lasten in 2023 wordt veroorzaakt door de fluctuerende onderhoudslasten voor het Fraiche-gebouw. In de lasten is eveneens de taakstelling ad € 25.000 structureel verwerkt zoals opgenomen in de perspectiefnota 2020.

De baten betreffen de huuropbrengsten van het Fraiche-gebouw.

Onderwijs

Deze lasten betreffen met name de (kapitaal)lasten van de Brede School en de basisschool Op de Top als ook de kosten van het Leerlingenvervoer. De fluctuatie, bijvoorbeeld de toename van de lasten in 2022 en 2023, is gelegen in de schommeling van de onderhoudslasten. Structureel stijgen de lasten én baten (budgettair neutraal) doordat de OAB-middelen zijn herverdeeld.

Ouderenzorg

De lasten betreffen subsidies aan lokale ouderenverenigingen.

Maatschappelijke ondersteuning

De lasten bij dit onderdeel bestaan met name uit de kosten gemoeid met de uitvoering van de Wmo (zowel oude als nieuwe taken inzake de decentralisatie AWBZ). Daarnaast vallen kosten inzake sociale basisondersteuning, woonwagenvoerwerk en vluchtelingenwerk onder deze lasten.

Er zijn diverse maatregelen genomen om de kosten positief te beïnvloeden. Te denken valt aan het nieuwe toegangsmodel waarbij meer preventief gewerkt wordt. Dit leidt tot lagere lasten betreffende bijvoorbeeld MEE

(reguliere cliëntondersteuning) en Steunpunt Mantelzorg. Ook wordt extra geïnvesteerd in de succesvolle aanpak van de beweegmakelaars.

Het nieuwe toegangsmodel moet bijdragen aan minder doorstroom naar maatwerkvoorzieningen waarbij aantoonbare resultaten worden behaald die een positief effect hebben op de kosten. Echter de ontwikkelingen m.b.t. bijvoorbeeld de vergrijzing en het abonnementstarief (baten) hebben een dusdanig groot effect op de toename in aantallen dat de begroting voor de Wmo toch naar boven is bijgesteld. Daarnaast is de ombuigingsmaatregel op hulp bij het huishouden, zoals opgenomen in de perspectiefnota 2020, verwerkt in de lasten: € 50.000 in 2020, € 75.000 in 2021 en € 125.000 vanaf 2022.

Gezondheidszorg

De bijdrage aan de GGD inclusief Veilig Thuis is hierin de grootste kostenpost. De verhoging van de lasten wordt grotendeels veroorzaakt door de begroting 2020 van de GGD en Veilig Thuis. Er is uitgegaan van een gelijkblijvend maar geïndexeerd budget.

Vrijwilligerswerk

De vrijwilligerscentrale is verhuisd naar het gemeentehuis om de integraliteit te bevorderen. Ook is de inhuur personeel derden stopgezet.

Cultureel verenigingsleven

Subsidies aan culturele verenigingen, kapitaallasten en onderhoud van de Obelisk, de BMA Lemiers en Bergzicht Vijlen (nieuw) zijn met name de lasten van dit beleidsveld. De fluctuaties in de lasten zijn gelegen in de schommelingen in de onderhoudslasten van de Auw Sjoël, de Obelisk en de BMA Lemiers.

De baten betreffen met name de ontvangen huuropbrengsten van de Obelisk én de huur(koop)opbrengsten plus ontvangen krimpelden leegstand maatschappelijk vastgoed betreffende Bergzicht Vijlen. Bergzicht Vijlen is zo budgettair neutraal verwerkt in deze begroting.

Er worden structureel meer huuropbrengsten verwacht. Bij de Obelisk vanwege een aanpassing naar de werkelijke, gerealiseerde huuropbrengst (jaarlijkse indexering) en verhuur per 1 januari van een extra ruimte in de BMA Lemiers.

Kunst en vorming

Met name de subsidies aan Stichting de Kopermolen en Stichting Heuvellandbibliotheken betreffen de lasten van dit beleidsveld. De baten betreffen de verhuur van de Kopermolen. De fluctuaties in de lasten zijn gelegen in de schommelingen in de onderhoudslasten van de Kopermolen.

Sport

De lasten van het beleidsveld sport bestaan met name uit de subsidies aan sportverenigingen, de exploitatiebijdrage aan Heton en het onderhoud van de sportcomplexen. De fluctuaties zijn gelegen in de schommelingen van de onderhoudslasten van de sportcomplexen en in de noodzakelijke vervanging van sportmaterialen.

De baten betreffen verhuuropbrengsten van de sportcomplexen.

Onderdeel van het beleidsveld sport is Vaals beweegt waaronder Vitaal50+, Buurtsportcoach, Beweegmakelaar, communicatie en diverse andere activiteiten. De toenemende vraag aan de Beweegmakelaar heeft geleid tot een noodzakelijke uitbreiding van uren en daarmee hogere lasten. De baten betreffen in deze de contributies van deelnemers aan het project Vitaal50+.

Investeringsprojecten programma Mens & Voorzieningen

Lopende investeringen	Oorspr. plan jaar van uitvoering	Gevoteerd krediet		Huidige stand van zaken		
		Raadsbesluit	Bedrag	Gerealiseerd	Restant	Gereed
Renovatie tennisbanen	2018	Begr. 2018	105.000	102.000	3.000	gereed

Aanwezige reserves portefeuille Mens & Voorzieningen

Bestemmingsreserves per 01.01.2020		
Naam reserve	Verwacht saldo per 1.1.2020	Doelstelling
Uniformenfonds	31.151	Dekking financiering incidentele aanschaf uniformen verenigingen
WMO	160.000	Dekking van tekorten op WMO
Totaal bestemmingsreserves	191.151	

Een aantrekkelijke en kwalitatieve openbare ruimte draagt bij aan een prettige leefomgeving. De ambities van dit programma koersen op een versterking van de kwaliteit van de woon- en leefomgeving, met als primaire doel het versterken van het welbevinden van onze huidige inwoners. Daarnaast zal een prettige leefomgeving ook een rol spelen bij het aantrekken van nieuwe inwoners. Naast deze inhoudelijke missie, zal de komende jaren hard gewerkt worden aan een effectief onderhoudsniveau en een sluitende klachtenafhandeling. Tot slot ligt een belangrijke uitdaging bij het (nog) meer betrekken van onze inwoners bij beleid en uitvoering, zeker in het ruimtelijk domein.

Meerjarige ambitie

Het meerjarig beleid wordt met name afgeleid uit het coalitieakkoord 2018 – 2022. Dit kent de volgende ambities:

- **Meer doorstroom op de woningmarkt:** perspectief bieden voor het behoud en aantrekken van jongeren en starters, levensloopbestendige woningen voor ouderen.
- **Kwalitatieve verbetering openbare ruimte:** de algemene begaanbaarheid van trottoirs en paden alsook de toegankelijkheid voor mindervaliden dient verbeterd te worden. Idem de kwaliteit en kwantiteit van het openbaar groen.
- **Omgevingswet – landschap:** de kaders van de nieuwe omgevingswet richten op het intact houden van het 5-sterren landschap.
- **Verkeerscirculatie in het teken van leefbaarheid:** ingrepen middels verkeersmaatregelen behoeven extra expertise maar zeker ook afstemming met de samenleving. De leefbaarheid en gezondheid staan voorop.
- **Betere bereikbaarheid:** enerzijds dient de toenemende druk op het buitengebied aangepakt te worden, anderzijds de beperkte verbindingen in het openbaar vervoer.
- **Helderheid in parkeerbeleid:** parkeerbeleid gericht op het ordenen, geen winstbejag. We streven naar duidelijkheid en daarbij hoort ook een adequate handhaving.

Speerpunten jaarplan 2020

De ambities krijgen in 2020 onder meer invulling door te werken aan de volgende speerpunten.

2020 wordt het implementatiejaar van de **Omgevingswet**, die op 1 januari 2021 van kracht wordt. De Omgevingswet vormt de grootste wetwijziging sinds de Grondwet van Thorbecke en is in wezen de tweede majeure decentralisatie, na de decentralisatie van het sociaal domein in 2015. De Omgevingswet heeft verreikende consequenties voor burgers, bedrijven en de overheid. De Omgevingswet vormt het kader waarbinnen deregulering, participatie en (relatief) snelle termijnen in het ruimtelijk domein vorm moeten krijgen. Medio 2020 ligt de gezamenlijke Omgevingsvisie Lijn 50 ter besluitvorming voor. Vanuit een integraal beleidsmatig perspectief zullen in de Omgevingsvisie antwoorden gegeven moeten worden op vragen die bepalend zijn voor de inrichting, het gebruik en de kwaliteit van onze leef- en woonomgeving. In 2020 zal tevens het meerjarig proces gestart worden om te komen tot een Omgevingsplan, uiteindelijk ter vervanging van alle vigerende bestemmingsplannen.

De wet verplicht ons om aan te sluiten bij het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Het DSO is een landelijke voorziening waarin uiteindelijk alle relevante informatie op adresniveau voor burgers benaderbaar moet zijn. Deze omvangrijke digitaliseringsoperatie heeft ook directe consequenties voor onze werkapplicaties. Deze moeten immers in staat zijn om met het DSO te “praten”. Daartoe schaffen we in 2020, in nauwe regionale samenwerking, applicaties aan die omgevingswetproof zijn.

De omgevingswet formuleert nieuwe rollen, verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden, waarbij co-creatie, participatie en vertrouwen de sleutelwoorden zijn. Een en ander leidt tot een kanteling van de sector Ruimte. Aangezien het huidige regime tot en met 31 december 2020 loopt en het nieuwe regime op 1 januari 2021 van start gaat, is er geen vrije ruimte om onze medewerkers op te leiden en de organisatie te herstructureren. Dat moeten we in 2020 “on the job” voor elkaar zien te krijgen. Daartoe starten we een intensief trainings- en begeleidingsprogramma. Om deze kanteling mogelijk te maken en tegelijkertijd de voortgang van de productie te garanderen, huren we de komende jaren op beperkte schaal externe krachten in.

Belangrijke kansen voor ruimtelijke ontwikkelingen zijn vooral gekoppeld aan de relatief grootschalige **strategische locaties** Pastoerswei, Von Clermontpark en voormalig Esso-station. Al geruime tijd loopt een discussie in de gemeenteraad over voor welke doelgroepen op deze locaties ontwikkeld zou moeten/kunnen worden: studenten, jonge gezinnen, starters, overloop vanuit Aken, etc. Een keuze die niet alleen een inhoudelijk

en politiek-ideologisch perspectief kent, maar ook samenhangt met stevige financiële consequenties. Om in deze discussie goed beslagen ten ijs te komen, loopt momenteel een uitgebreid woonbehoefteonderzoek. De gemeenteraad wil de uitkomsten van dit onderzoek betrekken bij de discussie en het uiteindelijke besluit. De (eerste) trends en resultaten van het woonbehoefteonderzoek zullen voor de raadsbehandeling van de begroting 2020 beschikbaar komen.

Het Klimaatakkoord maakt de weg vrij voor een grootschalige herstructurering van het **energie-, klimaat- en duurzaamheidsbeleid**. In 2050 is Nederland aardgasloos en voorziet duurzame, schone opwek in het overgrote deel van onze energievoorziening. De gemeenteraad heeft in 2019 de Kadernotitie Klimaatadaptatie vastgesteld, waarin de nadruk ligt op de Regionale Energie Strategie (RES) en bestrijding van wateroverlast. Vanuit deze kadernotitie zijn gelden tot en met 2021 gevoteerd. Het was bij de besluitvorming rond de kadernotitie al duidelijk dat deze votering slechts het topje van de ijsberg is. De klimaattransitie, die gezien kan worden als de derde omvangrijke decentralisatie, heeft grootschalige en ingrijpende ruimtelijke, maatschappelijke én financiële consequenties voor bedrijven, burgers en overheden. Een globale berekening laat zien dat alleen al de energietransitie zal leiden tot een verdubbeling van de totale kosten voor energie in 2050; van 30 miljard nu, naar 60 miljard dan. Op welke wijze kosten verdeeld en gefinancierd moeten worden, bestaat nog veel onduidelijkheid.

Op basis van de opgave vanuit de RES Zuid-Limburg, zal eind 2020 een meerjarig programma inclusief financieel voorstel aan de gemeenteraad voorgelegd worden. Het is duidelijk dat de klimaattransitie gekarakteriseerd moet worden als een ontwikkeling met hoog risico met grote financiële consequenties.

Eind 2019 is de organisatorische herstructurering van het beleidsveld **openbare ruimte** afgerond. In de 2e helft 2019 heeft een nulmeting van beleid en uitvoering plaats gevonden en is gestart met het formuleren van ambities en kwaliteitsniveaus voor de openbare ruimte (infra, groen, riool), met daaraan gekoppeld de uit die niveaus voortvloeiende financiële en personele consequenties. Uit de nulmeting komt in elk geval naar voren dat ambities en verwachtingen niet gelijk oplopen met budgetten en personele omvang. Begin 2020 zal de Integrale Beheersvisie Openbare Ruimte (IBOR) aan de gemeenteraad ter besluitvorming voorgelegd worden. De IBOR zal opgebouwd worden op basis van een aantal varianten, waardoor direct zicht ontstaat op de financiële consequenties van inhoudelijke en beleidsmatige keuzes. Onder IBOR ligt ook een oriëntatie op de verdeling van werkzaamheden tussen eigen organisatie en externe inhuur, prioritering en financierings- en afschrijvingsconstructies.

In deze begroting is sprake van het doortrekken van de cijfers uit de begroting 2019. De besluitvorming rond de IBOR zal naar alle waarschijnlijkheid leiden tot een begrotingswijziging.

Verkeer en parkeren blijven de gemeenteraden bezig houden. Naar aanleiding van de evaluatie 2018 van het parkeerbeleid heeft de Gemeenteraad in 2019 verregaande besluiten genomen: afschaffen 20 gratis minuten en de vergunninghouderszone Vaals Noord bestemmen tot combiparkeerzone. Met name dat laatste komt tegemoet aan het streven van de raad om te komen tot een zo uniform mogelijk parkeerregime. Tegelijkertijd signaleren we dat de aangekondigde ontwikkeling van de commerciële ruimtes op het Koningin Julianaplein en de daaraan gekoppelde bezoekersaantallen, zeer zeker consequenties zal hebben voor onze verkeers- en parkeerordering. Hoe omvangrijk die consequenties zijn, kunnen we nu nog niet inschatten, maar het College heeft wel opdracht gegeven voor een scenario-analyse.

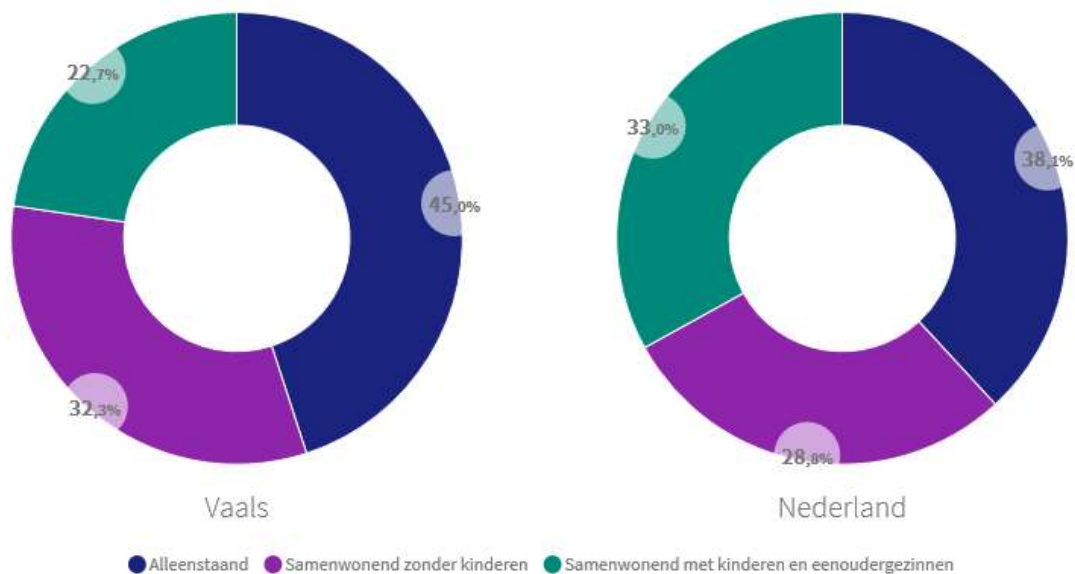
In het coalitieakkoord is veel aandacht voor bewonersparticipatie. Verkeer is, zo hebben we gemerkt, één van de onderwerpen die onze bewoners het meest bezig houden. Als gevolg van de inspanningen van het Verkeerspanel en daaropvolgende besluitvorming in de Gemeenteraad, is een aantal zaken in werking gezet. De Viergrenzenweg is momenteel onderwerp van gesprek met bewoners én onderwerp van tijdelijke maatregelen gericht op verkeersveiligheid. Tevens werken we aan een set van structurele maatregelen. Na de Viergrenzenweg richten we onze blik op de Wolfskuilenweg. Het Verkeerspanel heeft verregaande suggesties gedaan om de verkeersproblematiek in de Bosstraat en Maastrichterlaan aan te pakken. Momenteel loopt een verkeerskundig onderzoek naar de technische haalbaarheid, het oplossend vermogen en de ruimtelijke en financiële consequenties van deze suggesties. De resultaten daarvan zullen in het 1e kwartaal 2020 beschikbaar komen.

De gemeente is geen eigenaar van het in exploitatie zijnde **parkeerterrein Drieland**. Er is een huurcontract gesloten, dat eind 2019 exploiteert. De eigenaar wenst parkeren voor de klanten van zijn huurders aantrekkelijker te maken en het liefst het aantal parkeerplaatsen uit te breiden. Onderhandelingen lopen over de voortzetting van het huurcontract voor een langere periode (10 jaar) en de condities die daarbij horen.

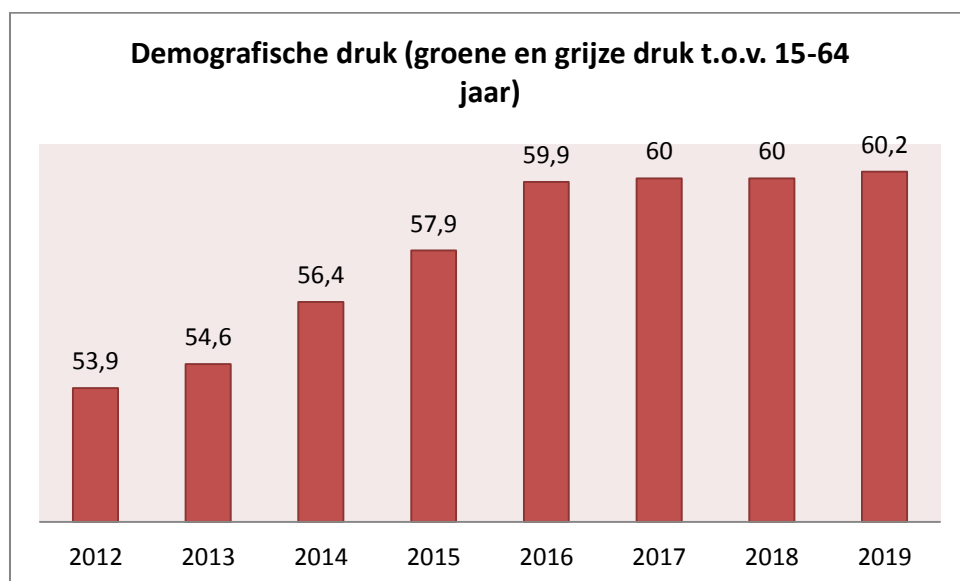
In 2019 heeft de Gemeenteraad het uitvoeringsprogramma Deltaplan Vaals goedgekeurd, als onderdeel van de kadernotitie Klimaatadaptatie. Het Deltaplan is gericht op het voorkomen c.q. **bestrijden van wateroverlast** als gevolg van klimaatveranderingen. Het Deltaplan is in de vorm van een project gegoten en eindigt per 31 december 2021. Momenteel werken we samen met partners aan een nadere prioritering. In 2020 start de uitvoering. We zullen de Gemeenteraad regelmatig informeren over de voortgang.

Indicator(en):

Samenstelling huishoudens

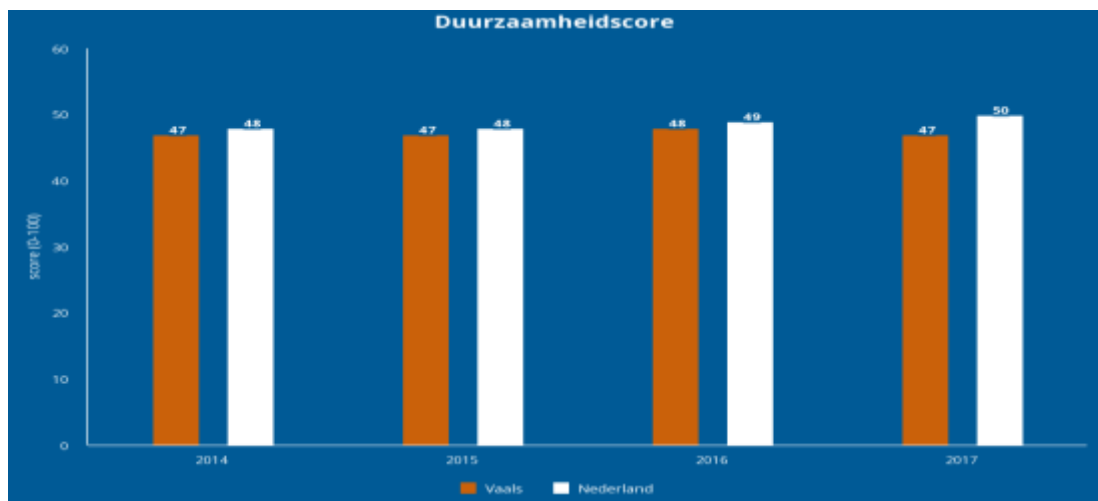

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

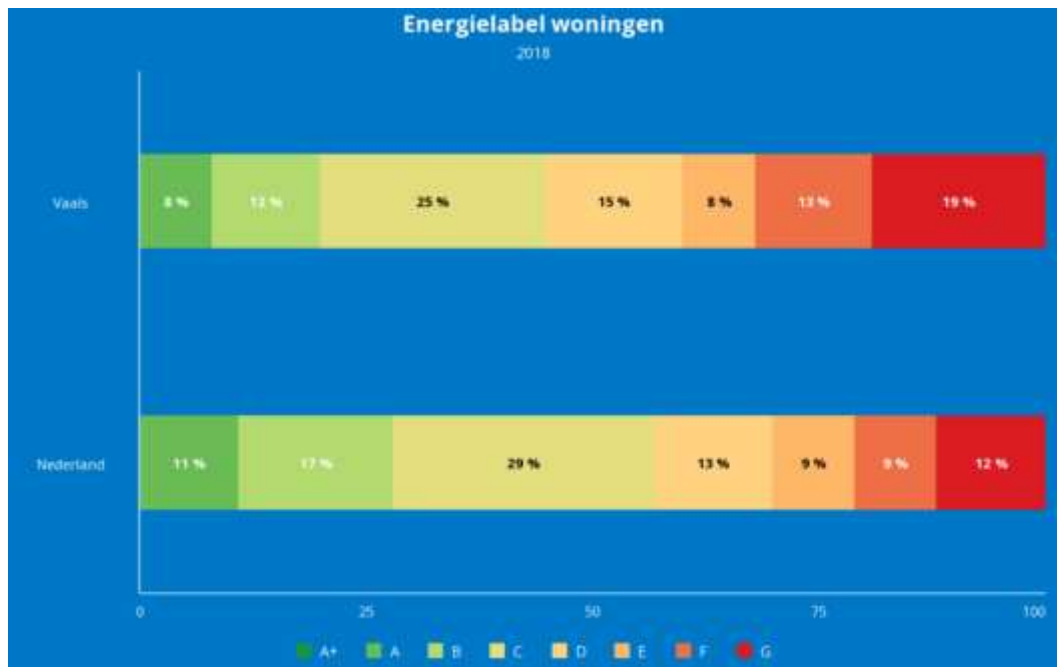
Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

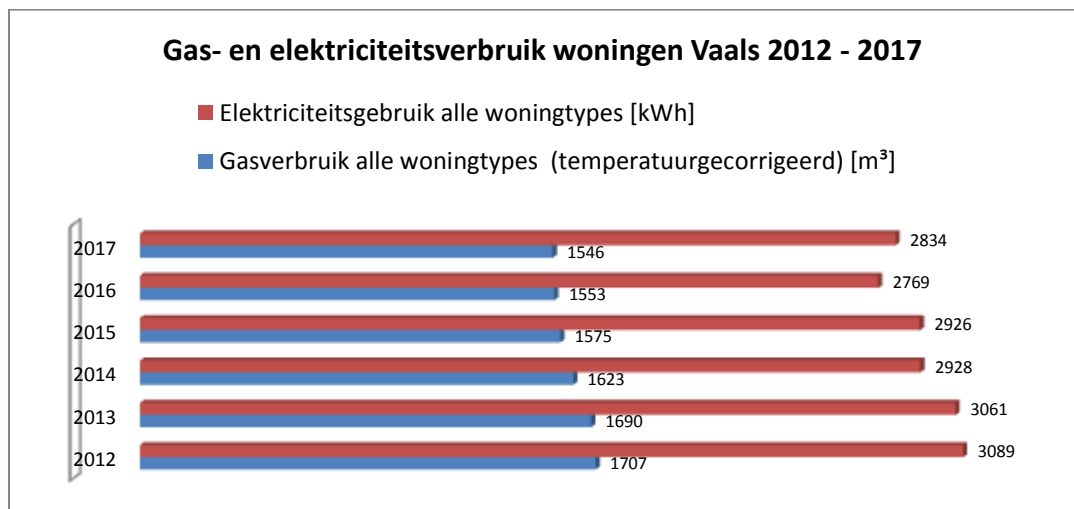

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Oordeel over de mate waarin de gemeente duurzaam is, op basis van ecologisch, sociaal-cultureel en economisch kapitaal, uitgedrukt in een score van 0 (zeer laag) -100 (zeer hoog).

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Wat mag het kosten?

Programmabegroting WONEN & VERKEER				bedragen x € 1.000		
	Realisatie 2018	Raming 2019 (na wijzig.)	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Lasten:						
Volkshuisvesting	-46	-53	-60	-47	-47	-47
Woningbouw	-124	-153	-116	-104	-97	-106
Monumentenzorg	-10	-14	-20	-29	-18	-14
Ruimtelijke ordening	-402	-367	-619	-544	-443	-391
Buitengebied	-42	-48	-42	-42	-41	-41
Openbaar groen	-808	-968	-935	-959	-931	-1.043
Gemeentelijke begraafplaats	-51	-32	-19	-14	-14	-14
Milieu	-93	-249	-283	-243	-98	-98
Afval	-1.017	-988	-1.177	-1.179	-1.174	-1.203
Riolen	-788	-1.059	-1.126	-1.101	-990	-999
Infrastructuur	-1.922	-1.472	-1.496	-1.524	-1.534	-1.597
Verkeer	-223	-305	-278	-281	-276	-284
Parkeren	-443	-471	-478	-476	-475	-475
Totaal lasten:	-5.969	-6.179	-6.649	-6.543	-6.138	-6.312
Baten:						
Volkshuisvesting	0	0	0	0	0	0
Woningbouw	8	8	11	8	8	8
Monumentenzorg	1	0	0	0	0	0
Ruimtelijke ordening	2	12	2	2	2	2
Buitengebied	0	0	0	0	0	0
Openbaar groen	22	11	13	13	13	13
Gemeentelijke begraafplaats	6	0	2	2	2	2
Milieu	23	0	0	0	0	0
Afval	1.359	1.343	1.462	1.611	1.664	1.697
Riolen	1.230	1.276	1.352	1.409	1.313	1.271
Infrastructuur	609	0	0	1	0	0
Verkeer	37	7	8	8	8	8
Parkeren	512	700	725	725	725	725
Totaal baten:	3.809	3.357	3.575	3.779	3.735	3.726
Saldo programma:	-2.160	-2.822	-3.074	-2.764	-2.403	-2.586

Volkshuisvesting

De lasten bestaan voor het grootste gedeelte uit salarislasteren en incidenteel uit onderzoekskosten (2020: actieplan Wonen Zuid-Limburg en regionale actualisatie Woonkader Stec).

Woningbouw

De lasten betreffen met name salarislasteren en kapitaallasteren (o.a. Vereinschoes) en de baten betreft de verhuuropbrengst van het Vereinschoes. Door de verhuizing van de vrijwilligerscentrale naar het gemeentehuis zijn de lasten en baten m.b.t. het pand Maastrichterlaan 73A conform het BBV hier verantwoord. Dit betreft een verschuiving van programma Mens & Voorzieningen naar programma Wonen & Verkeer, deze verschuiving heeft per saldo geen effect op de exploitatie.

Monumentenzorg

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name onderhoud gemeentetoren en kapitaallasteren.

Ruimtelijke ordening

De lasten betreffen met name de kapitaallasteren van de grondexploitaties (Von Clermontpark e.d.), salarislasteren en het werkbudget voor de invoering van de omgevingswet. De hogere lasten worden veroorzaakt door de voortgaande implementatie van de omgevingswet. Zo wordt de gemeente bijvoorbeeld verplicht om aan te sluiten bij het Digitaal Stelsel Omgevingswet hetgeen consequenties heeft voor de bestaande gemeentelijke applicaties. In nauwe, regionale samenwerking worden in 2020 applicaties aangeschaft die kunnen voldoen aan de eisen voortkomend uit de omgevingswet.

Buitengebied

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name onderhoud aan (on)gemarkeerde wandelpaden, bijdrage aan IKL Limburg (landschapsonderhoud) en kapitaallasten.

Openbaar groen

De lasten van het beleidsveld openbaar groen bestaan met name uit het algemeen onderhoud groen, onkruidbestrijding, onderhoud bomen, onderhoud begraafplaatsen, salarislasten, aandeel lasten buitendienst etc. De fluctuatie in de lasten is gelegen in de schommeling in de onderhoudslasten van de gemeentewerf.

De baten betreffen met name opbrengsten ingebruikgeving gemeentegronden en bijdrage van de Woningstichting voor onderhoud groen.

Gemeentelijke begraafplaats

De lasten van het beleidsveld bestaan uit onderhoud algemene begraafplaats. Het verschil ten opzichte van 2018 en 2019 betreft de onderhoudswerkzaamheden aan de Protestantse begraafplaats en het grafmonument Tyrell, die incidenteel geraamd stonden in 2018.

Milieu

De lasten van dit onderdeel betreffen de bijdrage aan gemeenschappelijke regeling RUD Zuid-Limburg. Betreffende lasten nemen structureel toe door een nieuwe taak opgelegd door het Rijk: toezicht en handhaving op naleving van de wettelijke informatieplicht energiebesparing. De piek in 2019-2021 betreft budget voor het Uitvoeringsprogramma 2 Regionale Energie Transitie (RV 15.04.2019).

Afval

Onder dit beleidsveld vallen alle lasten en opbrengsten die te maken hebben met de afvalverwerking en afvalstoffenheffing. Betreffende lasten zijn gebaseerd op de begroting van RD4 en stijgen flink met name door stagneren van de Chinese afzetmarkt en de verhoging van de verbrandingsbelasting.

Riool

Onder dit beleidsveld vallen alle lasten en opbrengsten die te maken hebben met de gemeentelijke riolering en pompgemalen en de rioolheffing. De toename van de lasten in 2019-2021 betreft budget voor het Uitvoeringsprogramma 1 Deltaplan Vaals (RV 15.04.2019).

Infrastructuur

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name onderhoud wegen, openbare verlichting en kapitaallasten voormalige wegereconstructies. De kapitaallasten zorgen voor de fluctuaties in de lasten.

Verkeer

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name onderhoud en plaatsing van verkeersborden, kapitaallasten van verkeersmaatregelen en kosten inzake gladheidsbestrijding.

De baten betreffen enerzijds bijdragen van ondernemers inzake de toeristische bewegwijzering en anderzijds de bijdrage voor het VEBO-project (verkeerseducatie basisonderwijs).

Parkeren

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name de kosten inzake de parkeergarage (huur en beheer) en de onderhoudscontracten van de parkeermeters.

De baten betreffen de parkeeropbrengsten vergunningen en ontheffingen en parkeermeters in openbare ruimten. Toename in de baten betreft het effect van het gewijzigde parkeerbeleid (RV 27.05.2019). Hierin zit ook de stelpost verwerkt van het risico van opbrengstenderving parkeerterrein Drieland (€ 100.000 structureel), zoals opgenomen in de perspectiefnota 2020.

Investeringsprojecten programma Wonen & Verkeer

Lopende investeringen	Oorspr. plan jaar van uitvoering	Gevoteerd krediet		Huidige stand van zaken		
		Raadsbesluit	Bedrag	Gere- liseerd	Restant	Gereed
Groenstructuurplan	2010 – 2024	Rb. 17.07.09 Begr. 2011	550.000	175.000	375.000	2030
Wegereconstructie en rioolvervanging Nieuwe Hertogenweg	2013	Kadernota 2011	1.950.000	1.954.000	-4.000	gereed
Wegereconstructie en rioolvervanging Sjwats Jris	2014	Kadernota 2011 Rb. 18.09.2017 Rb. 12.11.18	835.000 400.000 200.000 1.435.000	1.420.000	15.000	gereed
Wegereconstructie en rioolvervanging Camilluspark	2014	Kadernota 2011 Voorjaarsnota 2017	1.080.000 405.000 1.485.000	2.000	1.483.000	2020

Lopende investeringen	Oorspr. plan	Gevoteerd krediet	Huidige stand van zaken			
Wegreconstructie en rioolvervangings Zevensterweg	2019	Begr. 2017 en voorjaarsnota 2017	410.000	0	410.000	2020
Wegreconstructie en rioolvervangings St. Martinusstraat	2020	Begr. 2017 en voorjaarsnota 2017	593.000	0	593.000	2021
Wegreconstructie en rioolvervangings Kolmondstraat	2021	Begr. 2018	580.000	0	580.000	2022
Wegreconstructie en rioolvervangings Irmgardstraat	2022	Begr. 2019	431.000	0	431.000	2022
Reconstructie Kerkveld	2017 / 2018	Rb. 27.06.2017	941.000	470.000	471.000	2019
Fietsbaan Maastricht-Aken	2017	Begr. 2016	400.000	53.000	347.000	2021
Wijkdeals groen	2017	Rb. 29.05.2017	54.000	41.000	13.000	2019
Rehabilitatie wegnennetwerk	2015 – 2019	Begr. 2015	1.175.000	947.000	228.000	2019
Zonnepanelen gemeentelijke gebouwen	2018 – 2019	Rb. 25.06.2018	325.000	50.000	275.000	2020
Voetpad Vijlen Zuid-Oost	2017	Rb. 23.05.2016	52.000	-152.000*	-100.000	2019
Infrastructuur rondom Kon. Julianaplein	2016	Rb. 27.06.2016	190.000	102.000	88.000	2020
Verbetering trottoirs	2017	Rb. 26.06.17	105.000	104.000	1.000	gereed
Relinen riolering Viergrenzenweg	2020	Begr. 2018	250.000	0	250.000	2020
Deltaplan Vaals	2019 – 2020	Rb. 15.04.19	365.000	0	365.000	2020
Nieuw parkeerbeleid (PRISS)	2016 / 2017	Rb. 27.06.2016	50.000	0	50.000	2019
Aanschaf parkeerautomaten	2019	Rb. 27.05.19	84.000	0	84.000	2019
Slagboomsysteem sporthal	2019	Rb. 27.05.19	40.000	0	40.000	2019
Vorbereidingskrediet verkeerspanel	2019	Begr. 2019	100.000	3.000	97.000	2020
Laadpalen elektrische fietsen	2019	Rb. 25.03.19	65.000	0	65.000	2019
Gladheidsbestrijding nat-strooi systeem	2015	Begr. 2015	10.000	0	10.000	2019
Aanschaf opzetstrooier	2015	Begr. 2015	35.000	0	25.000	2020
Aanschaf houtversnipperaar	2017	Begr. 2014	32.000	0	25.000	2020
Tractor	2020	Begr. 2017	50.000	0	50.000	2020
Opzetstrooier vrachtauto	2019	Begr. 2017	52.000	0	52.000	2019
Gladheidsmeldsysteem	2019	Begr. 2017	20.000	0	20.000	2019
Veegmachine	2021	Begr. 2018 Begr. 2019	130.000 <u>25.000</u> 155.000	0	155.000	2019
Aanschaf pekeltank & pekelmenger	2019	Begr. 2018	48.000	0	48.000	2019
Pick Up Ford	2019	Begr. 2018	38.000	0	38.000	2019
Pick Up 4x4	2020	Begr. 2019	50.000	0	50.000	2020
Goupille	2022	Begr. 2019	38.000	0	38.000	2022
Vrachtauto met kraan	2022	Begr. 2019	210.000	0	210.000	2022

* inzake voetpad Vijlen Zuid-Oost zal in 2019 nog een afrekening plaatsvinden met de boekwaarde van de grondexploitatie Vijlen Zuid-Oost. Daarnaast zal de gemeente nog een vergoeding ontvangen van de betreffende bewoners inzake de uitbreiding van de percelen.

Aanwezige reserves portefeuille Wonen & Verkeer

Bestemmingsreserves per 01.01.2020		
Naam reserve	Verwacht saldo per 1.1.2020	Doelstelling
Egalisatie belastingtarieven	€ 399.943	Teruggave overschot afvalstoffen- of rioolheffing uit jaar T-1 aan belastingbetaler.
Nieuwe gemeentewerf	€ 481.124	Dekking van kapitaallasten van de gemeentewerf
Parkeervoorzieningen	€ 70.052	Dekking van kapitaallasten investeringen nieuw parkeerbeleid.
Parkeerfonds	€ 24.000	Dekking van kosten aanleggen parkeerplaatsen, die op terrein van een initiatiefnemer aantoonbaar niet mogelijk zijn. Deze initiatiefnemers storten vervolgens een bedrag in het parkeerfonds.
Totaal bestemmingsreserves	€ 975.119	

Centraal in dit programma staat het stimuleren van de lokale en (eu)regionale economie, waarbij het toerisme en het “funshoppin”, de belangrijkste lokale pijlers zijn. Het historische centrum c.q. Koningin Julianaplein heeft, onder andere door de terugkeer van de markt in de zomer van 2017 en de diverse evenementen en activiteiten, een voorbeeld gegeven van de beleving die ons structureel voor ogen staat. Een duurzame aanpak hiervan moet tot stand komen via het plan 'stadspromotie Vaals'. Ook de ontwikkeling van het Drielandenpunt en het buitengebied blijven de komende jaren de nodige aandacht krijgen.

De grensligging biedt veel perspectief, zowel voor het ondernemerschap als ook voor onze werkgelegenheid. Er wordt zeer actief gewerkt aan het zo optimaal mogelijk benutten van die kansen. De continue stroom van de vele studenten biedt in dit kader zeker mogelijkheden. Het aantal Start-ups groeit nog steeds en zal zeker als gevolg van de studentenhuysvesting ook mogelijkheden voor vestiging in de kern Vaals bieden. In samenwerking met Podium24 en de sociale dienst Maastricht-Heuvelland wordt actief gewerkt aan het begeleiden van mensen naar werk in Zuid-Limburg, maar zeker ook over de grens. En daar waar arbeidsmogelijkheden (tijdelijk) ontoereikend zijn wordt het accent gelegd op maatschappelijke participatie van mensen die zonder werk zitten.

Meerjarige ambitie

Het meerjarig beleid wordt met name afgeleid uit het Coalitieakkoord 2018 – 2022. Dit kent de volgende ambities:

- **Groot belang hechten aan toerisme:** iconen fraaie kernen, historisch centrum, Drielandenpunt en buitengebied versterken als onderscheidend vermogen.
- **Verbinding Drielandenpunt en historische kern:** kwalitatieve opwaardering Drielandenpunt met duurzame verbinding naar het centrum.
- **Invulling leefbaarheid Julianaplein:** sterke morele plicht om de commerciële plint gevuld te krijgen.
- **Aantrekken van evenementen:** passend bij de maat en schaal van Vaals, met name op het gebied van kunst en cultuur.
- **Openbare vervoersvoorzieningen voor toerist en inwoner:** door gebruik te maken van de grote hoeveelheid toeristen in het gebied Lijn 50 proberen we vervoersvoorzieningen tot stand te brengen die zowel voor de bezoeker als de inwoner een meerwaarde betekenen.
- **Duurzame gemeente:** onderzoeken in hoeverre we in onze eigen energie kunnen voorzien, mede door aan te sluiten bij reeds bestaande initiatieven. Nadrukkelijk onder de aandacht brengen van duurzaamheidsregelingen voor inwoners.

De nieuwe strategische visie wordt ontwikkeld om aan te sluiten bij de transitie van de samenleving (zie onderdeel strategische visie). De nieuwe positie/rol van de gemeente daarbij richt zich op het mogelijk maken van initiatief uit de samenleving en op het verbinden van en met de samenleving. Inhoudelijk wordt voorgesteld te koersen op onderscheidend vermogen, eigen cultuur en kwaliteit. Evenementen worden als zeer belangrijk genoemd, zowel grootschalige (internationale) evenementen welke Vaals beter op de kaart zetten en bezoekers aantrekken, maar zeker ook kleinschalige lokale evenementen, gebaseerd op eigen initiatief en eigen cultuur, ter versterking van de lokale trots.

Speerpunten jaarplan 2020

De ambities krijgen in 2020 onder meer invulling door te werken aan de volgende speerpunten.

Eind 2019 willen we een nieuw beleid/aanpak **stadspromotie/evenementenbeleid** neerleggen, welke gebaseerd is op de voorgenoemde strategische overwegingen. Vanuit het onderzoek en rapport inzake Stadspromotie (Dietz) en het huidige evenementenbeleid willen we in nauwe samenspraak met de zogenaamde ‘verbinders’ (enthousiasme uit de samenleving) en onze lokale ondernemers en verenigingen gaan werken aan een promotie van de gemeente/gemeenschap Vaals, waarin onder andere evenementen centraal staat. Evenementen om Vaals naar buiten toe beter op de kaart te zetten maar vooral ook evenementen om juist de Vaalser gemeenschap meer bijeen te brengen en ruimte voor initiatief te bieden. Naast evenementen horen daar ook andere aspecten als promotie e.d. bij. Kern van het nieuwe beleid/aanpak is niet alleen het aansluiten bij/faciliteren van initiatief uit de samenleving, maar tevens ook het ‘leren als levensstijl’. We willen het beleid/de aanpak niet vooraf in beton gieten, we willen al werkende en lerende met elkaar de juiste aanpak, juiste dingen vinden. Verbinden is 1 van de 4 V’s waarop het rapport Dietz is gebaseerd. Daarnaast houden we ook de andere 3 aan, zoals vertellen, verleiden en versterken. In de begroting 2019 is reeds een structureel budget van € 100.000 opgenomen voor de uitvoering van dit beleid.

Binnen de kaders die de raad in 2012 aan het college heeft meegegeven blijft de gemeente betrokken bij een mogelijke ontwikkeling die tot een kwaliteitsverbetering van de omgeving op en rondom het **Drielandenpunt** moet

leiden. In 2019 is aan de hand van een particulier initiatief een Masterplan opgesteld, genaamd 'Bron van Europa'. De Provincie Limburg als ook de Stad Aken zijn partner, maar wachten voor de verdere uitwerking nu op dit particulier initiatief. De gemeenteraad van Vaals heeft aangegeven vooralsnog niet te willen participeren in een haalbaarheidsonderzoek. Mocht dat veranderen, dan zal een aanvullend voorbereidend krediet nodig gevoteerd moeten worden.

De invulling van de **commerciële ruimten in de plint Koningin Julianaplein** baart al jaren zorgen. De gemeente is geen eigenaar, heeft geen rechtstreekse zeggenschap, maar heeft desondanks indirect van alles geprobeerd. O.a. via de stichting tURBlne en het initiatief Qeske. Medio dit jaar heeft eigenaar Jongen Bouwbedrijven gemeld dat er een ondernemer uit Aken bereid is gevonden om alle ruimten te huren/kopen. Onder de vlag FestiVaals wil deze ondernemer niet alleen voorzien in de invulling van de ruimten middels een combinatie van horeca en retail, maar wenst deze ook voor meer bedrijvigheid/aantrekkingskracht van het centrum te zorgen door periodiek evenementen te gaan organiseren. Een dergelijke ontwikkeling zou natuurlijk een heel goede impuls kunnen geven aan Vaals. Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan de voorbereidingen. Het najaar van 2019 staat in het teken van vergunningprocedures. Medio 2020 is de opening voorzien. Als het succes bereikt wordt, zoals iedereen dat hoopt, brengt dat natuurlijk een aantal problemen met zich mee die voor een adequate oplossing vragen. Denk aan parkeren etc. Daar zullen we in 2020, indien nodig, oplossingen voor moeten vinden.

Het vanuit Lijn 50 verband gestarte initiatief voor gratis openbaar vervoer in de vorm van een **toeristenpas**, kan niet rekenen op de financiële ondersteuning vanuit de Provincie. Zo is onlangs gebleken. Dit was een absolute randvoorwaarde om iets dergelijks mogelijk en betaalbaar te maken. Daarmee eindigt dit initiatief.

De uitvoering van de **Participatiewet** gebeurt met name door Sociale Zaken Maastricht-Heuvelland (SZMH), Podium24 en Annex. De WSW-doelgroep (WSW-oud) wordt via WOZL te werk gesteld. In 2019 is een start gemaakt met een nauwere samenwerking met de uitvoeringsorganisaties en een betere sturing op de resultaten. Vooral nog voor SZMH. Doorontwikkeling gebeurt op het vlak van nog meer zoeken naar maatwerk waarbij de klant centraal staat en niet de processen. SZMH is aangehaakt bij de Brede school en maakt meer onderdeel uit van de lokale, integrale aanpak van Vaals. In 2018 is een pilot gestart om de aanpak Beweegmakelaar in te zetten voor klanten van SZMH met een beperking in het arbeidsvermogen, personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt en/of motivatieproblemen. In 2019 is het rapport opgeleverd en de aanpak blijkt ook voor de Participatiewet succesvol.

In 2020 gaan we de aanpak Beweegmakelaar voor klanten van SZMH nadrukkelijk borgen en kunnen de consulenten van SZMH de aanpak via medewerkers van WijVaals inzetten als lokaal re-integratie instrument. Via arbeidsfit-trajecten en vrijwilligerswerk worden de klanten voorbereid en daarna zoveel mogelijk begeleid naar betaald werk. Een belangrijke voorliggende voorziening voor deze aanpak is de Ruilwinkel.

In 2020 wordt nadrukkelijker gestuurd op de bestaande re-integratie instrumenten van de uitvoeringsorganisaties en wordt onderzocht welke wel of mogelijk niet (meer) passen bij de lokale context en aanpak in Vaals.

De **armoedeaanpak Kansen voor alle kinderen** is medio 2019 geëindigd. Een van de opbrengsten is inzicht in het huidige armoedenetwerk. Uit de wetenschappelijke netwerkanalyse blijkt het armoedenetwerk gericht op de samenwerking tussen partners rondom het thema (risico op) armoede, nog zwak. Er is meerdere malen een behoefte geconstateerd aan meer verbinding en samenwerking vanuit de professionals en gemeente. Een krachtig netwerk, zoals het zorg- en welzijnsnetwerk, betekent meer mogelijkheden voor vroegsignalering, meer preventie, betere doorverwijzing en snellere, lichtere ondersteuning. In 2020 worden binnen de formatie van WijVaals een aantal uren vrijgemaakt om het armoedenetwerk op te bouwen en te versterken. Het opstellen van een online sociale kaart voor professionals om beter en sneller informatie te krijgen of door te verwijzen, het uitbrengen van een overzicht van alle ondersteuningsmogelijkheden voor inwoners, vrijwilligers en professionals, en het inzetten van vrijwilligers (maatjes) bij schuldhulpverlening zijn zaken die in 2020 worden vormgegeven binnen het armoedebeleid en schuldhulpverlening. Daarbij zetten we in op de ontwikkeling en inrichting van een zogenaamde Werkplaats Financiën waar deskundige vrijwilligers en/of ervaringsdeskundigen inwoners informeren en indien nodig ondersteunen bij allerlei vragen op financieel gebied.

Ook een aantal subregionale thema's worden in 2020 nog opgepakt zoals No Credit, Game Over voor middelbare scholieren, de website Pas op je geld en de samenwerking met bewindvoerders om meer sturing te krijgen op terugdringen van kosten voor bewind.

Preventie, vroegsignalering en verlichting van (risico op) armoede speelt in het Sociaal domein een belangrijke rol, bv. als het gaat om gezondheid, participatie, onderwijs, jeugd en wonen. Armoede heeft veelal een negatief effect op andere leefgebieden. Daarom is werken aan het voorkomen, signaleren en verlichten van de effecten van armoede integraal ingebed in de aanpak.

Indicatoren:

Participatiewet

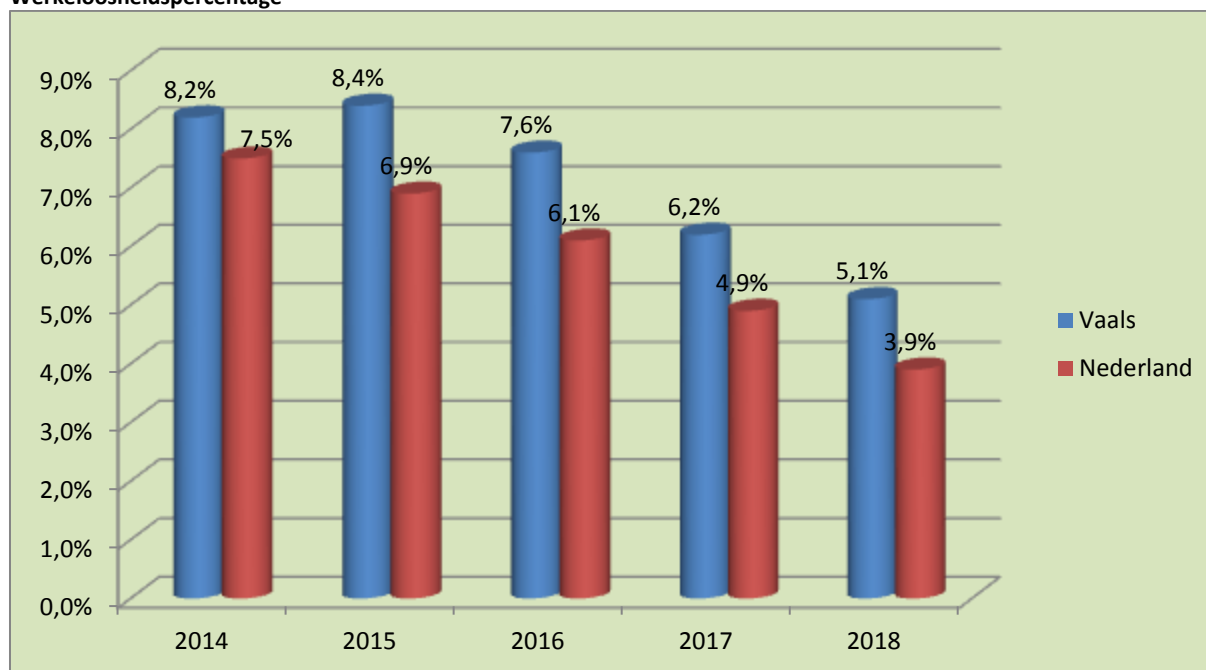
Regeling	1-1-2018	1-1-2019	1-9-2019
P-wet	268	258	246
IOAW/IOAZ/BBZ	19	17	20
% toe/afname Vaals		-4,2%	-3,3%
% toe/afname Nederland		-2,3%	-2,3%

Bron: Sociale Zaken Maastricht Heuvelland

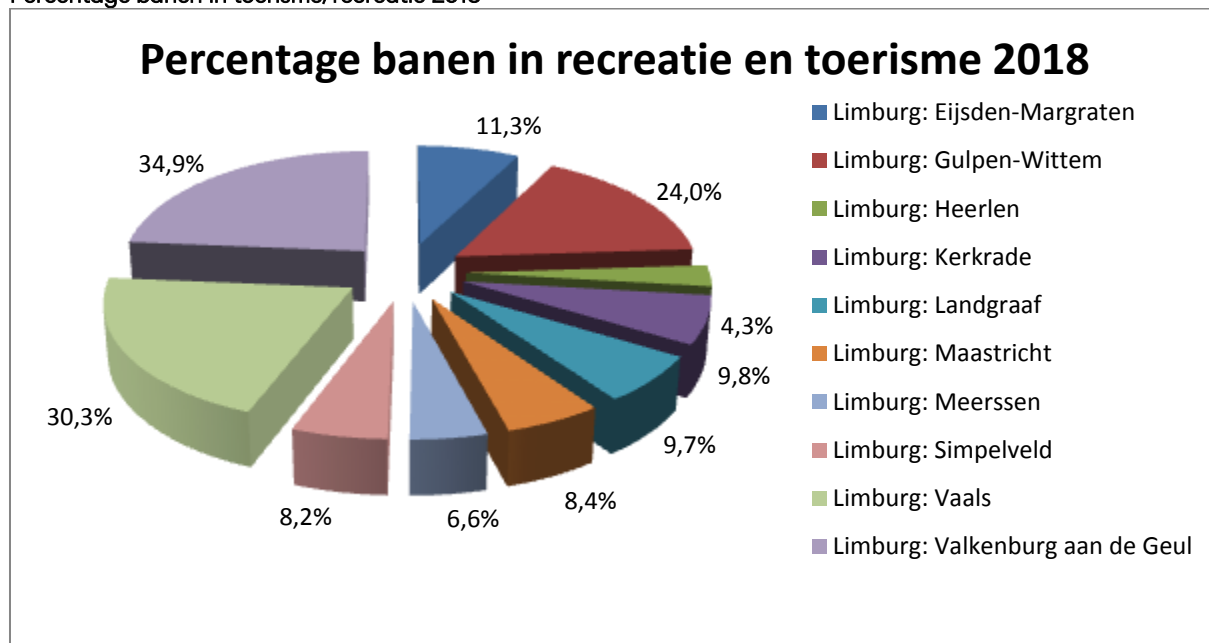
Uitstroom	2018 totaal	t/m augustus 2019
Werk	22	17
School/opleiding	1	0
Pers. reden	17	14
Voorliggende vz/niet voldoen eisen	16	17
onbekend	0	1

Bron: Sociale Zaken Maastricht Heuvelland

Werkloosheidspercentage

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Wat mag het kosten?

Programmabegroting WERK & ECONOMIE				bedragen x € 1.000		
	Realisatie 2018	Raming 2019 (na wijzig.)	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Lasten:						
Inkomenszorg	-8.234	-8.262	-8.046	-7.919	-7.831	-7.676
Economie	-357	-393	-250	-253	-250	-263
Toerisme	-146	-188	-180	-173	-174	-174
Evenementen	-128	-242	-211	-212	-211	-221
Totaal lasten:	-8.865	-9.085	-8.687	-8.557	-8.466	-8.334
Baten:						
Inkomenszorg	4.501	4.207	4.169	4.169	4.169	4.169
Economie	67	62	51	50	50	50
Toerisme	870	879	1.179	1.179	1.179	1.179
Evenementen	27	0	0	0	0	0
Totaal baten:	5.465	5.148	5.399	5.398	5.398	5.398
Saldo programma:	-3.400	-3.937	-3.238	-3.159	-3.068	-2.936

Inkomenszorg

De lasten van dit onderdeel bestaan met name uit de bijdrage aan de WOZL inzake de uitvoering van de WSW, de bijdragen aan Sociale Zaken Maastricht-Heuvelland ten behoeve van re-integratie en uitvoering van de WWB en uit lokale armoedebelid. In deze lasten zijn ook de ombuigingsmaatregelen uit de perspectiefnota 2020 verwerkt: lokale armoederegelingen structureel € 44.000 en re-integratie structureel € 100.000.

Cijfers WOZL zijn gebaseerd op de begroting 2020 van WOZL (raad 27.05 2019). De WWB-W lasten zijn gebaseerd op voorgaande jaren en extrapoleren van 2019. Voor wat betreft de lasten inzake het inkomensdeel WWB en bijzondere bijstand is uitgegaan van de meest recente begroting van SZMH van december 2018. De baten bestaan uit de rijksbijdrage inkomensdeel WWB en zijn gebaseerd op het voorlopige budget. Mogelijk valt de rijksbijdrage hoger uit, deze wordt immers tussentijds nog tweemaal gewijzigd. Zodra het Rijk met de definitieve beschikking komt zal dit bijgesteld worden in het eerstvolgende P&C-document.

Economie

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name de structurele lasten inzake Euregionale oriëntatie (marketingplan Vaals-Aachen, grensinfpunt, e.d.) salarislaster en kapitaallaster aandelenpakket. In deze

lasten zit ook de ombuigingsmaatregel inzake marketingcampagne Vaals-Aken ad € 30.000 structureel verwerkt.

De ontvangsten nemen af door de bijstelling van de verwachting van huuropbrengst werkplekken Startups.

Toerisme

De lasten bestaan met name uit de bijdrage aan de VVV Zuid Limburg, kosten BsGW en salarislasten.

De baten betreffen de opbrengsten toeristenbelasting, waaronder de belastingverhogende maatregel (zoals bij de behandeling van de perspectiefnota 2020 naar voren is gekomen) ad € 300.000 meeropbrengst.

Evenementen

De lasten bestaan uit het subsidiebudget voor evenementen, kosten inzake kermissen, salarislasten en een aandeel van de lasten gemeentewerf en materieel buitendienst. De toename van de lasten betreft het budget voor de intensivering van evenementen.

Aanwezige reserves portefeuille Werk & Economie

Bestemmingsreserves per 01.01.2020		
Naam reserve	Verwacht saldo per 1.1.2020	Doelstelling
Re-integratie	€ 214.763	Dekking financiële tegenvallers re-integratiedeel participatiewet
Minimabeleid	€ 52.917	Dekking van uitgaven inzake armoede- en minimabeleid
I-deel WWB	€ 412.688	Dekking tekorten inkomensdeel WWB
Totaal bestemmingsreserves	€ 680.368	

Het lokale bestuur (en organisatie) kan een grote meerwaarde brengen als er gedacht en gehandeld wordt vanuit de nabijheid bij mensen en de kennis van de context waarin ze leven.

Lokale regie staat in zaken die er voor onze inwoners toe doen voorop. Samenwerking is nodig om krachten te bundelen, waardoor meer strategische daadkracht maar ook specialistische kennis kan worden gecreëerd. Een goed netwerk is daarbij van belang, zowel in de regio Maastricht – Heuvelland maar zeker ook in de regio Aken. Net als goede verbindingen met onze inwoners.

Onderscheidend vermogen willen we tonen in de kwaliteit van dienstverlening naar onze burgers, waarbij we zo dicht mogelijk bij de inwoners maatwerk willen leveren. Maar ook door inwoners te betrekken bij plan- en besluitvorming middels een op maat gesneden burgerparticipatie.

Meerjarige ambitie

Het meerjarig beleid wordt met name afgeleid uit het coalitieakkoord 2018 – 2022. Dit kent de volgende ambities:

- **Behoud van zelfstandigheid:** zolang de aan inwoners geboden kwaliteit van dienstverlening aan de maat is. Die zelfstandigheid wordt ondersteund door samenwerking met omliggende gemeenten.
- **Kwaliteit van dienstverlening en communicatie:** onderscheidend zijn voor en met onze inwoners, waarbij we de inwoner in zijn (vaak complexe) omgeving centraal stellen. Inspelen op vragen en behoeften vanuit die context is uitgangspunt van ons handelen. Als het nodig en mogelijk is worden procedures en regels losgelaten in het belang van de inwoners.
- **Gezamenlijk kompas bepalen:** in nauwe samenspraak met de samenleving de nieuwe bestuurlijke koers voor Vaals bepalen.
- **Vernieuwend besturen:** de Gemeenteraad wenst meer ruimte te geven aan de dialoog met de samenleving en uitnodigende participatie in een vroegtijdig stadium. Open-transparant-vriendelijk-beleefd zijn de kernwoorden voor de nieuwe bestuursstijl.
- **Actieve burgerparticipatie:** onderzoeken hoe de burgerparticipatie voor de verschillende kernen Vaals, Vijlen en Lemiers vorm gegeven kan worden.
- **Veilige leefomgeving:** sterk op inzetten. Ook bij grensoverschrijdende thema's wensen wij alert de ontwikkelingen op dit gebied te volgen.
- **Stabiele financiële positie:** waarbij de belastingdruk zo laag mogelijk wordt gehouden. Principe van de vervuiler betaald blijft maar de automatische verhoging van de OZB-opbrengsten wordt heroverwogen. Geen structurele uitgaven als daar geen structurele dekkingsmiddelen tegenover staan.

In het strategisch visietraject wordt gesproken over het ontbreken van verbindingen met en tussen omliggende gemeenten en het belang van regionale samenwerking. De gemeente Vaals erkent dat samenwerking een belangrijke voorwaarde is om de zelfstandigheid te kunnen borgen. Maar niet alleen als overlevingsbasis, ook als mogelijkheid om meer slagkracht dan wel meer kwaliteit/efficiency te kunnen realiseren.

Speerpunten jaarplan 2020

De ambities krijgen in 2020 onder meer invulling door te werken aan de volgende speerpunten.

De afgelopen periode is vanuit **communicatie** een behoorlijk stap vooruit gemaakt. Een nieuwe gemeentelijke website is gerealiseerd, de wekelijkse nieuwsbrief loopt goed, de toeristische website wordt vernieuwd, de interne werkwijze om adequaat extern te kunnen communiceren is verbeterd, het gebruik van Facebook is gegroeid, etc. Vanuit de overtuiging dat gemeentelijke communicatie van wezenlijk belang is wordt in 2020 een pragmatisch vervolg gegeven aan deze stappen vooruit. De content van gemeentelijke websites is bijvoorbeeld geen statisch gegeven. Actualiseren van content is een soort van continue proces; het is dynamisch en daarmee een blijvend speerpunt.

Het College is van mening dat **dienstverlening**, in de meest brede zin van het woord, een belangrijke factor is in het creëren van meerwaarde voor onze inwoners. Daarbij denken we in eerste instantie aan het KlantContactCentrum/KCC. Momenteel bevinden we ons in de doorontwikkeling van de reorganisatie op dit bedrijfsonderdeel. Die doorontwikkeling behelst het naar buiten treden van leden van het team Welkom richting burgers en initiatieven uit de samenleving. Niet meer aan de balie wachten tot inwoners naar ons toekomen, maar actief contactmomenten in de buitenwereld opzoeken. Zowel in het taakveld openbare ruimte als in het sociaal domein is deze beweging ingezet. Om dit mogelijk te maken binnen de strakke financiële en personele kaders, is een verdere efficiëncyslag bij de binnendienst noodzakelijk. Maar de nadruk op dienstverlening ligt niet alleen hoog bij het KCC. Binnen het ruimtelijk domein zijn experimentele participatiepiloten opgestart, met als

doel om de samenwerking tussen initiatiefnemers, belanghebbenden en gemeente te versterken. Dit vloeit voort uit de naderende Omgevingswet, maar ook uit het streven naar meerwaarde. Eenzelfde beweging is al langer bezig in het sociaal domein, waar deze aanpak wellicht het meest concreet naar voren komt in de positionering van diverse “makelaars” in het gemeentelijk toegangsmodel.

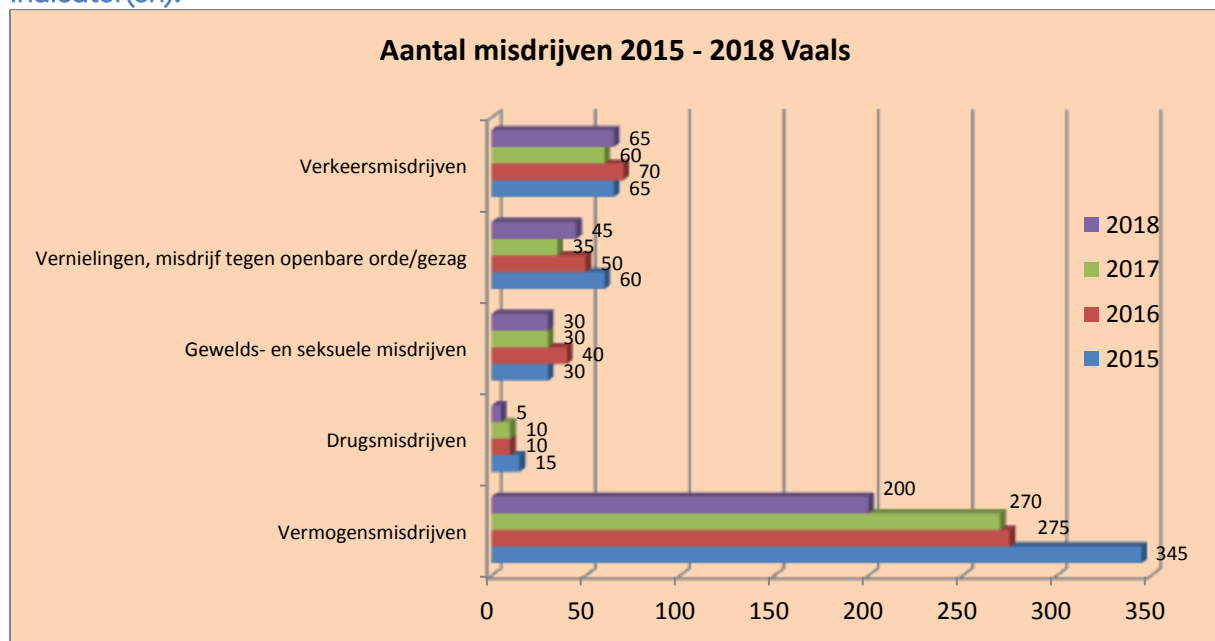
De doorontwikkeling van de dienstverlening toont naar de mening van het College de meerwaarde van een dichtbij gemeente aan. Wel blijven de strakke c.q. krappe financiële en personele kaders een absoluut bepalend aandachtspunt.

Op strategisch gebied zoeken we vooral de **samenwerking** met de steden Maastricht (sociaal domein, economie) en Aken (euregionale positie). Op tactisch niveau is het **Lijn 50 verband** van belang, gericht op het versterken van de identiteit van het gebied en de inwoners. In operationeel opzicht vinden we onze partners vooral daar waar een kwalitatieve meerwaarde kan worden gegenereerd, zoals met de gemeente Kerkrade. De Lijn 50 samenwerking richt zich de laatste tijd vooral op de gezamenlijke implementatie van de Omgevingswet.

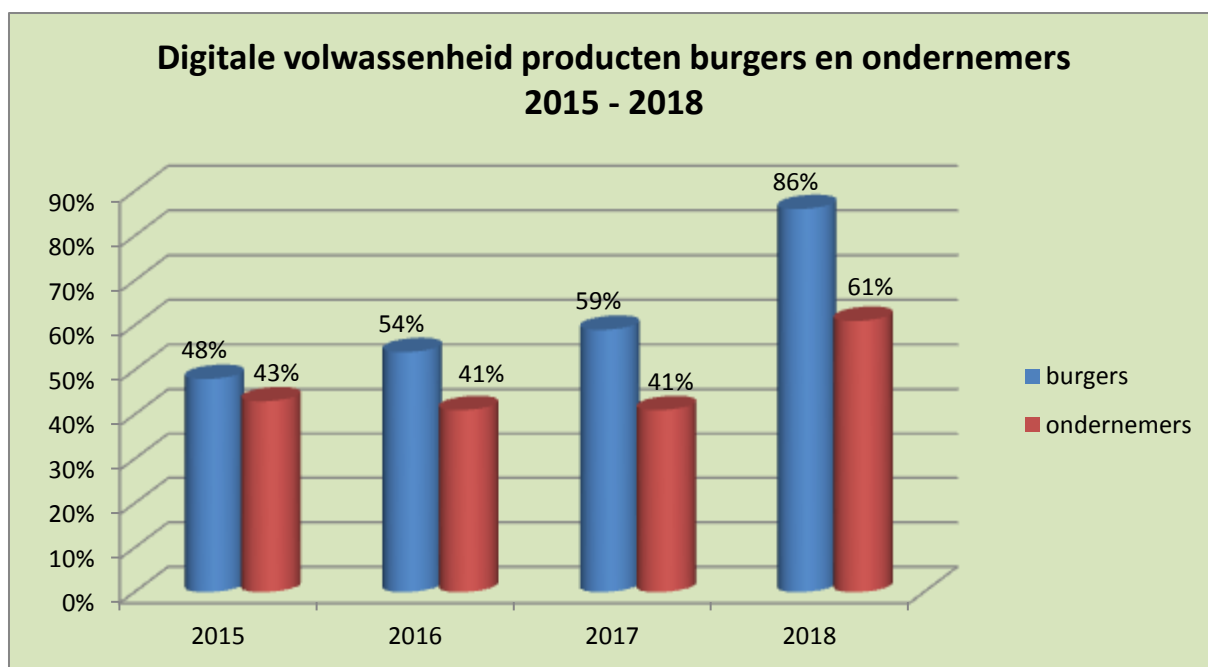
Wij zien echter ook een grote **(eu-)regionale samenwerkingsopgave** liggen op het gebied van Landschap/Landbouw, Toerisme en Duurzaamheid. De samenwerking binnen Maastricht-Heuvelland heeft zich de afgelopen maanden vooral verbreed naar een samenwerking Middengebied, waarin 9 landelijke gemeenten, welke in het hart van Zuid-Limburg liggen, bijeen komen. Deze Middengebied-gemeenten (waaronder Vaals) hebben een strategisch actieplan samengesteld, onder leiding van prof. Soete. Dit actieplan moet samen met het reeds door de 3 steden van Zuid-Limburg opgestelde plan de gezamenlijke agenda van Zuid-Limburg gaan vormen. Het actieplan Middengebied wordt momenteel uitgewerkt naar een 4-tal Uitvoeringsprogramma's op het gebied van Landbouw/Landschap, Duurzaamheid, Toerisme en Vitale leefomgeving. Daaruit moeten in 2020, in nauwe samenspraak met de samenleving en diverse maatschappelijke partners, actiepunten en projecten naar voren komen, die een versterking van de regio op de genoemde gebieden teweeg moet brengen. Voor de uitvoering is geld nodig. Bedoeling is dat gemeenten een bedrag van € 3 per inwoner bijeenbrengen en de Provincie dit bedrag verdubbeld. Daarnaast zullen maatschappelijke partners idem gevraagd worden mee te financieren, op zoek naar structurele middelen.

In deze begroting is € 3 per inwoner opgenomen, deels vanuit het reeds bestaande budget voor de Lijn 50 samenwerking (€ 10.000 afgesplitst), deels door € 20.000 structureel budget toe te voegen voor de **samenwerking Middengebied**.

Indicator(en):

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Toelichting bovenstaande grafiek:

Om een beeld te krijgen in hoeverre gemeenten de meest gebruikte producten reeds digitaal aanbieden laten het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en het ministerie van Economische Zaken jaarlijks een onderzoek uitvoeren. Daarbij is per overheidsproduct vastgelegd of het mogelijk is het product digitaal aan te vragen en wat de volwassenheid is van het product. Voor de gemeenten zijn 47 unieke producten onderzocht. Hiervan zijn 23 specifiek voor burgers en 10 specifiek voor ondernemers. 14 producten hebben betrekking op beide doelgroepen. In totaal zijn 57 producten onderzocht.

Uit bovenstaande tabel blijkt dat in Vaals een stijgende trend is waar te nemen.

Het Nederlands gemiddelde in 2018 bedraagt voor burgers 77% (hier zit Vaals inmiddels ruim boven) en 64% voor ondernemers. De nieuwe website die in 2018 is gelanceerd en anderzijds investeringen in digitale communicatie, werpen duidelijk hun vruchten af.

Wat mag het kosten?

Programmabegroting BESTUUR & DIENSTVERLENING						bedragen x € 1.000
	Realisatie 2018	Raming 2019 (na wijzig.)	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Lasten:						
Bestuur	-1.378	-1.235	-1.125	-1.143	-1.143	-1.161
Samenwerking	-20	-33	-53	-53	-53	-53
Dienstverlening	-1.542	-1.611	-1.547	-1.522	-1.519	-1.522
Openbare orde en veiligheid	-773	-828	-885	-935	-955	-993
Financiering	-1.578	-734	-2.101	-1.799	-1.777	-1.557
Overhead	-2.833	-3.027	-3.253	-3.140	-3.055	-3.114
Totaal lasten:	-8.124	-7.468	-8.964	-8.592	-8.502	-8.400
Baten:						
Bestuur	21	18	0	0	0	0
Samenwerking	0	0	0	0	0	0
Dienstverlening	330	303	355	350	350	350
Openbare orde en veiligheid	6	0	0	0	0	0
Financiering	20.212	20.916	21.881	21.219	21.085	21.752
Overhead	13	9	28	28	28	28
Totaal baten:	20.582	21.246	22.264	21.597	21.463	22.130
Saldo programma:	12.458	13.778	13.300	13.004	12.961	13.730

Bestuur

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name de salarislasten. Daarnaast maken juridische advieskosten deel uit van deze lasten. In de salarislasten is rekening gehouden met het feit dat als gevolg van de reorganisatie functies wijzigen of boventallig verklaard worden. Het budget voor juridische ondersteuning is op basis van de realisatie in eerdere jaren naar boven bijgesteld.

Samenwerking

De lasten betreffen de kosten van samenwerking met de lijn 50-gemeenten Gulpen-Wittern en Eijsden-Margraten. Vanwege de voorgenomen samenwerking Middengebied nemen de lasten toe.

Dienstverlening

De lasten van dit onderdeel bestaan uit uitgaven t.b.v. het KCC, vergunningverlening en vastgoedbeheer.

De baten betreffen de verwachte legesopbrengsten inzake omgevingsvergunningen en producten KCC (reisdocumenten e.d.). Hierin zit ook de belastingverhogende maatregel verwerkt uit de perspectiefnota 2020, zijnde verhoging van de leges omgevingsvergunningen met € 30.000 structureel.

Openbare orde en veiligheid

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name de bijdrage aan de veiligheidsregio (op basis van begroting 2020 Veiligheidsregio), het veiligheidshuis en salarislasten.

Overhead

De regels van het BBV schrijven voor dat kosten zoveel mogelijk rechtevrij op de programma's begroot dienen te worden. Een aantal zaken blijft onverdeeld en valt onder het taakveld Overhead.

Ongeveer de helft van deze lasten betreffen de personeelslasten van diverse functionarissen (o.a. directie, management, automatisering, financieel control, kabinet, communicatie). In de salarislasten is rekening gehouden met het feit dat als gevolg van de reorganisatie functies wijzigen of boventallig verklaard worden.

Voor het overige betreffen de lasten directe kosten voor personeelszaken, huisvesting, informatievoorziening, communicatie & voorlichting en financiële ondersteuning.

Lasten voor personeelszaken zijn o.a. kosten voor studie, Arbo, salarisadministratie en de werkkostenregeling. De lasten voor huisvesting betreft o.a. aanschaffing meubilair, materialen, onderhoudskosten, kapitaallasten en gas- en elektriciteitskosten (gemeentehuis en fractiehuis). De fluctuaties in betreffende lasten is met name gelegen in de schommelingen in onderhoudskosten. De lasten van informatievoorziening bestaan o.a. uit abonnementskosten documentatiesysteem, software en portokosten. De lasten van financiële ondersteuning bestaan voornamelijk uit onderhoudskosten software.

De baten betreffen verhuuropbrengsten Raadskelder.

Financiering

Belastingen

Voor een overzicht van de gemeentelijke belastingen wordt verwezen naar de paragraaf lokale heffingen.

Onvoorzien

Voor onvoorziene uitgaven staat een structurele stelpost onvoorzien in de begroting ad €30.000.

Daarnaast is in deze begroting een stelpost opgenomen voor structurele risico's, zoals opgenomen in de perspectiefnota 2020: € 500.000 structureel.

Algemene uitkering gemeentefonds

De algemene uitkering uit het gemeentefonds vormt de voornaamste inkomstenbron van de gemeente. Ruim 50% van alle lasten wordt hieruit gedekt. Het gemeentefonds is direct gekoppeld aan de omvang van de rijksuitgaven: hogere rijksuitgaven betekent voor gemeenten een hogere uitkering uit het gemeentefonds (onder het motto "gelijk de trap op en gelijk de trap af"). Dit effectueert zich in het zogenaamde accres.

De ramingen van de algemene uitkering in deze begroting zijn gebaseerd op de meest recente circulaire, de septembercirculaire 2019.

Op basis van de huidige inzichten ramen we voor 2020 een totale omvang van de uitkering gemeentefonds van € 17,3 miljoen. Onderstaand overzicht geeft de onderdelen van de algemene uitkering weer, in vergelijking met de raming voor begrotingsjaar 2020 zoals opgenomen in de begroting 2019.

Algemene uitkering gemeentefonds 2020	Begroting 2020	Begroting 2019	Vershil
Basisuitkering:			
Basisbedrag algemene uitkering	16.410.000	16.062.000	348.000
Korting algemene uitkering i.v.m. belastingcapaciteit	-950.000	-993.000	43.000
Algemene uitkering	15.460.000	15.069.000	391.000
Specifieke uitkeringen:			
Integratieuitkering voogdij / 18+	168.000	52.000	116.000
Integratieuitkering participatie	1.462.000	1.339.000	123.000
Integratieuitkering verhoging taalniveau statushouders	11.000	0	11.000
Decentralisatie uitkering armoedebestrijding kinderen	49.000	47.000	2.000
Integratie uitk. Vergunningverlening, toezicht, handhaving	29.000	29.000	0
Decentralisatie uitkering voorschoolse voorziening peuters	19.000	19.000	0
Decentralisatie uitkering gezond in de stad	42.000	36.000	6.000
Decentralisatie uitkering schulden en armoede	19.000	19.000	0
Decentralisatie uitkering verhoging raadsledenvergoeding	88.000	0	88.000
Totaal specifieke uitkeringen	1.887.000	1.541.000	346.000
Uitkeringsfactor (gerelateerd aan accres gemeentefonds)	1,619	1,617	+0,002
Totaal algemene uitkering gemeentefonds 2020	17.347.000	16.610.000	737.000

Ten opzichte van de raming uit de vorige begroting constateren we dus een toename van het gemeentefonds voor het jaar 2020. Het voordeel is met name gelegen in een stijging van de algemene uitkering door een stijging van het accres ('samen trap op, samen trap af' systematiek), als gevolg van financiële verwerking van landelijke ontwikkelingen. Door een forse stijging van de rijksuitgaven stijgt ook de algemene uitkering van het gemeentefonds. Daarnaast nemen ook de specifieke uitkeringen fors toe.

In de berekening van de algemene uitkering is vanaf 2021 rekening gehouden met een toename van de maatstaven 'inwoners', 'eenpersoonshuishoudens', 'huishoudens', en 'woonruimten', gerelateerd aan de realiseren studentenhuysvesting Hekkert-terrein. Iedere toename van een student + woning levert een extra uitkering op in het gemeentefonds van circa € 600. Vanaf begrotingsjaar 2021 wordt gerekend met de huidige aantallen + 110 inwoners (Hekkert terrein).

In het bedrag van de algemene uitkering is met goedkeuring van de financieel toezichthouder (Provincie) ook een bedrag geraamd voor onderuitputting BTW compensatiefonds ad € 22.000. Het Rijk is met ingang van 2020 gestopt met het voorlopig ramen van een onderuitputting uit het BTW compensatiefonds (die op macro-niveau wordt toegevoegd aan het gemeentefonds). Het is echter wel reëel om, zoals de laatste jaren ook gebruikelijk was, op begrotingsbasis reeds rekening te houden met een toevoeging aan het gemeentefonds.

Investeringsprojecten programma Bestuur & Dienstverlening

Lopende investeringen	Oorspr. plan jaar van uitvoering	Gevoteerd krediet		Huidige stand van zaken		
		Raadsbesluit	Bedrag	Gerealiseerd	Restant	Gereed
Documentaire informatievoorziening	2012	Begr. 2005 Begr. 2010	29.000 80.000 109.000	103.000	6.000	2019
Doorontwikkeling I&A-visie	2018	Begr. 2018	235.000	216.000	19.000	2019

Lopende investeringen	Oorspr. plan	Gevoteerd krediet	Huidige stand van zaken			
Basisregistratie grootschalige topografie	2014	Begr. 2014	100.000	79.000	21.000	2020
Vervanging bureaus gemeentehuis	2019	Begr. 2019	100.000	0	100.000	2019

Aanwezige reserves portefeuille Bestuur & Dienstverlening

Bestemmingsreserves per 01.01.2020		
Naam reserve	Verwacht saldo per 1.1.2020	Doelstelling
Gemeentefonds	€ 250.000	Egalisatie van fluctuaties accressen gemeentefonds
Friciekosten ambtelijke organisatie	€ 549.328	Dekking kosten toekomstproof maken ambtelijke organisatie
Personeelsbeleid	€ 45.330	Dekking van incidentele uitgaven arbobeleid en opleidingen personeel
Totaal bestemmingsreserves	€ 844.658	

Deel 3

Paragrafen

Vanuit de Strategische Visie, geldend voor de lange termijn, en de hoofdpunten van het coalitieprogramma voor de periode 2018 - 2021 zijn de hoofdthema's van het gemeentelijke beleid vertaald naar concrete activiteiten en projecten voor de komende periode. De doelstellingen van deze activiteiten en projecten staan nader beschreven in onderdeel 2, het programmaplan.

Deze bestuurlijke prioriteiten richten zich, logischerwijs, in hoofdzaak op de externe omgeving. De samenleving en specifiek de inwoners van deze gemeente staan daarbij centraal. Per activiteit en project is ook aangegeven welke externe participanten nodig zijn ter realisatie alsmede welke financiële middelen ingezet dienen te worden om een en ander te realiseren. Hierbij is een gedeelte van de bestuurskracht ingevuld. Bestuurskracht betreft de mate waarin het gemeentebestuur in staat is om met de haar ter beschikking staande middelen haar doelen / opgaven te verwezenlijken. Van grote invloed op deze bestuurskracht is de daadkracht van de ambtelijke organisatie.

De ambtelijke organisatie vormt namelijk een van de belangrijkste middelen die het bestuur ter beschikking heeft om haar doelen te verwezenlijken. Deze bestuurskracht van de gemeente Vaals is in 2008/2009 voor het laatst gemeten door middel van de bestuurskrachtmonitor van de Provincie Limburg.

In dit onderdeel 3 gaat het over de zogenaamde paragrafen. De paragrafen hebben een integraal karakter en lopen als het ware als een rode draad door de gehele begroting. De paragrafen gaan met name in op de middelen, die van belang zijn voor de bestuurskracht van de gemeente. De paragrafen geven inzicht in de interne organisatie en de maatregelen en het beleid dat daarbij wordt gehanteerd om de gemeentelijke taken en doelrealisatie te ondersteunen. Een van de belangrijkste paragrafen daarbij is de paragraaf bedrijfsvoering, die handelt over de het meest omvangrijke middel in het kader van de bestuurskracht. Let wel: de paragrafen gaan over het (gemeentelijk) beheer, hetgeen is voorbehouden aan het college. De Raad heeft in deze uiteraard wel het budgetrecht.

Een zevental paragrafen zijn verplicht gesteld op grond van artikel 9 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Naast deze verplicht gestelde paragrafen op grond van het BBV stelt de gemeente Vaals nog een paragraaf op, te weten 'krimp'. De paragraaf krimp is een tijdelijke verplichting voor gemeenten die een beroep doen op de zogenaamde 'krimpmaatstaf' als onderdeel van het gemeentefonds. Op basis van die paragraaf kan het rijk monitoren in welke mate de krimpgemeenten maatregelen treffen teneinde de krimp tegen te gaan en de beschikbare krimp gelden inzetten.

Achtereenvolgens zullen de volgende paragrafen de revue passeren:

1. Bedrijfsvoering → gericht op de interne organisatie;
2. Weerstandsvormen & risicobeheersing → gericht op de financiële positie;
3. Lokale heffingen → gericht op de gemeentelijke belastingen;
4. Financiering → gericht op de financieringsmogelijkheden;
5. Verbonden partijen → gericht op de gemeentelijke samenwerkingsverbanden;
6. Grondbeleid → gericht op de ruimtelijke ontwikkelingsprojecten;
7. Onderhoud kapitaalgoederen → gericht op de gemeentelijke eigendommen.

Deel 1 - Kaders

1.1 Inhoud paragraaf

De bedrijfsvoering betreft het hele spectrum van taken die nodig zijn om de gemeentelijke dienstverlening en het extern opereren mogelijk te maken. Hieronder vallen de onderdelen management & organisatie, planning & control, personeelszaken, informatisering & automatisering en huisvesting.

1.2 Beleidskaders

Het instrumentarium dat het management ter beschikking staat om te sturen en onnodige risico's te voorkomen is gebaseerd op een zogenaamd bedrijfsvoeringsconcept. Het beleid dat ten aanzien van dit instrument specifiek wordt nagestreefd is voor een groot deel terug te voeren op deze reeds bestaande beleidskaders. Anderzijds zullen nieuwe ontwikkelingen ook hun invloed uitoefenen, niet alleen op de inhoudelijke instrumenten, maar ook op de gehele bedrijfsvoeringsfilosofie. Onderstaand wordt het geldende beleidskader nader in beeld gebracht.

Beleidskaders BEDRIJFSVOERING

Lopend beleid

De zelfstandige gemeente Vaals levert vanuit nabijheid bij de burger en diens omgeving een substantiële meerwaarde aan de kwaliteit van leven. Dat doet de gemeente door vanuit de kennis van en aandacht voor de context, het specifieke van de situatie, te handelen.

De manier waarop gemeentebestuur en organisatie hieraan invulling geven wordt bepaald door van buitenaf naar processen te kijken en zich voortdurend af te vragen wat een inwoner nodig heeft en van de gemeente mag verwachten. De context bepaalt of en zo ja welke interventies (via de gemeente) gewenst zijn, wat een inwoner nodig heeft. Hierbij kan (lokaal) maatwerk leidend zijn.

In principe zijn er twee manieren van organiseren, die passen bij de aard van de processen:

- systeemgedreven: van binnen naar buiten, managen van processen, procedures en regels, vooral bij standaardproducten, per definitie geen maatwerk gewenst
- contextgedreven: van buiten naar binnen, minder regels, vooral kaders, creativiteit faciliteren, per definitie maatwerk gewenst.

Een zelfstandig Vaals, dat in staat is om meerwaarde te leveren aan de kwaliteit van leven, moet de kwaliteiten in bestuur en organisatie hebben, om de burgers de voordelen van de kleinschaligheid te laten voelen. Dat betekent ook dat we keuzes moeten maken, ons concentreren op zaken die er toe doen en geen onnodige energie verspillen en risico's lopen op zaken die anderen beter kunnen. Vanuit onze **bedrijfsvoeringsfilosofie** vullen we dit als volgt in:

Diensten en processen, waarbij de context van groot belang is, vormen de 'corebusiness' van de gemeente Vaals en blijven per definitie lokaal.

De gemeente kan dit, vanuit kleinschaligheid/nabijheid bij de inwoner, beter dan elke andere instantie. Voor deze processen profiteren we van het schaalniveau Vaals. Op deze processen maakt de gemeente het verschil, levert de kwaliteit, die vooral wordt ingegeven door het verrichten van de juiste ondersteuning vanuit de kennis van en aandacht voor de situatie en de omgeving van de inwoner.

Naarmate de processen steeds minder context- en vooral maar systeemgedreven zijn, wordt de samenwerking met andere overheden of wel de zoektocht naar schaalvergroting, op afstand plaatsen en uitbesteden, groter. In deze processen spelen factoren als vakdeskundigheid en efficiency een grote rol.

De gemeente Vaals is een Cittaslow-gemeente. **Cittaslow** is een keurmerk dat slechts wordt uitgereikt aan gemeenten van minder dan 50.000 inwoners, die op het gebied van leefomgeving, landschap, gastvrijheid, milieu, infrastructuur, cultuurhistorie en behoud van identiteit tot de top behoren. De uitgangspunten van de Strategische Visie sluiten dan ook naadloos aan bij het Cittaslow-gedachtegoed.

De organisatie-inrichting en de daarbij geldende uitgangspunten rondom verantwoordelijkheden en dergelijke zijn geregeld in de **Organisatieverordening Gemeente Vaals 2013**.

De verantwoordelijkheden, bevoegdheden, mandaten en dergelijke zijn vastgelegd in het **Mandaatbesluit Gemeente Vaals 2014**. De specifieke verantwoordelijkheden en bevoegdheden van budgethouders en budgetbeheerders zijn vastgelegd in de **Budgetregeling Gemeente Vaals**.

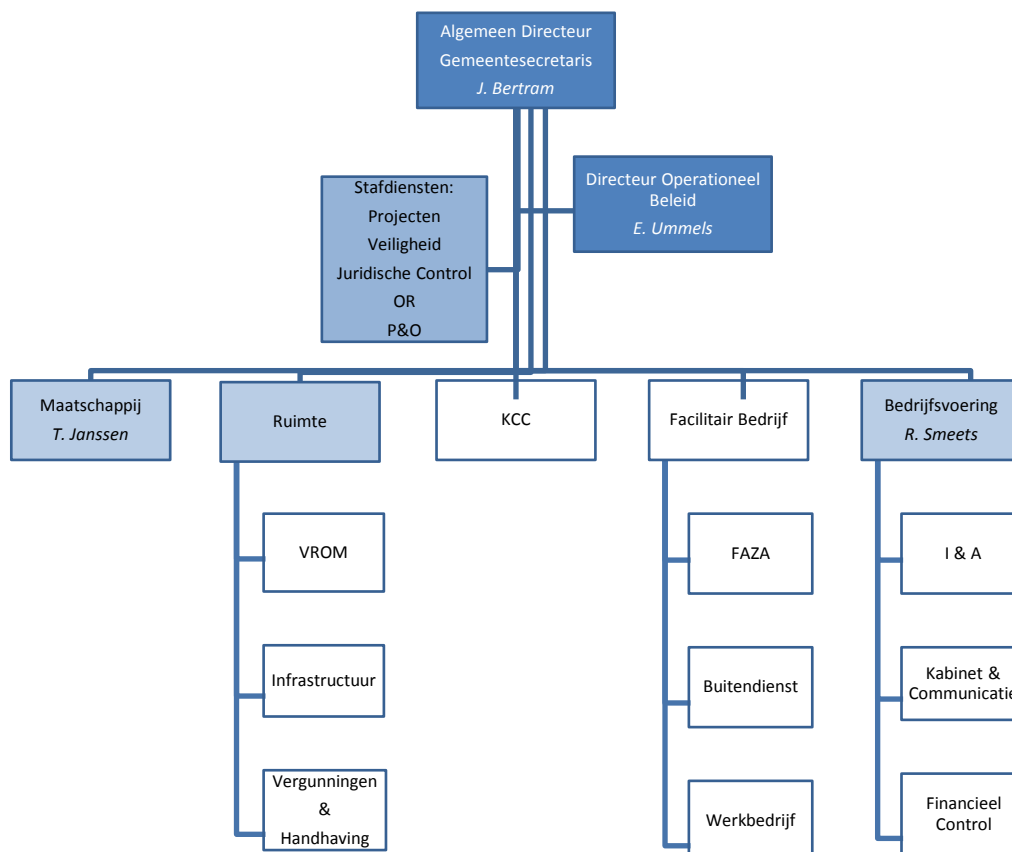
Het gemeentelijk **personeelsbeleid** is vastgelegd in de CAR-UWO, de nota Personeelsbeleid en een aantal losse regelingen, zoals werktijdenregeling, de aanstelling algemene dienst, beloningsregeling en de

procedureregeling functiewaardering. De gemeentelijke zorgtaken op het gebied van de Arbowetgeving zijn vastgelegd in de Arbowet en in onze nota Arbobeleid en getoetst met de Risico Inventarisatie- en Evaluatie van 2018. Daarnaast ligt een ander vast in het BHV-plan. Bij de realisatie van het reorganisatieplan voor de gemeentelijke organisatie werken we met een Sociaal Statuut.
In 2013 heeft de Raad de ISA visie vastgesteld. Het uitgangspunt van deze visie, gebaseerd op door de Raad vastgestelde kaders, is dat de gemeente Vaals haar burgers centraal stelt: de dynamiek in de huidige samenleving vraagt dat wij op elke vraag, op elk door de burger gewenst moment via elk kanaal een antwoord hebben. Het uitgangspunt van deze visie is nog steeds actueel. Vanuit dit uitgangspunt wordt onze (digitale) dienstverlening doorontwikkeld.
Het beleid inzake communicatie en voorlichting is vastgelegd in het Strategisch Communicatieplan 2011. Het communicatiebeleid draagt ertoe bij dat de communicatie structureel en geïntegreerd plaatsvindt, rekening houdend met de strategische, tactische en operationele doelstellingen van de gemeente Vaals. Het Cittaslow-gedachtengoed wordt integraal verankerd in het communicatiebeleid en wordt zowel bij in- als externe communicatie uitgedragen.
De huisvesting van de gemeentelijke organisatie en diensten is gebaseerd op het Huisvestingsplan 2011. Dit huisvestingsplan is dynamisch waarbij de feitelijke huisvesting bij behoefte wordt aangepast als dit in het belang van de dienstverlening en de organisatie is.
Het beleid rondom het gemeentelijk proces van inkopen (waaronder ook aanbesteden) is vastgelegd in het Aanbestedingsbeleid 2016. In dit beleid zijn ook de aspecten van duurzaamheid betrokken.
De onderdelen van de financiële functie hebben hun beslag gekregen in de volgende regelingen: * Treasurystatuut 2015 * Nota Reserves en Voorzieningen 2017 * Nota Risicomanagement * Nota Activabeleid 2013 * Verordeningen inzake de financiële functie ex artikel 212, 213 en 213a Gemeentewet (2013 en 2017)
Het kompas voor de samenwerking betreft de Maastricht-Heuvelland agenda. Op de gebieden 'Sociaal', 'Ruimte' en 'Economie' worden vanuit de portefeuillehoudersoverleggen gezamenlijke projecten geïnitieerd en gezamenlijke uitdagingen afgestemd. In de samenwerking binnen Maastricht-Heuvelland heeft het burgemeesterscollectief de procesverantwoordelijkheid. Op tactisch niveau ligt voor ons de kracht in samenwerking met de gemeenten Eijsden-Margraten en Gulpen-Wittem (de lijn 50 samenwerking). Vanuit gerichte bestuursopdrachten wordt de samenwerking in gezamenlijkheid opgepakt. De lijn 50 gemeenten participeren in de samenwerking 'Middengebied'. Vanuit het 'Strategisch Actieplan van groen hart tot groene long' worden gezamenlijke ambities van de negen Middengebied gemeenten nagestreefd.
Actiepunten 2020
Een voorname opdracht voor 2020 is de afronding van het reorganisatieplan. Actualisatie van de nota risicomanagement is voor 2020 voorzien.
Voor 2020 is (vooralsnog) geen onderzoek op basis van verordening 213a gepland.

1.3 Personele kaders

In ons bedrijfsvoeringsmodel sturen we op een integrale benadering van elk beleidsveld of opgave. De medewerker van de gemeente Vaals moet in staat zijn een vraag vanuit diverse invalshoeken te kunnen bekijken. Bij de insteek past eigenlijk geen organisatie-plaatje waarin lijntjes en hokjes zijn getekend. Toch is die structuur natuurlijk wel aangebracht, anders is het niet mogelijk een organisatie te sturen. We werken met de volgende organisatiestructuur.

ORGANOGRAM GEMEENTE VAALS

SALARISLASTEN

De ambtelijke organisatie heeft in 2020 een totale toegestane omvang van 77 fte (full-time-employees), bestaande uit 76 medewerkers, die een totale salarislast van bijna 6 miljoen euro vertegenwoordigen.

Onderstaande tabel geeft de totale (beschikbare) salarislasten van de gemeentelijke organisatie weer.

Salarislasten	2020	2021	2022	2023
Bestuur (raad, griffie, college)	€ 723.000	€ 723.000	€ 723.000	€ 723.000
Ambtelijke organisatie	€ 5.789.000	€ 5.394.000	€ 5.376.000	€ 5.366.000
Totale salarislasten	€ 6.512.000	€ 6.117.000	€ 6.099.000	€ 6.089.000

Voor toekomstige cao-ontwikkelingen is een integrale stelpost in de begroting opgenomen van € 115.000, conform het percentage genoemd in de meicirculaire 2019.

Het personeelsbestand ziet als volgt uit:

Personeelsbestand gemeente Vaals	2020	
	Medewerkers	Fte's in 2020 (toegestaan)
Directie en MT leden	4	4
Stafdiensten	10	9
Sector MAATSCHAPPIJ	12	13,5
Sector RUIMTE	10	10
KCC	8	6,8
Facilitair bedrijf	17	18,3
Sector BEDRIJFSVOERING	15	15,4
TOTAAL ORGANISATIE VAALS	76	77

De toegestane formatie is met 77 fte iets lager dan in 2019 (78,4 fte). Deze ontwikkeling past bij de voortgang van de reorganisatie: zagen we in 2019 een beperkte formatieve verhoging, nu zien we een beperkte verlaging van de formatie. Dit past bij het streven van de reorganisatie: na afronding geen structurele meerlast. Verder zijn enkele medewerkers tussen de sectoren verschoven; uiteraard zonder effect op de totale formatie.

De werkelijke bezetting is 69,4 fte. Het verschil tussen de werkelijke fte en de toegestane fte wordt opgevuld door inhuur, met name bij financiën en de functie omgevingsregisseur.

De afwijking tussen de toegestane bezetting en de daadwerkelijke bezetting komt door inhuur (o.a. financieel control, omgevingsregisseur) en (nog) niet ingevulde vacatureruimte.

Deel 2 – Doelstellingen en activiteiten

In dit deel wordt per onderdeel in beeld gebracht wat we per speerpunt willen gaan bereiken in de komende periode en wat we daarvoor gaan doen. Tevens wordt aangegeven wanneer een en ander qua tijdspad te verwachten is en, indien mogelijk, hoe het bereikte resultaat meetbaar gemaakt kan worden.

2.1 Management & Organisatie

Het voornaamste inrichtingsprincipe is dat **'de inhoud centraal'** staat. Daarnaast wordt voor een belangrijk deel gewerkt op basis van **integraal management en integrale verantwoordelijkheid**.

De strategisch/tactische aansturing van de organisatie geschiedt door het managementteam. De beide directeuren dragen de ambtelijke verantwoordelijkheid voor de realisatie van de producten en taken van de organisatie en werken samen op basis van verbindend leiderschap. De sectorhoofden sturen op tactisch/operationeel niveau op de resultaten van de betreffende sector. Het hoofd is niet enkel belast met functioneel leidinggevende taken, maar ook voor een belangrijk deel met inhoud op het betreffende vakgebied.

De organisatie zal de komende jaren een verdere **transitie** ondergaan. We kijken heel bewust naar samenwerking met andere partners. Op strategisch niveau koersen we vooral op het versterken van (de kansen van) (Eu-)regionaal denken en handelen. Hierbij is centrumstad Maastricht onze strategische partner. Over de grens ervaren we veel wisselwerking met het gebied in en rondom Aken. Het partnerschap met Aken heeft inmiddels duidelijke vormen. Maar ook aan Nederlandse zijde bestaat een partnerschap met de gemeente Kerkrade. Op tactisch niveau ligt voor ons de kracht in samenwerking met de gemeenten Eijsden-Margraten en Gulpen-Wittem (de lijn 50 samenwerking). Wij, als lijn 50 gemeenten, participeren in de samenwerking 'Middengebied'. De ambities uit het 'Strategisch Actieplan van groen hart tot groene long' zijn vertaald in vier uitvoeringsprogramma's. Voor de programma's Landschap en landbouw, Toerisme van de toekomst, Duurzaamheid en Vitale samenleving vindt verdere operationalisering plaats richting lobby, beleid en projecten. Uiteraard wordt de synergie met andere samenwerkingsverbanden bewaakt.

In het Bestuursconcept 2020 van de lijn 50 gemeenten hebben we als visie op de bestuurlijke organisatie opgenomen dat we om redenen streven naar zelfstandigheid van onze gemeenten. Die redenen zijn:

- bestaansrecht ligt in meerwaarde voor kwaliteit van leven;
- kleinschaligheid geeft kracht om dichtbij burger/omgeving te blijven;
- vanuit kennis specifieke context maatwerk bieden.

Dit bereiken we door een contextgedreven manier van werken: denken en handelen vanuit de specifieke situatie van de burger en zijn omgeving. Willen we waarmaken wat we nastreven dan vraagt dit een duidelijk andere wijze van organiseren binnen onze ambtelijke organisatie. Het vraagt andere competenties van medewerkers; wellicht vraagt het ook andere medewerkers. Het vraagt een andere manier van werken. Vanuit deze insteek zitten we midden in een **reorganisatie** welke in 2020 zal worden afgerond. De reorganisatie richt zich op het creëren van ruimte in capaciteit om meer veerkracht op te bouwen om adequaat te kunnen ageren en reageren op nieuwe ontwikkelingen en kansen. Maar nog meer dan dat richt de reorganisatie zich op het kunnen beschikken over betrokkenheid en de juiste competenties van medewerkers, met als doel: een organisatie die het verschil maakt. Hierbij willen we onze producten en dienstverlening goedk(o)p(er) (te) houden.

Ontwikkelingen, zoals de RUD en de belastingsamenwerking volgen we met belangstelling en we bekijken adequaat welke voordelen hierin voor Vaals zijn weggelegd in de zin van kostenbesparing en kwaliteitsverbetering.

Voor de organisatie is van belang dat we **verantwoordelijkheden** inzichtelijk maken en **kwaliteiten** (kwalitatief en kwantitatief) waar nodig aanvullen. De organisatie moet worden voorbereid en meegenomen in de veranderende rol en positie van de gemeente. De aanpak die daarbij gekozen wordt, sluit aan bij de wijze waarop de gemeente ook de burgers wil benaderen. Daarbij gaat het om aandacht voor het individu. Sturing op **'stoelniveau'**. Dat wil zeggen dat vooral vanuit de individuele omstandigheden gekeken wordt naar ontwikkelmogelijkheden. Ingezet wordt op het beter benutten van de sterke kwaliteiten van eenieder. Ondanks de geringe omvang van de organisatie en daarmee de hoeveelheid aan 'eenmans-functies' zal getracht worden mensen meer het werk te laten doen waar ze goed in zijn en leuk vinden, waar ze **talenten** voor hebben. Dat betekent dat mensen flexibeler inzetbaar worden en soms los van bepaalde functies taken zullen vervullen.

2.2 Planning & Control

Op het gebied van planning & control, ook wel de financiële functie van de gemeente genoemd, is de afgelopen jaren een behoorlijk instrumentarium ontwikkeld en geïmplementeerd. Het verbeteren van dit instrumentarium is een continu proces. De beleidscyclus wordt ondersteund met documenten die voor Raad, College en

management voldoende concrete sturingsinformatie verschaffen en waarbij gepoogd wordt aan te sluiten bij wens en behoeften. Een ander blijvend aandachtspunt is het vergroten van de 'leesbaarheid' van de producten uit de P&C-cyclus. Met de huidige meer to-the-point programmateksten probeert het College de effecten van het beleid op een toegankelijke manier inzichtelijk te maken.

Er komt een wetswijziging aan over rechtmatigheid in jaarrekeningen van gemeenten. Door deze wijziging zal het college vanaf het boekjaar 2021 zelf een rechtmatigheidsverantwoording afgeven in de jaarstukken. Op dit moment verstrekken externe accountants een controleverklaring met een oordeel inzake getrouwheid en rechtmatigheid bij de jaarrekeningen van gemeenten. De externe accountants geven in de toekomst dan nog een controleverklaring af met alleen een oordeel inzake de getrouwheid van de jaarrekening, inclusief de rechtmatigheidsverantwoording die door het college in de jaarrekening wordt opgenomen. Op dit moment is nog niet duidelijk wat deze wijziging concreet gaat inhouden en wat de gevolgen hiervan zijn.

2.3 Personeelszaken

Het college van de gemeente Vaals heeft een duidelijke keuze gemaakt voor wat betreft de toekomstige koers. Vaals wil zelfstandig en dicht bij de burger het verschil blijven maken. Op basis van deze koers is de ambtelijke organisatie in ontwikkeling. Stapsgewijs en voortdurend is de organisatieontwikkeling oftewel reorganisatie onderwerp van gesprek tijdens de overleggen in het managementteam en met de ondernemingsraad.

Het is belangrijk dat medewerkers in staat worden gesteld om mee te bewegen en te ontwikkelen. Zij worden in de gelegenheid gesteld om kennis en ervaring op te doen middels opleiding, training en andere scholing en middels tijdelijke detacheringen bij andere organisaties.

Duurzame inzetbaarheid heeft voortdurende aandacht.

Voor het volgen van opleidingen en ontwikkelingstrajecten is jaarlijks een opleidingsbudget beschikbaar. Dit budget wordt gebruikt al naar gelang de behoefte aan scholing of een andere vorm van ontwikkeling. Dit vindt ook in 2020 plaats in overleg tussen leidinggevenden en medewerkers.

De Risico inventarisatie en evaluatie (RI&E) en het Plan van aanpak zijn in 2019 afgerond. Diverse actie worden opgepakt om knelpunten vanuit de RI&E op te lossen: Zo wordt het meubilair de komende jaren vervangen, het arbobeleid wordt opgesteld, medewerkers worden opgeleid om veilig en verantwoord te werken, etc.

De Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) zorgt ervoor dat het ambtenarenrecht per 1 januari 2020 vervalt. Daarvoor in de plaats komt het reguliere arbeidsrecht. De arbeidsvoorwaarden van de medewerkers blijven overigens gelijk. Deze stelselwijziging heeft geen financiële gevolgen.

2.4 Informatisering & Automatisering

Het basisuitgangspunt van de visie Informatievoorziening & Automatisering is dat de gemeente Vaals haar **burgers centraal** stelt: de dynamiek in de huidige samenleving vraagt dat wij op elke vraag, op elk door de burger gewenst moment en via elk kanaal een antwoord hebben. Om dit mogelijk te maken werken wij met **Virtual Desktop Infrastructure (VDI)**. Ook de komende jaren blijven we investeren in de **optimalisatie en actualisatie** van onze technische infrastructuur. Meer en meer kiezen we voor ontzorging op ICT-gebied en nemen we diensten af als **cloudoplossing**. Concreet zijn in 2019 de bijhouding van de diverse geo-gerelateerde basisregistraties (BAG/BGT/BRK/WKPB) ondergebracht bij het Gegevenshuis in Landgraaf. De huidige visie Informatievoorziening & Automatisering beschrijft nog steeds onze ambities. Tevens zijn de door de Gemeenteraad vastgestelde kaders die als basis hebben gediend voor de huidige visie nog steeds actueel:

- * het inzetten van ICT om de gemeentelijke dienstverlening en bereikbaarheid te optimaliseren;
- * het innovatieve en creatieve karakter van de ICT-architectuur moet behouden en gestimuleerd worden;
- * het vinden van een oplossing voor de toenemende kwetsbaarheid;
- * uniformiteit in het opslaan, bewerken en archiveren van de informatievoorziening.

Wel is in het periodieke verslag over de uitvoering van de gemeentelijke taken op het gebied van informatiehuishouding en archiefbeheer geconcludeerd dat op het gebied van digitalisering de gemeente Vaals in een **hoger tempo** maatregelen dient te nemen om de **digitale informatiehuishouding** zorgvuldig in te richten. Belangrijk aspect hierbij is het invulling geven aan de hierbij behorende rollen en taken. Om de noodzakelijke versnelling mogelijk te maken en voor het verder tot uitvoering brengen van onze visie Informatievoorziening & Automatisering, zijn ook in de begroting 2020 acties en maatregelen opgenomen. In 2019 is de uitgaande documentenstroom binnen de gehele organisatie verder geoptimaliseerd en gedigitaliseerd. In het voorjaar van 2019 is het Document Management Systeem (DMS) geupdate. Het zaakgericht werken wordt verder vorm gegeven door de inzet van een zaakstelsel dat in het najaar van 2019 operationeel is en in 2020 verder wordt uitgebreid.

Onze (digitale) dienstverlening wordt verder doorontwikkeld. De verdere overgang van analoog naar digitaal

werken betekent een grote wijziging voor onze medewerkers. Deze overgang kan enkel slagen als onze medewerkers goed en voldoende begeleid worden in dit proces. Het is daarom van belang tijd en capaciteit te investeren in het **opleiden en ondersteunen** van onze medewerkers. Daarbij faciliteren, ondersteunen en gebruiken wij **moderne technieken** om onze medewerkers optimaal te ondersteunen bij de uitvoering van hun werkzaamheden. Denk hierbij aan de inzet van ipads voor de keukentafelgesprekken en Encrypted (versleutelde) datacommunicatie voor veilige communicatie met en over burgers. Ook werken wij met I&A inlooppuntjes waarbij collega's met praktische digitale vragen geholpen kunnen worden; gericht ondersteunen.

Door een steeds maar toenemende hoeveelheid aan gegevens, informatie en data wordt het richting de toekomst alleen maar belangrijker dat goed **gegevensbeheer** wordt toegepast. In een **maatschappij** waar informatie en gegevens een belangrijke rol spelen is inzicht in welke gegevens we hebben, wat we er mee doen, wie het gebruikt en op welke wijze we informatie en gegevens **beveiligen** van uitermate groot belang. Dit blijkt ook uit de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) welke vanaf 25 mei 2018 operationeel is. Op het gebied van informatiebeveiliging wordt in 2019 een zogenaamde GAP analyse uitgevoerd (vergelijking tussen huidige situatie en gewenste situatie). Hieruit zal een plan van aanpak voortvloeien met een aantal prioriteiten op het gebied van informatiebeveiliging die in 2020 verder uitgewerkt worden.

Onze **burgers** (mogen) verwachten dat wij zorgvuldig met de beschikbare informatie en gegevens omgaan.

De afhandeling van facturen verloopt geheel digitaal via het **Document Management Systeem**. Stapsgewijs worden nu ook andere inkomende, interne en uitgaande documentstromen verder gedigitaliseerd. Onder meer de implementatie van de Omgevingswet vereist noodzakelijke aanpassingen in het **digitaal werken en archiveren**.

Zoals hiervoor vermeld zijn de diverse geo-gerelateerde Basisregistraties ondergebracht bij het Gegevenshuis in Landgraaf. De integrale aanpak van registratie en inwinning betekent niet alleen een efficiëntieslag maar draagt ook bij aan de kwaliteit van de diverse basisregistraties. In 2020 werken de Belasting Samenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW) en het Gegevenshuis nauw samen in de transitie WOZ-waardering van inhoud naar gebruiksoppervlakte. Naast een kwaliteitsslag zullen ook stappen gezet worden om te komen tot een integrale objectenregistratie. Verder wordt onderzocht hoe we geo-informatie op een slimme manier kunnen inzetten bij andere beleidsterreinen (bijvoorbeeld de sociale kaart). Stappen die bijdragen aan een optimalisatie van ons gegevensbeheer.

2.5 Huisvesting

De huisvesting van de gemeentelijke organisatie en diensten is gebaseerd op het zogenaamde Huisvestingsplan.

Naast het gemeentehuis aan het Von Clermontplein wordt ook gebruik gemaakt van een dependance voor de openbare werken. Dit betreft de zogenaamde gemeentewerf, gelegen aan de Selzerbeeklaan. Vanuit een convenant tussen de Provincie Limburg en diverse Limburgse gemeenten (waaronder Vaals) is het project '**energielabelling en energiebesparende maatregelen gebouwen**' (gefinancierd door de Provincie) uitgevoerd. Hierbij zijn gemeentelijke gebouwen en gebouwen met een maatschappelijk karakter onderzocht en gelabeld. Het meerjarig onderhoudsplan (MJOP) is in 2018 geactualiseerd. Hier zijn energiebesparende maatregelen voor de komende jaren in opgenomen. Voor 2020 zijn de volgende maatregelen voorzien: aanbrengen bewegingsmelders kantoren gemeentehuis en fractiehuis, vervangen CV installatie Bergzicht en gefaseerde led-vervanging van verlichtingsarmaturen Auw Sjoel. Middels het uitvoeren van deze energiebesparende maatregelen wordt mede invulling gegeven aan de opdracht van de Raad om een energiebesparing van 3% per jaar te realiseren.

Deel 3 - Financiën

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de financiële impact van de onderdelen van het nieuwe taakveld 'overhead'.

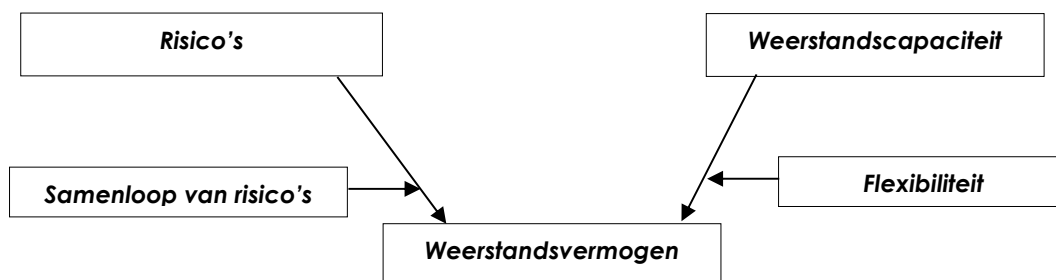
	Realisatie 2018	Raming 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023
Management & Organisatie	413	504	614	579	589	579
Kabinet & communicatie	380	401	445	445	445	445
Planning & Control	303	324	372	375	365	365
Personeelszaken	418	339	356	356	356	363
Automatisering & informatisering	753	774	706	696	634	633
Huisvesting & facilitaire zaken	553	675	727	656	633	696
Totaal	2.820	3.017	3.220	3.107	3.022	3.081

1. Inhoud paragraaf

In deel 1 van deze begroting is al uitgebreid ingegaan op de effecten van deze begroting voor de financiële positie van de gemeente Vaals. Een van de belangrijkste aspecten voor het oordeel omtrent deze financiële positie betreft het zogenaamde “weerstandsvermogen”. Bij het weerstandsvermogen gaat het om de mate waarin een gemeente in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit betekent dat het gehele beleid omgegooid moet worden. In casu de beschikbare financieel ruimte die zonder ingrijpende beleidswijzigingen beschikbaar is.

Het weerstandsvermogen bestaat uit twee belangrijke onderdelen, namelijk de weerstandscapaciteit en de risico's. Het weerstandsvermogen is de weerstandscapaciteit in relatie tot deze risico's.

In onderstaande figuur komt de samenhang tussen de verschillende onderdelen tot uiting.

In de praktijk bestaat niet een precieze eenduidige definitie van de weerstandscapaciteit. De ‘ruimte’ in de begroting is hierbij een relatief grijs gebied. Op een aantal punten komen de verschillende meningen echter wel overeen. Het eigen vermogen van een gemeente vormt veruit de belangrijkste buffer tegen optredende risico's. Het eigen vermogen van de gemeente Vaals bestaat met name uit de algemene reserve. Daarnaast kan de gemeente na een onvoorziën incident de algemene reserve weer op peil brengen door bijvoorbeeld de belastingopbrengsten op te voeren. Deze maatregel heeft echter pas effect in het jaar daaropvolgend. De onbenutte belastingcapaciteit wordt daarom ook wel gezien als het dynamische deel van de weerstandscapaciteit.

De paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen geeft aan hoe solide de financiële huishouding van de gemeente is en welke risico's de gemeente loopt. Om financiële tegenvallers te kunnen opvangen, moet de gemeente beschikken over weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen is in artikel 11 van het BBV gedefinieerd:

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

1. de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
2. alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.'.

Het minimaal aan te houden weerstandsvermogen is afhankelijk van de grootte van de gemeente, de te onderkennen financiële risico's en het reserve- en voorzieningenbeleid.

2. Beleidskaders

Zoals reeds hierboven aangegeven bestaat het weerstandsvermogen uit de relatie tussen enerzijds de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden en anderzijds de mate waarin de risico's zijn afgedekt. Het beleid inzake het weerstandsvermogen richt zich dan ook op deze tweedeling.

Voor de weerstandscapaciteit is de omvang van de reserves (vanwege de aanwendbaarheid) van belang. Het beleid en de afwegingen rondom reserves en voorzieningen is vastgelegd in de nota Reserves en voorzieningen 2017, welke door de raad in december 2016 is vastgesteld.

In maart 2009 heeft de raad de Nota Weerstandsvermogen & Risicomanagement voor het laatst vastgesteld. De doelstellingen van deze nog altijd vigerende nota luiden als volgt:

- Inzicht krijgen in de risico's die de gemeente loopt. Op basis van dit inzicht kunnen risico's eventueel worden afgedekt;
- Ervoor zorgen dat het optreden van risico's zo weinig mogelijk effect heeft op de uitvoering van het bestaande beleid;
- Verder stimuleren van het risicobewustzijn (van medewerkers) in de organisatie en het treffen van maatregelen ter voorkoming of beperking van de risico's;
- Beoordelen van het weerstandsvermogen en de weerstandscapaciteit inclusief bepaling van de weerstandsfactor.

De benodigde weerstandscapaciteit stelt de gemeente vast aan de hand van een risico-inventarisatie. Alle sectoren inventariseren hun eigen risico's inclusief de kans van optreden en financiële gevolgen.

3. Risico's

3.1 Algemeen

Welke risico's loopt een gemeente zo al? Het kan bijvoorbeeld gaan om (bedrijfs)economische risico's, maar een gemeente kan ook te maken krijgen met juridische of milieutechnische risico's. Bij het maken van een goede risico-inschatting zijn twee aspecten van belang: wat is de kans dat een risico zich voordoet, en welke orde van schade kan ontstaan als dat gebeurt. Alle risico's moeten daarnaast ook in hun totaliteit worden bekeken: wat is met andere woorden het risicoprofiel voor de gemeente? Veel kleinere risico's samen kunnen bijvoorbeeld een schadebeeld opleveren dat vergelijkbaar is aan één groot risico. De kansen op verschillende soorten tegenvallers kunnen ook nog eens afhankelijk van elkaar zijn. Zo kan een terugval van de economische groei leiden tot een lagere algemene uitkering, hogere rente en meer beroep op bijstandsuitgaven.

3.2 Risicoanalyse

Het weerstandsvermogen moet worden afgezet tegen de aanwezige risico's. Het Besluit Begroting en Verantwoording moedigt gemeenten aan tot het systematisch inventariseren en 'waarderen' van de aanwezige risico's. Er zijn veel indelingen van risico's in omloop.

Wij onderkennen de volgende risico's:

- Financiële risico's: hierbij kan gedacht worden aan risico's voortvloeiend uit eigen beleid of het beleid van de rijksoverheid, samenwerking met andere gemeenten of instanties.
- Risico's op eigendommen: dit betreft zowel risico's door vervreemding of beschadiging van gemeentelijke eigendommen, maar ook de risico's die voortvloeien uit het ontbreken van onderhouds- en/of beheersplannen en risico's rondom het grondbeleid.
- Risico's die samenhangen met de interne bedrijfsvoering: hiermee wordt bedoeld risico's vanuit de informatievoorziening, de administratieve organisatie en de interne controle. Gevolgen kunnen dan liggen in de sfeer van de uitvoering van regelgeving etc.

De rapportagemomenten aan de gemeenteraad zijn als volgt:

- Jaarrekening: inventarisatie risicoprofiel, beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen.
- Begroting: actualisatie risicoprofiel, beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen.
- Tussentijds in raadsvoorstellen bij projecten waar relevante risico's worden gelopen.

3.3 Risicoprofiel Gemeente Vaals

Voor de kans van optreden van een risico hanteert de gemeente een driedeling: Laag, Midden en Hoog. Een exacte kans inschatting is meestal niet te maken, maar hiermee wordt een indicatie verkregen op basis van een reële inschatting.

Risico's relevant voor de weerstandscapaciteit dienen van materiële betekenis te zijn voor het balanstotaal of de financiële positie. Wij rekenen met een ondergrens van € 5.000 als minimale tegenvaller. Risico's waarvan de financiële tegenvaller lager dan € 5.000 wordt geschat, achten we object van reguliere bedrijfsvoering. Deze risico's dienen in principe binnen de productenramingen te worden opgevangen. Voor de begroting 2020 kijken we, zoals afgesproken in de nota weerstandsvermogen en risicomanagement, alleen naar de belangrijkste risico's.

Tabel 1 Samenvatting geïnventariseerde risico's

Nr.	Risico	Kans	Bedrag	Reken- percentage	Structureel/ Incidenteel	Rekenbedrag
1.	Grondexploitatie / studentenhuisvesting	Hoog	€ 1.000.000	100%	Incidenteel	€ 1.000.000

2.	Regionale samenwerking	Midden	€ 50.000	50%	Incidenteel	€ 25.000
3.	Wachtgelden wethouders en pensioenen gewezen wethouders	Midden	€ 225.000	50%	Incidenteel	€ 112.500
4.	Bijdragen tekorten gemeenschappelijke regelingen	Midden	€ 200.000	50%	Incidenteel	€ 100.000
5.	Reorganisatie	Midden	€ 500.000	50%	Incidenteel	€ 250.000
Subtotaal Incidenteel						€ 1.487.500
6.	Onzekerheid	(factor 1,25)				€ 371.875
Totaal geïnventariseerde incidentele risico's						€ 1.859.375
7.	Decentralisatie rijkstaken	Midden	€ 500.000	50%	Structureel	€ 250.000
8.	Ontwikkelingen gemeenschappelijke regelingen	Midden	€ 250.000	50%	Structureel	€ 125.000
9.	ICT-risico's	Midden	€ 50.000	50%	Structureel	€ 25.000
10.	Renterisico	Midden	€ 100.000	50%	Structureel	€ 50.000
11.	Afname uitkering gemeentefonds	Midden	€ 300.000	50%	Structureel	€ 150.000
12.	Invoer Vennootschap belasting	Laag	€ 50.000	25%	Structureel	€ 12.500
13.	Ombuigingsmaatregel subsidieverordening	Laag	€ 35.000	25%	Structureel	€ 8.750
14.	Decentralisatie energiebeleid	Hoog	€ 200.000	100%	Structureel	€ 200.000
15.	Integrale beheersvisie openbare ruimte (IBOR)	Midden	€ 300.000	50%	Structureel	€ 150.000
16.	Overige risico's	Midden	€ 300.000	50%	Structureel	€ 150.000
Subtotaal Structureel						€ 1.121.250
17.	Onzekerheid	(factor 1,25)			Structureel	€ 280.313
Totaal geïnventariseerde structurele risico's						€ 1.401.563
Totaal geïnventariseerde risico's						€ 3.260.938

Toelichting van de opgenomen risico's:

1. Grondexploitatie / studentenhuisvesting

Vaals kent een aantal grote grondprojecten, zoals Von Clermontpark, Pastoerswei en voormalig Esso-tankstation. De grootte van de projecten brengt door hun uniek karakter en complexiteit een zekere mate van (aanvullend) risico met zich mee, zeker in de huidige economische tijd. In de begroting 2016 is de boekwaarde van het VCP met € 1 miljoen verlaagd. Er blijft een risico bestaan dat voor ogen zijnde ontwikkelingen niet in die mate van de grond komen als gedacht. Het risico op deze grondexploitaties en nog niet in exploitatie genomen projecten kan leiden tot een mogelijk (aanvullend) financieel nadeel. Via de gebruikelijke cycli van planning en control wordt de raad geïnformeerd over de stand van zaken. Indien de gemeenteraad definitief besluit geen aanvullende studentenhuisvesting meer te willen in plangebied Von Clermontpark (na oplevering van Hekkert-terrein), zal dit vrijwel zeker leiden tot een afwaardering van de grond.

2. Regionale samenwerking

Dit betreft de te maken kosten en externe uren verbonden aan projecten voor regionale samenwerking. De gemeente Vaals streeft naar een situatie waarin zij, in nauwe samenwerking met haar buurgemeente, adequaat invulling kan geven aan haar opgaven. De kosten voor dergelijke samenwerkingsverbanden komen voor rekening

van de gemeenten. Gezien de beperkte ervaring die er is met dergelijke ingewikkelde trajecten bestaat het risico dat de bijkomende kosten samenhangend met de samenwerking te laag worden ingeschat. Hierbij kan gedacht worden aan automatiseringsconsequenties, huisvesting en personeelskosten. Het mogelijk belangrijkste risico is dat niemand iets wil opgeven, waardoor de kosten fors zullen toenemen.

3. Wachtgelden wethouders en pensioenen gewezen wethouders

Het risico blijft bestaan dat een oud-wethouder zijn opgebouwde pensioenvoorziening naar een ander pensioenfonds wilt overbrengen. In 2019 heeft dit voor het eerst plaatsgevonden. In dat geval dient het opgebouwde pensioen te worden gekapitaliseerd. Voor het wachtgeld van wethouders wordt telkens na de zittingstermijn, als bekend is wat de consequenties zijn voor de zittende wethouders, de voorziening uitkeringen gewezen wethouders gevoed ten laste van de algemene reserve.

4 en 8. Bijdragen in tekorten van en ontwikkelingen bij gemeenschappelijke regelingen

De gemeente loopt altijd een risico bij de GR's, in het geval van financiële tekorten. Omdat de gemeente Vaals een kleine speler is bij de GR's, kunnen besluiten door de overige gemeenten van invloed zijn. We schatten dit risico gemiddeld in, gezien de recente perikelen bij Licom / WOZL. Daarnaast bestaat ook een structureel risico, in het geval ontwikkelingen zich voordoen bij een GR die leiden tot structureel hogere bijdragen door de gemeenten. Ook hier zal Vaals zich in de meeste gevallen moeten neerleggen bij een besluit door de meerderheid (c.q. grote gemeenten). Bijvoorbeeld doorontwikkeling Veiligheidsregio en wijziging kostenverdeelsleutels bij gemeenschappelijke regelingen.

5. Re-organisatie

Een re-organisatie kan flinke kosten met zich meebrengen. Voor een deel van deze kosten is de reserve 'frictiekosten ambtelijke organisatie' gevormd, maar kan van te voren nog niet bepaald worden of deze reserve toereikend is. Om die reden wordt gerekend met een gemiddeld risico van € 250.000.

6. en 16. Onzekerheid

Het is een utopie om te veronderstellen dat 100% van de risico's in beeld gebracht kunnen worden. Echter door het uitvoeren van een risico-inventarisatie is getracht een zo compleet mogelijk beeld te verkrijgen. Om tegemoet te komen aan deze onzekerheid is besloten om rekening te houden met een factor van 1,25. Met andere woorden: voor het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit wordt uitgegaan van de geïnventariseerde risico's vermenigvuldigd met een factor van 1,25.

7. Decentralisatie rijkstaken

De decentralisatie van de participatiewet, jeugd en WMO is reeds ruim 3,5 jaar bezig. Op basis van de reeds opgedane ervaringen zijn de budgetten (kosten) lager bijgesteld naar een realistisch uitgavenpatroon. Het blijven echter open-einde-regelingen, waardoor het risico bestaat op (forse) budgetoverschrijdingen. Dit vanwege het feit dat we niemand in de kou willen laten staan als het budget reeds is uitgeput. Uiteraard zal het budget gemonitord blijven en eventueel bijgesteld worden bij een BURAP indien dit noodzakelijk is.

9. ICT-risico's

Onder dit kopje worden algemene risico's verstaan zoals risico's rondom fysieke toegangsbeveiliging, wateroverlast, brandpreventie en koeltechniek. Verder vallen hieronder ICT-risico's rondom procesmatige beveiliging. Hierbij kan gedacht worden aan de gebieden beveiligingsbeleid, beveiligingsbeheer, het hebben van uitwijk- en recoverymogelijkheden, back-up maatregelen en logische toegangsbeveiliging. Tenslotte kan hieronder ook nog het risico van oneigenlijke toegang via de website op publieke delen van het netwerk worden verstaan.

10. Renterisico

De rente voor het aantrekken van financieringsmiddelen is in historisch perspectief gezien laag. Dit geldt zowel voor de rente voor vlottende als de rente voor vaste financieringsmiddelen. Toename van de rentepercentages kan gevolgen hebben voor de budgettaire ruimte.

11. Afname uitkering gemeentefonds

Het gemeentefonds is direct gekoppeld aan de omvang van de rijksuitgaven: hogere rijksuitgaven resulteren in een hogere uitkering uit het gemeentefonds, maar ook lagere rijksuitgaven resulteren in een lagere uitkering uit het gemeentefonds. De gemeente heeft vrijwel geen grip op veranderingen die het gemeentefonds met zich meebrengen, en is in principe 'overgeleverd' aan de periodieke circulaire. Daarnaast is een herziening van de verdeelsystematiek gemeentefonds voorzien per 2021. Een hieruit voortvloeiend risico kan zijn dat de gemeente Vaals, als kleine gemeente, hierdoor minder algemene uitkering komt te ontvangen.

12. Invoer Vennootschapsbelasting

Wij verwachten een lage kans op dit risico. Dit in overleg met een extern adviesbureau, die de aangiftes over 2016 en 2017 heeft begeleid.

13. Ombuigingsmaatregel subsidieverordening

Deze begroting bevat met ingang van jaarschijf 2021, zoals opgenomen in de perspectiefnota 2020, een

taakstelling op subsidies ad € 35.000. Hiertoe zal de subsidieverordening in 2020 onder de loep worden genomen. Het risico is aanwezig dat deze taakstelling niet geheel zal worden behaald.

14. Decentralisatie energiebeleid

De contouren van de energietransitie worden steeds scherper. Tot en met 2021 zijn via de kadernotitie Klimaatadaptatie gelden gevoteerd. Na 2021 start de uitvoering richting 2050 met 2030 als belangrijk tussenmoment. Die uitvoering zal structurele personele en financiële consequenties met zich meebrengen, waarvan omvang nog niet in te schatten is.

15. Integrale beheersvisie openbare ruimte

Het risico bestaat dat, mede afhankelijk van de keuzes die de raad maakt in het kader van kwaliteitsniveau, meer middelen benodigd zijn als die nu in de begroting zijn opgenomen.

17. Overige risico's

Alle overige risico's zijn te beperkt van omvang om ze apart te berekenen en toe te lichten. Hiervoor worden 10 risico's van € 30.000 met een gemiddeld risico geraamd. Dit komt neer op een bedrag van € 150.000.

Verzekeringen

Diverse (financiële) risico's heeft de gemeente afgedekt middels afgesloten verzekeringen. Deze risico's, die niet zijn opgenomen in bovenstaande tabel, betreffen met name:

- (bedrijf)songevallen medewerkers, vrijwilligers, geldlopers, verkeersbrigadiers en stembureauleden;
- aansprakelijkheid (personen- en zaakschade en vermogensschade);
- rechtsbijstand;
- brand-, water- en inbraakschades gemeentelijke eigendommen.

4. Weerstandscapaciteit

In principe is een weerstandscapaciteit die alle gesignaleerde risico's volledig (voor 100%) afdekt, toereikend. Aan deze analyse kleven echter ook enkele kanttekeningen. De belangrijkste daarvan zijn:

- niet alle risico's zullen zich tegelijkertijd en in volle omvang voordoen (neiging tot een neerwaartse correctie is aanwezig);
- de waardering en mogelijke kosten van risico's zijn niet objectief meetbaar (andere inschattingen leiden tot andere beelden);
- het aanspreken van de beschikbare weerstandscapaciteit heeft op termijn consequenties (flexibiliteit van de begroting).

Ter afdekking van de risico's is het nodig te beschikken over voldoende veerkracht in de vorm van structurele dan wel incidentele weerstandscapaciteit.

De structurele weerstandscapaciteit wordt afgeleid uit de posten "vrij te besteden budgetruimte en onvoorziene uitgaven" alsmede uit de onbenutte belastingcapaciteit. De beide eerste posten zijn geraamd in de begroting en de meerjarenraming. De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte die nog aanwezig is binnen de mogelijke belastingopbrengsten, doordat de lokale tarieven uitgedrukt in een percentage van de waarde (zie hiervoor verder de paragraaf lokale heffingen) lager liggen dan de wettelijke norm.

Indien ruimte bestaat om belastingen en heffingen te verhogen, betekent dit een mogelijkheid om tegenvallers op te vangen. Het verschil tussen de fictieve opbrengsten bij maximale belastingtarieven en de geraamde opbrengsten is dan de onbenutte belastingcapaciteit. In onze gemeente komt hiervoor uitsluitend de onroerende zaakbelasting (OZB) in aanmerking, daar voor de overige heffingen (rioolrechten en afvalstoffenheffing) kostendekkende tarieven worden gehanteerd.

Daarnaast is het reëel om de post 'stelpost structurele buffer tbv risico's' ad € 500.000 structureel, zoals opgenomen staat in de perspectiefnota 2020, mee te nemen in de berekening van de structurele weerstandscapaciteit.

De incidentele weerstandscapaciteit heeft een statisch karakter en is niet toe te schrijven aan enig begrotingsjaar. Deze weerstandscapaciteit wordt afgeleid uit de omvang van de algemene reserve (de buffer), het vrij aanwendbaar deel van de bestemmingsreserves en de stille reserves.

De *algemene reserve* is in principe volledig beschikbaar tenzij de raad reeds een gedeelte hiervan geormerkt heeft zonder dit af te zonderen in een bestemmingsreserve. De algemene reserve bedraagt per 1 januari 2020 € 3.913.710. Hiervan is middels vaststelling van deze begroting € 870.000 door de raad geormerkt (zie deel 1 - financiële positie). Het restant van € 3.043.710 wordt tot de weerstandscapaciteit gerekend.

Bestemmingsreserves zijn vrij aanwendbaar als aanwending hiervan geen directe consequenties heeft in de exploitatiebegroting. De bestemmingsreserves bedragen per 1 januari 2020 € 2.782.296. Hiervan is € 1.758.619 niet vrij aanwendbaar doordat de reserve (deels) dient ter afdekking van een onlosmakelijke verplichting op grond van raadsbesluiten. Het restant van € 1.023.677 wordt tot de weerstandscapaciteit gerekend.

Van stille reserves is sprake indien de reële marktwaarde van de activa (bezittingen) de boekwaarde daarvan overstijgt. In principe dragen de stille reserves bij aan de weerstandscapaciteit. Tot de stille reserves behoren (courante) gebouwen, gronden en deelnemingen. Omdat reëel inzicht hierin ontbreekt zijn de stille reserves voorzichtigheidshalve op nihil gesteld bij de vaststelling van de weerstandscapaciteit. Voorbeelden van stille reserves zijn het gemeentehuis (waarvan de marktwaarde naar verwachting een stuk hoger is dan de boekwaarde ad ruim € 1 miljoen) en gebouw Fraiche (boekwaarde € 0).

Onderstaand wordt de structurele weerstandscapaciteit in meerjarenperspectief in beeld gebracht:

Structurele weerstandscapaciteit				
	2020	2021	2022	2023
Begrotingssaldo (vrij te besteden budgetruimte)	€ -670.000	€ -171.000	€ 153.000	€ 407.000
Opgenomen stelpost voor onvoorziene uitgaven	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000
Opgenomen stelpost tbv risico's	€ 500.000	€ 500.000	€ 500.000	€ 500.000
Onbenutte belastingcapaciteit (OZB)	€ 58.000	€ 58.000	€ 58.000	€ 58.000
Totale structurele weerstandscapaciteit	€ -82.000	€ 417.000	€ 741.000	€ 995.000
Gemiddelde structurele weerstandscapaciteit	€ 518.000			

Onderstaand wordt de incidentele weerstandscapaciteit in beeld gebracht:

Incidentele weerstandscapaciteit	
Vrij aanwendbaar deel Algemene Reserve	€ 3.043.710
Vrij aanwendbaar deel Bestemmingsreserve	€ 1.023.677
Totale incidentele weerstandscapaciteit	€ 4.067.387

5. Beoordeling van het weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is een confrontatie tussen de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit. Dat wil zeggen het totaalbedrag aan risico's afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Confrontatie van de beschikbare **structurele** weerstandscapaciteit (gemiddelde van 2020 - 2023) met de structureel benodigde weerstandscapaciteit (o.b.v. inschatting risico's) levert een ratio op van **0,4** (€ 518.000 / € 1.401.563). Confrontatie van de beschikbare **incidentele** weerstandscapaciteit met de incidenteel benodigde weerstandscapaciteit (o.b.v. inschatting risico's) levert een ratio op van **2,2** (€ 4.067.387 / € 1.859.375). Confrontatie van de **totale** benodigde weerstandscapaciteit met de totale beschikbare weerstandscapaciteit levert een ratio op van **1,4** (€ 4.585.387 / € 3.260.938). De gevonden ratio kan beoordeeld worden met behulp van onderstaande tabel:

Ratio	Beoordeling
> 3,0	Uitstekende weerstandscapaciteit
2,0 – 3,0	Ruim voldoende weerstandscapaciteit
1,0 – 2,0	Voldoende weerstandscapaciteit
< 1,0	Onvoldoende weerstandscapaciteit

De gemeente Vaals hanteert als maximale ratio 3,0 en minimale ratio 1,0. Indien de ratio in enig jaar kleiner is dan de minimale norm, kan de continuïteit van de dienstverlening in gevaar komen. Een ratio kleiner dan 1,0 geeft aan dat de gemeente over te weinig middelen beschikt om de onderkende risico's te dragen. De gemeente is dus kwetsbaar. Bij een ratio van 1,0 is precies genoeg weerstandscapaciteit aanwezig om de onderkende risico's af te dekken. Als de ratio meer dan 3,0 is, heeft de gemeente meer dan twee keer zoveel geld voorradig als benodigd voor risico's die het heeft ingeschat.

Uit de tabel blijkt dat in totaliteit de weerstandscapaciteit van Vaals voldoende is. Wat wel nog steeds zorgen baart, is de lage structurele weerstandscapaciteit (minder dan 1). Dit wordt met name veroorzaakt door een

toename van de structurele risico's. Hierbij moet echter wel de kanttekening worden geplaatst dat de geïnventariseerde structurele risico's zich vrijwel nooit gelijktijdig zullen voordoen / effectueren. Bovendien is sprake van een oplopende omvang van de structurele weerstandscapaciteit (€ 995.000 voor 2023).

6. Financiële kengetallen

In juli 2015 is een regeling opgenomen in het BBV dat onderstaande kengetallen worden berekend en opgenomen in de begroting en het jaarverslag van gemeenten. De kengetallen maken het de leden van de gemeenteraad gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie van hun gemeente.

De wijze waarop de kengetallen meewegen in de uiteindelijke beoordeling van de financiële positie van de medeoverheid is voorbehouden aan het horizontale controle- en verantwoordingsproces.

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken.

Omdat bij leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de medeoverheid in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal.

De ratio grondexploitatie geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

De ratio structurele exploitatieruimte is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Dit kengetal geeft aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de provincie of gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde.

Kengetallen	Realisatie	Begroting	
	2018	2019	2020
1a. Netto schuldquote	96,3	83,6	94,4
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	94,8	83,2	94,1
2. Solvabiliteitsratio	16,1	20,0	12,2
3. Grondexploitatie	24,1	6,7	11,7
4. Structurele exploitatieruimte	-0,1	-2,4	-1,3
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	96,1	102,8	110,6

Er worden door de Provincie geen conclusies getrokken op basis van deze kengetallen. Voor het toekennen van de toezichtsvorm (repressief of preventief toezicht) blijven het structureel en reëel sluitend zijn van de (meerjaren)begroting en de tijdige inzending van de begroting en jaarstukken de bepalende criteria, zoals opgenomen is in artikel 203 van de gemeentewet.

De netto schuldquote stijgt ten opzichte van de begroting 2019. De rentelasten drukken zwaarder op de exploitatie, als gevolg van de aangetrokken vaste geldlening in 2019. De VNG adviseert, indien kengetal 1a 130 of meer bedraagt, de schuldenlast af te bouwen. Dat is in Vaals niet het geval, en de verwachting is dat de netto schuldquote de komende jaren nog verder daalt.

De solvabiliteitsratio blijft over de jaren ongeveer gelijk, maar is wel aan de lage kant. Dit komt als gevolg van de afname van het eigen vermogen (reserves) de laatste jaren. Wel wordt een stijging verwacht de komende jaren.

Het kengetal grondexploitatie is de verhouding tussen de bouwgrond in exploitatie (o.a. Von Clermontpark) en de baten uit de exploitatie.

De structurele exploitatieruimte is wederom negatief, als gevolg van een negatief begrotingssaldo in de betreffende jaarschijf. Meerjarig zal deze ratio gaan stijgen.

De stijging van de gemeentelijke belastingcapaciteit is het gevolg van de verhoging van de OZB-opbrengst met € 150.000, zoals besproken bij de perspectiefnota 2020.

7. Conclusie

Het is geen goede zaak als een gemeente over te weinig mogelijkheden beschikt om optredende risico's het hoofd te bieden. Immers, de gemeente beschikt dan niet over voldoende capaciteit om de geïdentificeerde en gewogen risico's af te dekken. Opgemerkt wordt dat een weerstandscapaciteit die boven de 1,0 ligt niet automatisch inhoudt dat een gemeente voor honderd procent is ingedekt tegen alle risico's die zich kunnen voordoen. De ratio weerstandscapaciteit maakt gebruik van een weging van de risico's. Als de gemeente pech heeft, kan het voorkomen dat in één jaar twee grote tegenslagen plaatsvinden, ook al waren beide kansen ingeschat op 0,01%. Doet zich dit voor, dan kan dit ertoe leiden dat de financiële positie van een gemeente tijdelijk onder druk komt te staan. Het spreekt in dit verband echter voor zich dat hoe hoger, de weerstandscapaciteit van een gemeente is, hoe meer (onvoorziene) tegenvallers kunnen worden opgevangen.

De huidige weerstandscapaciteit is in het licht van bovenstaande risico-inventarisatie ruim voldoende te noemen. Er is geen landelijke norm voor de ratio weerstandsvermogen.

Risicomanagement is en wordt steeds belangrijker! In de planning- en controlcyclus wordt periodiek aandacht besteedt aan risicomanagement, zodat het bewustzijn voor risico's bij bestuurders en directie steeds meer gaat leven. Het zal daarmee een lerend proces voor eenieder zijn.

Wat betreft de ratio's worden door hogere overheden geen normen gehanteerd en is het hierdoor moeilijk in te schatten hoe de uitkomsten van de ratio's geïnterpreteerd moeten worden.

1. Inhoud paragraaf

Deze paragraaf heeft betrekking op zowel heffingen waarvan de besteding is gebonden aan een bepaalde specifieke taak van de gemeente en waarvan de besteding ongebonden is. De lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten en zijn daarom een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid.

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van:

- rechtsgronden gemeentelijke belastingen
- beleid ten aanzien van de lokale heffingen
- de gehanteerde tarieven en geraamde opbrengsten 2020
- ontwikkeling van de lokale lastendruk
- onbenutte belastingcapaciteit
- kwijtscheldingsbeleid
- overzicht voorgestelde tarieven lokale belastingen 2019-2023

2. Beleidskaders

Rechtsgronden gemeentelijke belastingen

De gemeentelijke belastingen worden geheven op grond van onderstaande verordeningen en op basis van de vermelde heffingsgrondslagen.

I. Ongebonden heffingen

Soort belasting	Datum verordening	Heffingsgrondslag
Onroerend zaakbelastingen	17 december 2018	Tarief is een percentage van de vastgestelde WOZ-waarde
Toeristenbelasting	11 december 2017	Per persoon (vanaf 6 jaar) per overnachting gesplitst naar campings, groeps-accommodaties en overige bedrijven
Hondenbelasting	12 december 2016	Tarief per hond
Forensenbelasting	17 december 2018	Tarief is een percentage van de vastgestelde WOZ-waarde
Reclamebelasting	14 december 2015	Vast tarief per object in heffingsgebied in de kern Vaals

II. Gebonden heffingen

Soort belasting	Datum verordening	Heffingsgrondslag
Rioolheffing	17 december 2018	- eigenaarsheffing: tarief is een percentage van de WOZ-waarde. Verschillende tarieven voor woningen en niet-woningen
Afvalstoffenheffing	17 december 2018	- gebruikersheffing: tarief is een gedifferentieerd bedrag per m3 waterverbruik. Vast tarief voor eenpersoons- of meerpersoonshuishouden. Daarnaast aanslag voor het aantal ledigingen (volume-frequentie)
Marktgeld	17 december 2018	Tarief per strekkende meter
Leges	17 december 2018	Diverse tarieven zoals opgenomen in aparte tarieventabel
Parkeerbelasting	23 september 2019	Afzonderlijke tarieventabel

Gemeentelijk beleid lokale heffingen

Algemeen

Met ingang van 1 januari 2015 wordt de uitvoering van de werkzaamheden op het gebied van de gemeentelijke belastingen en de uitvoering van de Wet Waardering Onroerende Zaken verzorgd door de Belasting Samenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW) te Roermond. BsGW behartigt als uitvoeringsorganisatie van het deelnemende waterschap en gemeenten de zorg voor het volledig, tijdig, rechtmatig, juist en doelmatig heffen en innen van de lokale belastingen. BsGW werkt daarbij tegen de laagst mogelijke kosten, uitgaande van de beste prijs/prestatie verhouding gekoppeld aan een optimaal niveau van dienstverlening. De meest in het oog springende actuele ontwikkelingen zijn: de verdere uitvoering van het ondernemings- en ontwikkelplan; maatregelen voor het reduceren van de kostenvergoeding bij ingediende bezwaarschriften door de zogenaamde WOZ-bureaus; migratie WOZ waardering woningen van inhoud naar gebruiksooppervlakte (zie ook het raadsvoorstel van september 2019). Verder blijft de BsGW met grote belangstelling de actuele ontwikkelingen op belasting/WOZ gebied volgen. Hierbij kan worden gedacht aan de vergroeningsagenda gemeentelijke heffingen, maar ook ontwikkelingen rondom zonnepanelen en mogelijke vrijstellingen van verenigingen van het hogere OZB tarief.

I. Ongebonden heffingen

Onroerende zaakbelastingen

Naar aanleiding van de discussie omtrent de perspectiefnota 2020 wordt voorgesteld om de opbrengst van de Onroerende Zaakbelasting te verhogen met € 150.000. Deze meeropbrengst is naar rato over de drie segmenten verdeeld. Ten tijde van het opstellen van deze paragraaf waren bij de BsGW nog geen betrouwbare cijfers voorhanden over de ontwikkeling van de WOZ-waarden binnen de gemeente Vaals. Gezien de onlangs gepubliceerde cijfers van het kadaster over de marktontwikkeling van de koopwoningen, is de verwachting dat de totale WOZ-waarde voor belastingjaar 2020 zal stijgen. Doordat het vaststellen van de tarieven afhankelijk is van de ontwikkeling van deze WOZ-waarden worden de definitieve tarieven pas in de raadsvergadering van december 2019 voorgelegd ter vaststelling. Voorlopig wordt uitgegaan van een waardeverhoging bij de woningen van 5% (publicatie NVW makelaars 11 juli 2019) en 1% (betreft schatting) voor de niet-woningen. Het Rijk en de VNG hebben afgesproken dat de macronorm wordt afgeschaft. Daarvoor in de plaats komt een benchmark, waarin onroerende zaakbelastingen, riool- en afvalstoffenheffing worden vergeleken. Het resultaat van deze benchmark wordt gepubliceerd in de COELO-atlas die in maart 2020 uitkomt.

Voor 2020 levert dit voorlopig de volgende tarieven op:

Belastingsoort	Tarief 2019	Geschatte WOZ-waarde	Tarief 2020
Eigenaar woningen	0,1486%	€ 975.000.000	0,1574%
Eigenaar niet-woningen	0,2712%	€ 116.000.000	0,3008%
Gebruiker niet-woningen	0,2300%	€ 95.000.000	0,2544%

Toeristenbelasting

Naar aanleiding van de discussie omtrent de perspectiefnota 2020 wordt een meeropbrengst van € 300.000 voorgesteld. Dit heeft onderstaande gevolgen voor de tarieven. De toeristenbelasting wordt gezien als ongebonden heffing en dus net zoals de OZB aangemerkt als algemeen dekkingsmiddel. Vanaf 2011 wordt een tariefdifferentiatie gehanteerd tussen campings en overige bedrijven. Voor de begroting van 2020 wordt uitgegaan van 620.000 overnachtingen. Op basis van het ingezette tariefbeleid betekent dit het volgende voor de tarieven:

Soort onderneming	Overnachtingen	Tarief 2019	Tarief 2020	Tarief 2021	Tarief 2022
Campings	80.000	€ 1,00	€ 1,25	€ 1,25	€ 1,25
Overige bedrijven	540.000	€ 1,48	€ 2,00	€ 2,00	€ 2,00

Deze tariefontwikkeling is met de logiesverstreckende ondernemers gecommuniceerd.

Hondenbelasting

De hondenbelasting is juridisch gezien een algemene belasting, waarvan de opbrengst ten goede komt van de algemene middelen. De Gemeenteraad heeft besloten om de opbrengst van de hondenbelasting te gebruiken ter financiering van het hondenbeleid. Bijvoorbeeld bekostigen van honden uitlaatplaatsen, verwijdering van hondenpoep en dergelijke. Op basis van de door de BsGW aangeleverde prognose voor 2020 wordt uitgegaan van 925 honden.

Forensenbelasting

Forensenbelasting wordt geheven van degene die voor zichzelf of voor hun gezin meer dan 90 dagen per jaar (hoeven niet aaneengesloten te zijn) een gemeubileerde woning beschikbaar houdt zonder in de gemeente hoofdverblijf te hebben. Voor wat betreft de opbrengst is aansluiting gezocht bij het bedrag dat de gemeente misloopt uit de algemene uitkering van het Rijk. De forensen profiteren van diensten die uit de inkomsten van de

algemene middelen onder andere betaald worden (bijv. onderhoud wegen, groen). Aangezien deze eigenaren/gebruikers niet zijn ingeschreven in de gemeente Vaals ontvangt de gemeente geen bijdrage uit de algemene uitkering voor deze burgers. Een bijdrage in de vorm van een forensenbelasting is derhalve te verdedigen. Als tarief is gekozen voor een percentage van de WOZ-waarde (vergelijkbaar met de OZB). Aangezien de nieuwe WOZ-waarden voor belastingjaar 2020 nog niet bekend zijn bij de BsGW wordt voor de berekening van het tarief uitgegaan van de voorlopige cijfers die de BsGW heeft aangeleverd. Het exacte tarief zal, net als bij de OZB, in de december vergadering worden voorgelegd aan de raad ter vaststelling.

Reclamebelasting

De reclamebelasting wordt in Vaals geheven onder de volgende condities:

- Heffingsgebied conform overzichtskaart vastgesteld bij de verordening (woonkern Vaals);
- Het tarief bedraagt een vast bedrag van € 200 per object;
- De netto opbrengst (bruto-opbrengst minus perceptiekosten) wordt in het ondernemersfonds (beheert door de Stichting Ondernemers Vaals/Samen Vaals) gestort;
- De ondernemers zorgen voor voldoende activiteiten;

Voor belastingjaar 2020 wordt uitgegaan van 160 belastingplichtigen die zorgen voor een bruto-opbrengst van € 32.000,-. De perceptiekosten worden geraamd op € 6.000,- waardoor er netto een bedrag van € 26.000 (raming) naar het ondernemersfonds gaat.

II. Gebonden heffingen

De gemeente Vaals hanteert voor riool- en afvalstoffenheffing 100% kostendekkende tarieven. Dit betekent dat alle kosten die gemaakt worden voor het afvoeren / verwerken van het afval en de kosten i.v.m. het onderhoud aan en de aanleg van riolering volledig op de burgers worden doorbelast.

Afvalstoffenheffing

De gemeente heeft een wettelijke inzamelplicht voor het afval van huishoudens. De gemeente Vaals hanteert voor de afvalinzameling het volume/frequentiesysteem (hierna Diftar). Bij dit systeem wordt de afvalstoffenheffing gebaseerd op een vast tarief en een variabel tarief. Het vaste tarief is afhankelijk van het type huishouden, waarbij alleenstaanden een lager tarief betalen dan meerpersoonshuishoudens. Het variabele tarief is afhankelijk van het aantal keren dat afval wordt aangeboden. Het volume/frequentiesysteem gaat uit van de volgende doelstellingen:

- Afval zoveel mogelijk gescheiden in te zamelen of aan te (laten) leveren, dit vanuit het behalen van de milieudoelstellingen en vanwege kostenreductie;
- Degene die de kosten veroorzaakt ook de rekening hiervoor te laten betalen (het principe “de vervuiler betaalt”);
- Afval van “anderen”, die geen afvalstoffenheffing betalen, te weren;
- In 2017 heeft de Gemeenteraad ingestemd met de volgende stap in het afvalbeheersplan 2014-2020. Concrete maatregel hiervan is het reduceren van de ophaalfrequentie van restafvalbakken naar 1x per 4 weken. Deze ledigingstarieven (diftar) worden zoveel mogelijk gelijk gehouden in de deelnemende gemeenten.

Soort afvalmiddel	2020
240 liter container rest	€ 8,75
140 liter container rest	€ 6,45
aanbiedingen afvalzak (inzamelsysteem of gekenmerkte huisvuilzak)	€ 1,60
140 en 240 liter GFT	€ 0,00

Voor wat betreft het vaststellen van het vaste deel is iedere gemeente autonoom. Hiermee kunnen met name de vaste kosten van Rd4 en diverse (interne) gemeentelijke kosten verrekend worden.

Omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023
Alleenstaande	€ 200	€ 229	€ 256	€ 266	€ 272
Dalings / stijgingspercentage		14,5%	11,79 %	3,91%	2,26%
Meerpersoonshuishouden	€ 209	€ 239	€ 268	€ 279	€ 285
Dalings / stijgingspercentage		14,35%	12,13%	4,1%	2,15%

Uit onderstaande tabel blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke kosten komt van het taakveld afval, € 1.025.135. De kosten zitten vooral in het daadwerkelijk inzamelen en verwerken van het huishoudelijk afval. Daarnaast begroten we ruim € 116.000 aan overhead. Dit zijn kosten die worden gemaakt door de sturing en ondersteuning van medewerkers in de brede zin. Naar verwachting zal € 123.000 worden uitgegeven aan (salaris)kosten van infra en de buitendienst voor het bijdragen aan het afvalvrij houden van de openbare ruimte. Tenslotte zijn er nog reguliere kosten zoals BTW en kosten van kwijtscheldingen, vermindering en oninbare vorderingen.

Voor wat betreft de inkomsten voor de afvalstoffenheffing mag de gemeente op grond van artikel 15.33 Wet

milieubeheer voor de inzameling van het afval van huishoudens een afvalstoffenheffing invoeren. Voor belastingjaar 2020 verwachten wij € 1.487.348 aan afvalstoffenheffing te ontvangen. Naast de overige inkomsten is er ook een overschot op het product afval uit 2018. Verder is bij de behandeling van de begroting 2019 besloten om het overschot van 2017 uit te smeren over de jaren 2019-2021 waardoor de tarieven minder hard hoeven te stijgen om tot kostendekkendheid te komen. Zoals u ziet in onderstaande tabel bedragen de totale begrote kosten voor het product afval in 2020 € 1.707.825. Met een geraamde totale opbrengst van € 1.707.825 betekent dit dat de tarieven 100% kostendekkend zijn.

Kosten		Baten	
Reguliere kosten Rd4	€ 1.025.135	Afvalstoffenheffing	€ 1.487.348
Overhead	€ 116.474	Overige inkomsten	€ 14.139
Kosten infra en buitendienst	€ 123.141	Onttrekking uit reserve	€ 206.338
Overige kosten	€ 443.075		
Totaal	€ 1.707.825	Totaal	€ 1.707.825

Rioolheffing

De gemeente is wettelijk verplicht om haar zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater na te komen. Op grond van artikel 228a van de Gemeentewet mag de gemeente een rioolheffing invoeren. In Vaals kennen we zowel een heffing voor de eigenaar als voor de gebruiker van een pand. De eigenaarsheffing heeft een differentiatie voor woningen en niet-woningen in de tariefstelling (vergelijkbaar met de onroerende zaakbelastingen) en de gebruikersheffing kent de volgende differentiatie naar waterverbruik:

- 1) ≤ 500 m3
- 2) 501 t/m 5.000 m3
- 3) > 5.000 m3

Voor de gebruikersheffing heeft de gemeenteraad de volgende onderlinge verhouding van de tarieven afgesproken 1:1,5:2. Het totale waterverbruik voor 2020 wordt door de BsGW geprognoseerd op 580.000 m3. Voor wat betreft de WOZ-waarden wordt aansluiting gezocht bij hetgeen dat vermeld staat onder de OZB. Voor de jaren 2020 t/m 2023 heeft dit de volgende tarieven tot gevolg:

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Eigenaar woningen	0,0496%	0,0481%	0,0476%	0,0440%
Eigenaar niet-woningen	0,0865%	0,0838%	0,0810%	0,0768%
Gebruiker ≤ 500 m3	€ 1,29	€ 1,41	€ 1,27	€ 1,26
Gebruiker 501 t/m 5.000 m3	€ 1,94	€ 2,12	€ 1,91	€ 1,89
Gebruiker > 5.000 m3	€ 2,58	€ 2,82	€ 2,54	€ 2,52

In bovenstaande tabel wijzigen de tarieven jaarlijks. Dit heeft met name te maken met welke kosten er specifiek in een jaar worden doorgerekend. Ook is rekening gehouden met de nieuwe kostenverdeelsystematiek op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Doordat elk jaar opnieuw de kosten verdeeld worden over de diverse categorieën belastingplichtigen betekent dit ook dat de tarieven per jaar kunnen verschillen.

Uit onderstaande tabel blijkt dat veruit het grootste deel (€ 1.105.162) van de gemeentelijke kosten komt van het taakveld riolering. De kosten zitten vooral in het daadwerkelijk nakomen van onze gemeentelijke watertaken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater. Ook de kosten van het gemeentelijk deltaplan worden hierin meegenomen. Daarnaast begroten we ruim € 95.000 aan overhead. Dit zijn kosten die wij maken door de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin. Verder is een bedrag van € 50.000 begroot aan onkruidbestrijding. Tenslotte zijn er nog reguliere kosten zoals BTW, kosten van kwijtscheldingen, vermindering en oninbare vorderingen (€ 168.000). Voor wat betreft de inkomsten voor de rioolheffing verwachten wij in 2020 een bedrag van € 1.383.678 aan rioolheffing te ontvangen aangevuld met de onttrekking uit de reserve riool (€ 135.000) levert dit een totale opbrengstenpost op van € 1.518.678. De totale begrote kosten voor het product riool bedragen in 2020 € 1.518.678. Dit betekent dat de tarieven 100% kostendekkend zijn.

Kosten		Baten	
Reguliere kosten	€ 1.105.162	Rioolheffing	€ 1.383.678
Onkruidbestrijding	€ 50.000	Onttrekking reserve	€ 135.000
Overhead	€ 96.643		
Kosten buitendienst	€ 98.623		
Overige kosten	€ 168.250		
Totaal	€ 1.518.678	Totaal	€ 1.518.678

Marktgelden

Op grond van artikel 229 van de Gemeentewet kan de gemeente een marktgeld heffen om de kosten van de markt te dekken. Uit onderstaande tabel blijkt dat € 16.075 van de gemeentelijke kosten bestaan uit directe kosten verbonden aan de markt. Daarnaast begroten we bijna € 3.000 aan overhead. Dit zijn kosten die wij maken door de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin. Verder wordt voor ruim € 18.000 begroot

aan (salaris)kosten van de buitendienst en maatschappij/facilitaire zaken.

Kosten		Baten	
Kosten Markt	€ 16.075	Marktgeld	€ 37.197
Salariskosten Maatschappij/fac.zaken	€ 7.740		
Kosten Buitendienst	€ 10.374		
Overhead	€ 3.008		
Totaal	€ 37.197	Totaal	€ 37.197

De marktgeldtarieven zijn 100% kostendekkend.

Leges

De leges dienen om de kosten van de verleende diensten te dekken. In onderstaande tabel worden de begrote opbrengsten en kosten van de diverse leges weergegeven. Hieruit blijkt dat de totale kosten van titel 1 en 3 € 652.140 bedragen waar een opbrengst van € 180.000 staat. Voor titel 2 zijn de kosten geraamd op € 363.025 terwijl er € 155.000 verwacht wordt aan leges WABO vergunningen. Op basis van deze cijfers zou je kunnen stellen dat binnen de gemeente Vaals geen kostendekkende tarieven worden gehanteerd. Echter is uit een kostendekkendheidsonderzoek in de jaren 2013 en 2015 gebleken dat onze leges nagenoeg kostendekkend zijn. Ook een uitgevoerde quickscan in 2019 bevestigt dit beeld. Het verschil zit er namelijk in dat je bij de kosten alleen de daadwerkelijke bestede tijd mag meenemen. Om deze echter te kunnen bepalen zou onze organisatie moeten overschakelen op een tijdschrijfsysteem. Tot op heden is hiervoor niet gekozen. De leges WABO vergunningen zullen met het oog op de aankomende omgevingswet waarschijnlijk aangepast dienen te worden. Op dit moment blijkt dat de tarieven voor de eerste 2 categorieën (bouwkosten tot € 250.000) niet helemaal kostendekkend zijn, echter ook hier zou een uitgebreid onderzoek naar gedaan moeten worden.

Titel	Kosten		Baten	
Titel 1 en 3	Salariskosten KCC	€ 371.550	Leges titel 1 en 3	€ 180.000
	Salariskosten Maatschappij	€ 52.220		
	Salariskosten Vergunningen	€ 62.720		
	Onderhoud software	€ 85.000		
	Bijdragen derden	€ 5.000		
	Divers	€ 14.650		
	Legesafdrachten Rijk	€ 61.000		
	Totale kosten 1 en 3	€ 652.140	Totale inkomsten titel 1 en 3	€ 180.000
Titel 2	Salariskosten Vergunningen	€ 160.000	Leges titel 2	€ 155.000
	Salariskosten handhaving	€ 40.800		
	Salariskosten VROM	€ 114.000		
	Software WABO	€ 32.000		
	Werkzaamheden derden	€ 16.225		
	Totale kosten titel 2	€ 363.025	Totale leges titel 2	€ 155.000
	Totale kosten Leges	€ 1.015.165	Totaal inkomsten leges	€ 335.000

Parkeergelden

De opbrengsten bestaan uit de inkomsten van de parkeermeters, parkeergarage en de vaste parkeervergunningen.

3. Gehanteerde tarieven en geraamde opbrengsten 2020

Belastingsoort	Heffingsgrondslag	Tarief	Deelopbrengst	Totale opbrengst
Onroerende zaakbelasting				
Eigenaar	Woningen	€ 975.000.000	0,1574%	€ 1.534.650
	Niet-woningen	€ 116.000.000	0,3008%	€ 348.928
Gebruiker	Niet-woningen	€ 95.000.000	0,2544%	€ 241.680
Toeristenbelasting				
Overnachtingen	Campings	80.000	€ 1,25	€ 100.000
	Overig	540.000	€ 2,00	€ 1.080.000
	Totaal	620.000		€ 1.180.000
Forensenbelasting				
Eigenaar		€ 10.000.000	0,1600%	€ 16.000
Reclamebelasting				
Aantal reclame uitingen	160	€ 200	€ 32.000	€ 32.000
Hondenbelasting				
Tarief per hond		€ 39,00	€ 36.075	€ 36.075

Belastingsoort	Heffingsgrondslag	Tarief	Deelopbrengst	Totale opbrengst
Totaal aantal honden	925 honden			
Rioolheffing				
Eigenaar	Woningen	€ 975.000.000	0,0496%	€ 483.600
	Niet-woningen	€ 116.000.000	0,0865%	€ 100.340
Gebruiker	Waternverbruik ≤ 500 m3	515.000 m3	€ 1,29	€ 664.350
	500 m3	53.000 m3	€ 1,94	€ 102.820
	Waternver.501 t/m 5.000m3	12.000 m3	€ 2,58	€ 30.960
	Waternverbruik > 5.000 m3			
Afvalstoffenheffing		Vast tarief	Tarief per led.	
Eenpers.huishouden	2.275	€ 229	€ 520.975	€ 1.483.377
Meerpers.huishouden	3.010	€ 239	€ 719.390	
140 liter restcontainer	10.500		€ 6,45	€ 67.725
240 liter restcontainer	10.250		€ 8,75	€ 89.687
60 liter afvalzak	53.500		€ 1,60	€ 85.600
Marktgeld				
Vaste plaats	388 strekkende meter per maand	€ 7,99	€ 37.201	€ 37.201
Legesopbrengst				
Bouw- en woningtoezicht			€ 155.000	€ 335.000
Secretarieleges (centrale balie / KCC)			€ 180.000	
Parkeergelden				
Opbrengst parkeergelden			€ 819.000	€ 819.000
Totale opbrengsten gemeentelijke belastingen en leges 2020				€ 7.445.981

4. Ontwikkeling van de totale lastendruk

Vergelijking lastendruk omringende gemeenten

Bij de vergelijking tussen de verschillende gemeenten is de lastendruk 2020 in de gemeente Vaals vergeleken met de tarieven van de omliggende gemeenten over 2019 zoals deze in de "Coelo Atlas lokale lasten 2019" zijn opgenomen. Bij de bepaling van de lastendruk van de gemeente Vaals is uitgegaan van een woning met een gemiddelde WOZ-waarde van € 156.000 (gebaseerd op de WOZ waarde vermeld bij OZB in deze paragraaf en het aantal actuele objecten die het woningen tarief in rekening krijgen gebracht) en een waterverbruik van 40 m3 (alleenstaande) en 130 m3 (meerpersoons) en 6 ledigen inzamelmiddel (eenpersoonshuishouden) en 12 ledigen inzamelmiddel (voor een meerpersoonshuishouden).

Vergelijking gemeentelijke belastingdruk Heuvelland		
Gemeente	Eenpersoonshuishouden	Meerpersoonshuishouden
Vaals*	€ 642	€ 807
Simpelveld	€ 805	€ 845
Meerssen	€ 880	€ 996
Valkenburg a/d Geul	€ 612	€ 856
Voerendaal	€ 797	€ 847
Eijsden – Margraten	€ 809	€ 882
Gulpen – Wittem	€ 752	€ 845
Gemiddeld Limburg	€ 708	€ 762
Gemiddeld Nederland	€ 666	€ 730

*Vaals voorgestelde tarieven 2020

Hierbij wordt opgemerkt dat in de tabel de tarieven van Vaals voor het jaar 2020 zijn afgezet tegen de tarieven van de overige gemeenten over het jaar 2019. Waarschijnlijk zullen in verschillende gemeenten de tarieven voor 2020 nog wijzigen.

Ontwikkeling lokale lastendruk Vaals 2019 – 2023					
Soort belasting	2019	2020	2021	2022	2023
OZB-eigenaar	€ 224,39	€ 245,54	€ 245,54	€ 245,54	€ 245,54
Afvalstoffenheffing	€ 286,40	€ 316,40	€ 345,40	€ 356,40	€ 362,40
Rioolheffing	€ 224,71	€ 245,08	€ 258,34	€ 239,36	€ 232,44
Totaal	€ 735,50	€ 807,02	€ 849,28	€ 841,30	€ 840,38
Relatieve wijziging t.o.v. jaar T-1	100%	109,73%	105,24%	99,06%	99,89%

5. Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte die nog aanwezig is binnen de mogelijke belastingopbrengsten, doordat de lokale tarieven uitgedrukt in een percentage van de waarde lager liggen dan de tarieven die wettelijk als maximum gelden. Dit betreft het zogenaamde artikel 12 tarief, hetgeen voor 2020 0,1853% bedraagt (bron mei-circulaire 2019). Indien ruimte bestaat om belastingen en heffingen te verhogen, betekent dit een mogelijkheid om tegenvallers op te vangen. Het verschil tussen de fictieve opbrengsten bij maximale belastingtarieven en de geraamde opbrengsten is dan de onbenutte belastingcapaciteit. In onze gemeente komt hiervoor uitsluitend de onroerende zaakbelasting (OZB) in aanmerking. In onderstaande tabel wordt de onbenutte belastingcapaciteit weergegeven.

	2020	2021	2022	2023
Onbenutte belastingcapaciteit	€ 58.000	€ 58.000	€ 58.000	€ 58.000

6. Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

In de gemeente Vaals kan kwijtschelding worden aangevraagd voor de onroerende zaakbelastingen, de riool- en afvalstoffenheffing. Voor de overige belastingen wordt geen kwijtschelding verleend. Beoordeling van de kwijtscheldingsverzoeken vindt plaats op basis van de Leidraad Invordering Gemeentelijke belastingen. De gemeentelijke Leidraad volgt grotendeels de landelijke wetgeving.

Het grote verschil met de landelijke Leidraad is dat de gemeente Vaals een kwijtscheldingsnorm hanteert van 100% (landelijke norm is 90%) van de bijstandsuitkering, waardoor meer burgers voor kwijtschelding in aanmerking komen. In de praktijk betekent dit dat iedere burger met een inkomen op bijstandsniveau kwijtschelding ontvangt, mits hij geen vermogen heeft. Onder vermogen wordt verstaan spaargeld/auto/huis enz. Ook de kwijtscheldingsverzoeken worden door de BsGW afgehandeld.

Belastingjaar	Bedrag kwijtschelding
2020*	€ 205.000
2019**	€ 196.000
2018	€ 201.000
2017	€ 172.000
2016	€ 161.000
2015	€ 122.000

*Betreft raming begroting 2020

**cijfers BsGW t/m Q2 belastingjaar 2019

7. Overzicht tarieven lokale belastingen 2019-2023

Belastingtarieven per eenheid					
Belastingsoort	Tarief 2019	Tarief 2020	Tarief 2021	Tarief 2022	Tarief 2023
Onroerende zaakbelasting					
Woningen – eigenaar	0,1486%	0,1574%	0,1574%	0,1574%	0,1574%
Stijging t.o.v. voorgaand jaar		5,92%	0,0%	0%	0%
Niet-woningen eigenaar	0,2712%	0,3008%	0,3008%	0,3008%	0,3008%
Niet-woningen gebruiker	0,2300%	0,2544%	0,2544%	0,2544%	0,2544%
Stijging t.o.v. voorgaand jaar		10,9%	0,0%	0%	0%
		10,6%	0,0%	0%	0%
Rioolheffing					
Waterverbruik ≤ 500 m3	€ 1,20	€ 1,29	€ 1,41	€ 1,27	€ 1,26
Waterverbruik 501 t/m 5.000 m3	€ 1,80	€ 1,94	€ 2,12	€ 1,91	€ 1,89
Waterverbruik > 5.000 m3	€ 2,40	€ 2,58	€ 2,82	€ 2,54	€ 2,52
Mutatie ≤ 500 m3 t.o.v. voorgaand jaar		7,5%	9,3%	-/- 9,9%	-/- 0,79%
Eigenaar woningen	0,0455%	0,0496%	0,0481%	0,0476%	0,0440%
Eigenaar niet-woningen	0,0793%	0,0865%	0,0838%	0,0810%	0,0768%
Mutatie woningen t.o.v. voorgaand jaar		9%	-/- 3%	-1,04%	-/- 7,56%
Afvalstoffenheffing					
Een-persoonshuishouden	€ 200	€ 229	€ 256	€ 266	€ 272
Mutatie t.o.v. voorgaand jaar		14,5%	11,79%	3,91%	2,26%
Meerpersoonshuishouden	€ 209	€ 239	€ 268	€ 279	€ 285
Mutatie t.o.v. voorgaand jaar		14,35%	12,13%	4,1%	2,15%

1. Inhoud paragraaf

In deze paragraaf wordt ingegaan op de wijze van financiering van beleid en het beheersen van de financiële risico's die met financiering gelopen worden. Dit taakveld wordt ook wel aangeduid met de naam treasuryfunctie.

De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. De uitvoering ervan vereist snelle beslissingen in een complexer wordende geld- en kapitaalmarkt. Aan de uitvoering van de treasuryfunctie zijn budgettaire consequenties verbonden, onder meer afhankelijk van het risicoprofiel.

Treasury is het **sturen en beheersen** van, het **verantwoorden** over, en het **toezicht** houden op de **financiële vermogenswaarden, de geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's**.

Treasury is een belangrijke en complexe activiteit, waarbij het zeer belangrijk is bedachtzaam om te gaan met publieke middelen.

2. Beleidskaders

Het vigerende beleid van Vaals ten aanzien van de treasuryfunctie:

* Treasurystatuut 2015 (Raadsbesluit 11.05.2015)

Dit Treasurystatuut is een afgeleide van de Wet financiering decentrale overheden (wet Fido), welke per 1 januari 2001 is ingesteld. In dit statuut is de beleidsmatige infrastructuur van de treasuryfunctie vastgelegd in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, organisatorische en financiële kaders, de informatievoorziening en de administratieve organisatie. Daarnaast is het treasurystatuut gebaseerd op de aangepaste Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (Ruddo). De Ruddo beperkt zich tot regelgeving omtrent het uitzetten van gelden.

Middels het nieuwe Treasury Statuut is aangesloten op de landelijke wet- en regelgeving en beschikt de gemeente

Vaals weer over een actuele beleidsnotitie op het gebied van Treasury.

Een belangrijk punt uit het statuut is, dat het aangaan van leningen, uitzetten van middelen, hanteren van derivaten of het verlenen van garanties uitsluitend plaats mag vinden ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak. Daarnaast zet de gemeenten enkel gelden uit in de vorm van producten met een hoofdsomgarantie (hoofdsom is aan het einde van de looptijd minimaal intact) en met vastrentende waarden. Bij het uitzetten van middelen moet rekening gehouden worden met het door rijk verplichte schatkistbankieren.

De hoofdtak van de **Gemeenteraad** op het gebied van treasury is:

- Het vaststellen, evalueren en eventueel bijstellen van treasurydoelstellingen, het treasurybeleid en globale richtlijnen en limieten.

De hoofdtak van het **College** op het gebied van treasury is:

- Het uitvoeren van het treasurybeleid en het rapporteren aan de Gemeenteraad over de uitvoering van dit beleid.

Het vaststellen, uitvoeren en verantwoorden over treasury vindt plaats in de jaarlijkse begrotings- en rekeningcyclus. De treasury-plannen worden verwoord in de verplichte paragraaf financiering van de begroting en worden door de Gemeenteraad vastgesteld. De in de loop van het boekjaar te verwachten of vastgestelde afwijkingen worden verwerkt in de Bestuursrapportages. Aan het einde van het jaar wordt in de paragraaf financiering van de jaarrekening door het College verantwoording afgelegd over het gevoerde treasurybeleid.

3. Algemene ontwikkelingen

Interne ontwikkelingen

Binnen het totaal aan beschikbare financiële middelen is het dit jaar mogelijk u meerjarig een sluitende begroting te presenteren. Ook staan een aantal (nieuwe) investeringen op de planning.

Er worden een aantal werken (verder) uitgevoerd, waartoe reeds in voorgaande jaren is besloten. Verwezen wordt naar het kopje 'wat mag het kosten' in deel 2 van deze begroting. Naast deze nog uit te voeren projecten is in het investeringsprogramma 2020 – 2023 (eveneens opgenomen in deze begroting) aanvullend een aantal nieuwe projecten / investeringen opgenomen.

Op basis van artikel 11d van de financiële verordening gemeente Vaals verschaft het College in deze paragraaf inzicht in de financieringsfunctie, waarbij wordt ingegaan op de rentevisie.

Externe ontwikkelingen beïnvloeden en zijn bepalend voor het geven van een rentevisie. Ontwikkelingen die de rente bepalen spelen zich voornamelijk buiten Nederland af. Zo heeft de Europese Centrale Bank (ECB) een grote invloed op de financiële markten van de Europese Gemeenschap. Ook de Centrale Bank van de Verenigde Staten (FED) is medebepalend voor Europa. De toekomstige ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt zijn moeilijk in te schatten. Zeker met de recente onrust op de financiële markten is het geven van een rentevisie er niet makkelijk op geworden. Problemen in andere Euro-landen, dreiging van recessie, de onrust in het Midden Oosten zijn allemaal ontwikkelingen die de voorspelbaarheid van de rente bemoeilijken.

Medio augustus 2019 is de rente voor een lening van 10 jaar -0,06 % (was in september 2018 0,79 %) en de rente voor een lening van 25 jaar 0,42 % (was 1,54 %).

In de meerjarenbegroting is uitgegaan van een rentepercentage van 0 % (2020 - 2023) voor kortlopende geldleningen (geldmarkt) en voor langlopende geldleningen (kapitaalmarkt) een rentepercentage van 1,75 %, respectievelijk 1,5 % gebaseerd op de verplichte berekening volgend uit het BBV. Voor het financieringstekort vallende binnen de kasgeldlimiet (rekening-courant) is een percentage van 2% aangehouden. Met deze rentepercentages is gekozen voor een redelijk defensief (risicomijdend) rentebeleid.

De kasgeldlimiet geeft de toegestane ruimte aan voor de korte financiering en is een vastgesteld percentage van de omzet/exploitatie van de gemeente.

Wij zullen de rente-ontwikkelingen goed blijven volgen en mochten zich in de loop van het jaar wezenlijke wijzigingen voordoen dan zullen wij dit in de bestuursrapportages melden en financieel verwerken.

4. Treasurybeheer

Risicobeheer

Het risicobeheer geeft een samenvatting van het (verwachte) risicoprofiel van de organisatie en is het kernonderdeel van een paragraaf financiering. Onder risico's wordt onder meer het renterisico op de vlottende schuld en het renterisico op de vaste schuld verstaan.

Renterisico voor de vlottende schuld

In dit onderdeel wordt de werkelijke omvang van de vlottende schuld getoetst aan de wettelijke norm van de Wet Fido. De risico's op de vlottende schuld worden ingeperkt door het hanteren van de zgn. kasgeldlimiet.

In 2020 bedraagt de toegestane kasgeldlimiet voor Vaals:	
(a) omvang van de jaarbegroting (exploitatie) per 01.01.2020	€ 32.493.000
(b) bij ministeriële regeling vastgesteld percentage	8,5%
Toegestane kasgeldlimiet voor 2020	€ 2.761.905
Voor 2019 bedroeg de limiet € 2.538.000	

De werkelijke netto vlottende schuld wordt getoetst aan de toegestane omvang van de kasgeldlimiet. Deze toets vindt maandelijks plaats. Indien de werkelijke omvang van de vlottende schuld lager is dan de toegestane kasgeldlimiet, is er sprake van ruimte. Indien de werkelijke omvang hoger is dan de wettelijke toegestane omvang, is er sprake van overschrijding. Overschrijding is toegestaan voor een periode van drie kwartalen. Na deze periode moet een plan worden opgesteld om tot consolidatie (kort geld omzetten in lang geld) over te gaan. De uitgaven van de in uitvoering genomen c.q. te nemen werken zullen in eerste instantie met vlottende middelen worden gefinancierd, waarna indien noodzakelijk en afhankelijk van het rentepercentage - overgegaan wordt tot consolidatie. Aangezien momenteel kort geld duidelijk goedkoper is dan lang geld zal in beginsel zoveel mogelijk gebruik worden gemaakt van de mogelijkheid om kortlopende leningen(kasgeld) af te sluiten, uiteraard binnen de mogelijkheden die de kasgeldlimiet heeft.

Het per kwartaal aan de toezichthouder toezenden van informatie over de kasgeldlimiet is niet langer verplicht. Wel dient in de begroting inzicht te worden verstrekt over de uitputting van de kasgeldlimiet over vier afgelopen kwartalen, waaruit moet blijken dat in elk kwartaal ruimte bestond binnen de kasgeldlimiet.

Toets kasgeldlimiet	3 ^e kw. 2018	4 ^e kw. 2018	1 ^e kw. 2019	2 ^e kw. 2019
Vlottende middelen	0	400.000	0	0
Vlottende schuld	-182.000	0	-13.507.000	-11.119.000
Gemiddeld netto vlottende middelen (+) / vlottende schuld (-)	-182.000	400.000	-13.507.000	-11.119.000
Kasgeldlimiet	2.407.000	2.407.000	2.538.000	2.538.000
Ruimte (+) / overschrijding (-) kasgeldlimiet	2.225.000	2.807.000	10.969.000	8.581.000

Renterisico van de vaste schuld.

De renterisiconorm is bestemd om het renterisico op de vaste schuld inzichtelijk te maken. De opbouw van de leningenportefeuille dient zodanig te zijn dat het renterisico uit hoofde van renteaanpassingen en herfinanciering van leningen in voldoende mate wordt beperkt. Voorkomen moet worden dat in enig jaar een onevenredig groot deel van de leningenportefeuille geherfinancierd moet worden of op basis van de leningsvoorwaarden wordt beïnvloed door een herziening van de rente.

De renterisiconorm kan als volgt worden bepaald:

Rente-risiconormen rente-risico's van de vaste schuld 2020 – 2023				
Bedragen * € 1.000	2020	2021	2022	2023
Renterisico:				
1a. Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0
1b. Renteherziening op vaste schuld u/g	0	0	0	0
2. Netto renteherziening op vaste schuld (1a-1b)	0	0	0	0
3a. Nieuw aan te trekken vaste schuld o/g	3.000	2.000	2.000	2.000
3b. Nieuw aan te trekken vaste schuld u/g	0	0	0	0
4. Netto nieuw aan te trekken vaste schuld (3a-3b)	3.000	2.000	2.000	2.000
5. Betaalde aflossingen	1.700	1.700	1.600	1.600
6. Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	1.700	1.700	1.600	1.600
7. Renterisico op vaste schuld (2+6)	1.700	1.700	1.600	1.600
Rente-risiconorm:				
8. Begrotingstotaal	32.493	31.530	31.005	31.390
9. Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
10. Rente-risiconorm	6.499	6.306	6.201	6.278
Toets rente-risiconorm:				
10. Rente-risiconorm	6.499	6.306	6.201	6.278
7. Renterisico op vaste schuld	1.700	1.700	1.600	1.600
11. Ruimte (+) / Overschrijding (-) (10 - 7)	4.799	4.606	4.601	4.678

Met de investeringen voor de komende jaren is bij het aantrekken van vaste geldleningen in de desbetreffende jaarschijven rekening gehouden. Zoals blijkt is op basis van de huidige leningenportefeuille voldoende ruimte aanwezig voor het aantrekken van vaste geldleningen binnen de rente-risiconorm.

Financiering

Bij de aan te trekken (langlopende) leningen als gevolg van investeringen lopen we een renterisico. De gemeente Vaals heeft de afgelopen 10 jaar in overwegende mate langlopende leningen afgesloten met een looptijd van 10 jaar. De projecten die met deze leningen gefinancierd worden hebben een afschrijvingstermijn tot 25 en 40 jaar. De jaarlijkse aflossingen zijn hierdoor hoger dan de jaarlijkse afschrijvingen; immers de leningen moeten in minder jaren terugbetaald worden dan dat de projecten/activa worden afgeschreven. De aflossingen en afschrijvingen zijn hierdoor niet in evenwicht, met als gevolg een toegenomen liquiditeitsbehoefte. De reden dat voor leningen van 10 jaar is gekozen is dat het rentepercentage lager (en dus gunstiger) is dan bij leningen van bijvoorbeeld 25 jaar. Door de komende jaren te kiezen voor nieuwe langlopende lening met een langere looptijd, wordt toegewerkt naar het meer in evenwicht krijgen van de afschrijvingen en de aflossingen. Hierbij is het streven is om toekomstige leningen af te sluiten met een rentepercentage van maximaal 4%. In de begroting en meerjarenramingen is met dit percentage rekening gehouden.

Financieringsbehoefte

Voor de jaren 2020 t/m 2023 is ongeveer € 9.000.000 aan nieuwe leningen nodig. Bij de inschatting van dit bedrag is al rekening gehouden met de vrijval van de APG-belegging. Het is het zaak om de rente goed in de gaten te houden. Bij het afsluiten van een lening van € 5.000.000 levert c.q. kost een afwijking van 0,5 % in rentepercentage € 25.000 per jaar.

Ook in de toekomst zal bij een dalende kapitaalmarktrente - rekening houdend met de contractuele bepalingen in de overeenkomsten van geldlening - zo optimaal mogelijk gebruik worden gemaakt van conversiemogelijkheden, waardoor hoogrentende leningen zoveel als mogelijk worden omgezet in laagrentende. Bij een aantal leningen is vervroegde aflossing contractueel niet mogelijk (het hoogste rentepercentage bedraagt 5,5% en vervroegd aflossen is bij deze lening niet mogelijk).

Voor het EMU-saldo wordt verwezen naar de bijlagen.

Overzicht lopende geldleningen:

Langlopende geldleningen				
Oorspronkelijk bedrag	Jaar van afsluiten	Restantbedrag per 1.1.2020	Rentepercentage	Jaar van laatste aflossing
€ 1.361.341	2001	€ 136.134	5,5%	2021
€ 3.000.000	2006	€ 1.440.000	3,365%	2031
€ 3.000.000	2007	€ 1.470.000	3,975%	2032
€ 2.500.000	2007	€ 1.300.000	4,5%	2032
€ 10.000.000	2011	€ 5.750.000	4,25%	2031
€ 10.000.000	2014	€ 7.900.000	1,99%	2039
€ 10.000.000	2019	€ 9.800.000	0,76%	2044
Kortlopende geldleningen / kasgeldleningen				
Hoofdsom	Datum van afsluiten	Looptijd	Rentepercentage	
€ 0				

Rentetoerekening

Aan investeringen en grondexploitaties wordt geen rente toegerekend, tenzij de Gemeenteraad anders besluit. Rente aan taakvelden wordt toegerekend op basis van de historische aanschaf van activa, naar het taakveld waarmee de aanschaf gemoeid is. Op basis van een verplicht te volgen berekening vanuit het BBV, bedraagt de rente over de kapitaallasten de komende jaren:

2020 → 1,75%

2021 → 1,50%

2022 → 1,50%

2023 → 1,50%

Voor de rentelasten, doorberekende rente en het renteresultaat wordt verwezen naar taakveld 0.5 van de taakveldenbegroting, die als bijlage is bijgevoegd.

Renteschema commissie BBV

De commissie BBV beveelt aan om het renteschema, zoals opgenomen in de notitie rente 2016, op te nemen in de paragraaf financiering bij de begroting en jaarrekening.

Renteschema begroting 2020					
	2020	2021	2022	2023	
a. Externe rentelasten over de korte en lange financiering	625.462	575.605	529.412	483.379	
b. Externe rentebaten	-252	-221	-96	0	
Saldo	625.210	575.384	529.316	483.379	
c. Rente grondexploitatie	-113.082	-65.372	-63.115	-60.544	
Rente projectfinanciering	0	0	0	0	
Aan taakvelden toe te rekenen rente	512.128	510.012	466.201	422.835	
d1. Rente over eigen vermogen	0	0	0	0	
d2. Rente voorzieningen	0	0	0	0	
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	512.128	510.012	466.201	422.835	
e. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	591.901	493.117	475.065	448.312	
f. Renteresultaat op taakveld treasury	79.773	-16.895	8.864	25.477	

1. Inhoud paragraaf

Deze paragraaf gaat in op de doelstellingen, activiteiten en de mate van financiële betrokkenheid van de samenwerkingsverbanden waarin onze gemeente participeert en bestuurlijke invloed kan uitoefenen; de zogenoemde verbonden partijen. De verbonden partijen betreffen organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk belang én een financieel belang heeft.

Onder bestuurlijk belang wordt hier verstaan: een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht. Met financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking stelt of heeft gesteld, die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

Naast het bestuurlijk en financieel belang is ook kenmerkend aan een verbonden partij dat zij publiek belang behartigt. Daarnaast dient de gemeente bij een opheffing of een faillissement van een verbonden partij een nieuwe instelling te zoeken die dezelfde activiteiten en prestaties levert met dezelfde doelstelling.

Verbonden partijen kunnen zijn gemeenschappelijke regelingen, deelnemingen (bijvoorbeeld vennootschappen, stichtingen en verenigingen). Naast “verbonden partijen” heeft de gemeente ook nog relaties met andere derden-partijen, die echter niet onder deze paragraaf vallen.

2. Beleidskaders

Met de invoering van het dualisme is het besluit tot het participeren in een deelneming in principe niet meer aan de raad, het vormt een bestuurlijke beheerstaak voor het college. De raad stelt in deze paragraaf echter de kaders (**visie**) waarbinnen het college een dergelijke beheerstaak uitvoert. Deze kaders zijn overkoepelend af te leiden uit de criteria, zoals de raad die heeft gesteld ten aanzien van samenwerking.

De raad streeft namelijk een **pragmatische samenwerking** na, waarbij voor het aangaan van een samenwerkingsverband duidelijk moet zijn dat haalbaar is:

- een *verhoging* van de kwaliteit/deskundigheid
- een *verbetering* van de effectiviteit
- een *verlaging* van de kosten (schaalvoordeel).

Daarnaast stelt de raad de volgende **specifieke randvoorwaarden** voor het aangaan van deelnemingen in verbonden partijen, te weten:

- het participeren in een verbonden partij is alleen toegestaan indien daarmee een publieke (wettelijke) taak wordt gediend;
- het participeren in een privaatrechtelijke rechtsvorm vindt uitsluitend plaats indien onderzocht en gemotiveerd is waarom uitvoering van beleidsvoornemens niet in een publieke rechtsvorm kunnen plaatsvinden.

Vanuit de kaderstellende en controlerende taak van de raad moet bewaakt worden of het beleid van de verbonden partijen correspondeert met de doelstellingen die de raad in de betreffende programma's heeft gesteld.

De gemeente Vaals heeft geen aparte nota verbonden partijen, maar geeft haar visie over verbonden partijen in deze paragraaf weer. Uit het Verdiepingsonderzoek van de Provincie Limburg is geconstateerd dat Vaals voldoende voldoet aan de voorschriften gesteld aan de paragraaf verbonden partijen.

Overzicht verbonden partijen:

De gemeente Vaals participeert in de volgende verbonden partijen:

- **Gemeenschappelijke Regelingen (GR)**
 1. Geneeskundige Gezondheidsdienst Zuid-Limburg (GGD)
 2. Omnibuzz
 3. Reinigingsdiensten Rd4
 4. RUD Zuid-Limburg

5. Gezamenlijke uitvoeringsorganisatie sociale dienst Maastricht - Heuvellandgemeenten
6. Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL)
7. Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)
8. Veiligheidsregio Zuid-Limburg
9. Het Gegevenshuis

– **Vennootschappen en coöperaties**

10. Enexis Holding NV
11. CBL Vennootschap BV
12. Vordering op Enexis BV
13. Verkoop Vennootschap BV
14. CSV Amsterdam BV
15. Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV
16. Rd4 NV
17. WML NV

In onderstaand overzicht volgt verdere informatie aangaande de verbonden partijen:

NAAM	1. Geneeskundige Gezondheidsdienst Zuid-Limburg (GGD)		
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam		
VESTIGINGSPLAATS	Heerlen		
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	De GGD Zuid Limburg beschermt, bewaakt en bevordert de gezondheid van alle Zuid-Limburgers, met speciale aandacht voor mensen in een kwetsbare positie. De GGD doet dit namens de gemeenten en is hét regionale centrum voor kennis over en onderzoek naar volksgezondheid. Kennis en informatie worden actief beschikbaar gesteld aan professionals én burgers.		
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 1. Mens & Voorzieningen		
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beek, Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg a/d Geul en Voerendaal.		
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur (Wethouder de Grauw).		
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een jaarlijkse bijdrage (2020 € 280.631 incl. Veilig Thuis) op basis van een verdeelsleutel voor de basisproducten waarbij de besluitvorming via het algemeen bestuur loopt. Aanvullende producten (niet-basis) worden afzonderlijk en op contractbasis ingekocht.		
VERMOGEN	X 1.000	01.01.2020	31.12.2020
	eigen vermogen	€ 2.106	€ 1.756
	vreemd vermogen	€ 26.644	€ 26.994
FINANCIEEL RESULTAAT	X 1.000	2020	
	financieel resultaat	€ 0	
RISICO'S	Door deelnemende gemeenten is gekozen om geen weerstandsvermogen op te bouwen bij de GGD. Mogelijke verliesbijdragen worden naar rato inwonertal door de gemeenten gedragen. Vanaf 2020 gaat de GGD de taken van de Jeugdgezondheidszorg van 0 tot 18 jarigen uitvoeren. Doordat tot 2020 elke gemeente individueel budgetafspraken en dienstverleningsafspraken hebben gemaakt met de jeugdgezondheidszorg aanbieders 0-4 jarigen, is bij harmonisatie van deze afspraken binnen de Gemeenschappelijke Regeling GGD het mogelijk dat herverdelingseffecten per individuele gemeente ontstaan.		
ONTWIKKELINGEN	Het ontwikkeltraject om te komen tot één jeugdgezondheidszorg (JGZ) voor Zuid-Limburg met ingang van 2020 vraagt de komende jaren veel inzet zowel op inhoudelijk, financieel en bedrijfsmatig gebied. Het is in belangrijke mate afhankelijk van de stappen die in 2019 gezet worden (conform het bestuurlijk vastgestelde plan van aanpak) hoe de rol en taak van de GGD vanaf 2020 zal uitvallen. Daarnaast zal in 2019 de verdeelsleutel voor Veilig Thuis worden herzien.		

NAAM	2. Omnibuzz		
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam		
VESTIGINGSPLAATS	Sittard-Geleen		
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Omnibuzz vervoert namens de deelnemende gemeenten klanten met een WMO-indicatie. Een regionale aanbesteding heeft schaalvoordeel als voordeel. Het combineren van ritten is ingewikkelder wanneer gemeenten het regionaal vervoer individueel regelen. Het niet combineren van ritten kost de gebruikers weliswaar minder reistijd, maar kost een taxibedrijf (en dus ook de gemeenschap) meer geld.		
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 1. Mens & Voorzieningen		
DEELNEMENDE PARTIJEN	32 Limburgse gemeenten (van de 33 Limburgse gemeenten sluit Gennep aan bij Nijmegen).		
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur (Wethouder de Graauw).		
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage (2019: € 180.000 en 2020: € 235.000) op basis van een verdeelsleutel voor de kosten van personeel en beheer die voortvloeien uit het te behartigen belang en de werkzaamheden. Alle kosten verband houdende met de uitvoering van het vervoer worden gedragen door de gemeenten op basis van het werkelijk gebruik daarvan door de inwoner van die gemeenten. Besluitvorming betreft een bevoegdheid van het algemeen bestuur.		
VERMOGEN	X 1.000	01.01.2020	31.12.2020
	eigen vermogen	€ 1.304	€ 1.304
	vreemd vermogen	€ 1.567	€ 1.419
FINANCIEEL RESULTAAT	X 1.000	2020	
	financieel resultaat	€ 0	
RISICO'S	Er is afgesproken dat de colleges er steeds zorg voor dragen dat het openbaar lichaam te allen tijde over voldoende middelen beschikt om al zijn verplichtingen te kunnen voldoen. Het eigen vermogen is begroot door een zo goed mogelijke inschatting te geven van de reserves en voorzieningen op basis van de nu bekende risico's.		
ONTWIKKELINGEN	Omnibuzz kent 3 pijlers met een aantal bijbehorende ontwikkelingen om hun visie te verwezenlijken: 1. Kantelen van vervoer en gebruik van OV stimuleren: Omnibuzz heeft in 2017 de VoorElkaarPas (VEP) geïntroduceerd en de website www.ikwilvervoer.nl, die per gemeente vrijblijvende adviezen geeft over alle vervoersmogelijkheden. Deze producten worden in 2019 geëvalueerd. In 2019 werkt Omnibuzz met Arriva een campagne uit om het OV-gebruik en andere voorliggende vervoersvoorzieningen te stimuleren. Ook onderzoekt Omnibuzz met de Provincie de relaties tussen OV en doelgroepenvervoer. 2. Efficiënter doelgroepenvervoer: In 2019 wordt het CVV opnieuw aanbesteed via langdurige contracten, zodat kwaliteit en continuïteit gewaarborgd zijn. In 2018 is geconcludeerd door gemeentelijke werkgroepen dat instroom van ander doelgroepenvervoer (leerlingenvervoer, Wmo-BG en Jeugd) in het CVV niet mogelijk/ efficiënt/kostenbesparend is. Omnibuzz houdt echter de ambitie om kleinschalig ander doelgroepenvervoer te gaan uitvoeren. 3. Investeren in een slimme organisatie: Omnibuzz is zowel uitvoeringsorganisatie als kennisorganisatie, die nieuwe vervoersconcepten ontwikkelt en gemeenten ondersteunt in beleidsontwikkeling.		

NAAM	3. Reinigingsdiensten Rd4
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam
VESTIGINGSPLAATS	Heerlen

DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Reinigingsdiensten Rd4 verzorgt de inzameling en verwerking van afvalstromen voor de deelnemende gemeenten. Ook beheert de Rd4 de milieuparken in deze gemeenten, verzorgt de straatreiniging, transport, kringloopactiviteiten en gladheidbestrijding. Ook adviseert de Rd4 de gemeenten bij hun afvalbeleid. Rd4 neemt in opdracht van de aangesloten gemeenten de wettelijke afvalzorgplicht volledig voor haar rekening door een zo optimaal mogelijke exploitatie en beheer (maatschappelijk, financieel, milieu) van de gehele afvalketen.											
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 2. Wonen & Verkeer											
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Vaals en Voerendaal.											
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur (Wethouder Coenen)											
FINANCIEEL BELANG	Bij de Rd4 afgenomen diensten worden op contractbasis ingekocht (2019: € 873.000). Het algemeen bestuur besluit en informeert de raden van de deelnemende gemeenten. De meerjarig begrote bijdrage is: 2020 € 1.054.000 2021 € 1.058.000 2022 € 1.052.233 2023 € 1.081.000											
VERMOGEN	<table><tr><td>X 1.000</td><td>2020</td><td>2021</td></tr><tr><td>eigen vermogen</td><td>€ 3.424</td><td>€ 3.424</td></tr><tr><td>vreemd vermogen</td><td>€ 35.610</td><td>€ 34.610</td></tr></table>			X 1.000	2020	2021	eigen vermogen	€ 3.424	€ 3.424	vreemd vermogen	€ 35.610	€ 34.610
X 1.000	2020	2021										
eigen vermogen	€ 3.424	€ 3.424										
vreemd vermogen	€ 35.610	€ 34.610										
FINANCIEEL RESULTAAT	<table><tr><td>X 1.000</td><td>2020</td></tr><tr><td>financieel resultaat</td><td>€ 0</td></tr></table>			X 1.000	2020	financieel resultaat	€ 0					
X 1.000	2020											
financieel resultaat	€ 0											
RISICO'S	Er sprake van een waarborg voor de betaling van rente en aflossing van geldleningen waarbij de stemverhouding als verdeelsleutel geldt. De dienstverlening voor elke gemeente is tot in de details per product doorgerekend. Er wordt al jaren consequent en volgens een vaste methodiek gerapporteerd over de resultaten, zodat er nagenoeg geen financiële verrassingen in het lopende jaar voor de gemeenten kunnen ontstaan.											
ONTWIKKELINGEN	De Rd4 is geconfronteerd met een veelvoud van met name exogene factoren (importverbod China voor afvalstromen, afbouw subsidie op PMD-afval, verhoging verwerkingstarief grofvuil-afval en verhoging afvalstoffenbelasting) die een negatieve invloed uitoefenen op het rendement. Na jaren van vele verbeteringen en besparingen is het tij nu gekeerd en maakt dat er gedacht moet worden over de wijze waarop deze lastenstijging gefinancierd kan worden.											

NAAM	4. RUD Zuid-Limburg
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	De Regionale Uitvoeringsdienst Zuid-Limburg werkt aan een veilige en gezonde leefomgeving voor inwoners en bedrijven van de deelnemende gemeenten. Door het bundelen van kennis en expertise brengt de RUD Zuid-Limburg de kwaliteit en de professionaliteit op het vlak van vergunningverlening, toezicht, handhaving en milieuvadvis op een hoger peil. Er kan efficiënter, beter én goedkoper gewerkt worden om incidenten te voorkomen. Er werken specialisten die de regio goed kennen. En dit samenwerkingsverband stelt de gemeente in staat om beter te kunnen reageren op steeds complexer wordende milieuwet- en regelgevingen.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 2. Wonen & Verkeer
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beek, Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Voerendaal en de provincie Limburg.
BESTUURLIJK BELANG	Lid dagelijks en algemeen bestuur (Burgemeester van Loo)

FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage (2019: € 63.000 en 2020: € 90.000) aan de kosten op basis van de feitelijke afname. Bij de kostentoe rekening worden naast de directe uitvoeringskosten tevens de overheadkosten verdisconteerd. Het algemeen bestuur besluit inzake het financiële en administratieve beheer.									
VERMOGEN	Op basis van de gemeenschappelijke regeling wordt weerstandsvermogen opgebouwd. Begin 2019 heeft een integrale risico inventarisatie plaatsgevonden en vastgesteld op € 543.252. <table><tr><td>X 1.000</td><td>01.01.2020</td><td>31.12.2020</td></tr><tr><td>eigen vermogen</td><td>n.b.</td><td>n.b.</td></tr><tr><td>vreemd vermogen</td><td>n.b.</td><td>n.b.</td></tr></table>	X 1.000	01.01.2020	31.12.2020	eigen vermogen	n.b.	n.b.	vreemd vermogen	n.b.	n.b.
X 1.000	01.01.2020	31.12.2020								
eigen vermogen	n.b.	n.b.								
vreemd vermogen	n.b.	n.b.								
FINANCIEEL RESULTAAT	<table><tr><td>X 1.000</td><td>2020</td></tr><tr><td>financieel resultaat</td><td>€ 0</td></tr></table>	X 1.000	2020	financieel resultaat	€ 0					
X 1.000	2020									
financieel resultaat	€ 0									
RISICO'S	Er is sprake van een waarborg voor de tijdige en volledige betaling van rente, aflossing, boeten en kosten van gesloten en af te sluiten kort- en langlopende leningen, leasecontracten en rekeningcourant overeenkomsten.									
ONTWIKKELINGEN	Geen veranderingen in de organisatie verwacht. Verbetering informatie-uitwisseling. Omgevingswet.									

NAAM	5. Gezamenlijke uitvoeringsorganisatie sociale dienst Maastricht - Heuvellandgemeenten
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, gemeente Maastricht is centrumgemeente
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Het uitvoeren van de Participatiewet voor de deelnemende gemeenten. Het doel van deze samenwerking is een meer efficiënte uitvoering van de Participatiewet. Dit levert een stevigere organisatie op en een betere kwaliteit van de dienstverlening. Zowel digitaal als persoonlijk.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 3. Werk & Economie
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg a/d Geul.
BESTUURLIJK BELANG	De regeling is bestuurlijk gezien een 'lichte' regeling: het uitvoeren van de Participatiewet en de daarmee samenhangende wetten en uitvoeringsregelingen (Wethouder Kompier).
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage in de kosten (2019: € 1.126.000 en 2020: € 1.139.000) voor de uitvoering van het vastgestelde meerjarenplan op basis van een verdeelsleutel. Voor de uitvoering van het lokaal vastgestelde beleid, wordt een afzonderlijke dienstverlenings-overeenkomst gesloten. De financiële zeggenschap ligt bij de afzonderlijke gemeenten.
RISICO'S	Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie. Een ander aspect is de ontwikkeling van de werkgelegenheid. Onzekerheid over de rijksbijdrage voor deze taken. Financiële risico's worden grotendeels afgedekt via het weerstandvermogen van de deelnemende gemeenten.
ONTWIKKELINGEN	Per 1 januari 2015 is de Participatiewet van kracht geworden. De rol van de gemeente is veranderd van het bieden van voorzieningen naar het ondersteunen van mensen om meer zelfstandigheid te nemen. Meervoudige (sociale) problematiek binnen gezinnen dient te worden opgepakt vanuit het principe: één gezin, één plan, 1 regisseur.

NAAM	6. Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL)
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam
VESTIGINGSPLAATS	Heerlen

DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	WOZL biedt een beschutte werkomgeving aan inwoners van de deelnemende gemeenten. Inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt die uitsluitend onder aangepaste omstandigheden tot regelmatige arbeid in staat zijn. Te behalen voordelen als gevolg van schaalvergroting zijn kostenbesparing, verbetering van de financiële positie en de bevordering van deskundigheid. Er zijn meer mogelijkheden voor innovatie en uitwisseling van kennis.											
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 3. Werk & Economie											
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Vaals, Valkenburg a/d Geul en Voerendaal.											
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur (Wethouder Kompier)											
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage (2019: € 1.733.000 en 2020: € 1.627.000) in de kosten van het Werkvoorzieningschap op basis van een verdeelsleutel (WSW-middelen). Het algemeen bestuur stelt regels vast met betrekking tot de organisatie van de administratie en van het beheer van de vermogenswaarden van het Werkvoorzieningschap.											
VERMOGEN	WOZL hanteert het uitgangspunt dat zij niet over een eigen weerstandsvermogen hoeft te beschikken. <table><tr><td>X 1.000</td><td>01.01.2020</td><td>31.12.2020</td></tr><tr><td>eigen vermogen</td><td>n.b.</td><td>n.b.</td></tr><tr><td>vreemd vermogen</td><td>n.b.</td><td>n.b.</td></tr></table>			X 1.000	01.01.2020	31.12.2020	eigen vermogen	n.b.	n.b.	vreemd vermogen	n.b.	n.b.
X 1.000	01.01.2020	31.12.2020										
eigen vermogen	n.b.	n.b.										
vreemd vermogen	n.b.	n.b.										
FINANCIEEL RESULTAAT	<table><tr><td>X 1.000</td><td>2020</td></tr><tr><td>financieel resultaat</td><td>€ 0</td></tr></table>			X 1.000	2020	financieel resultaat	€ 0					
X 1.000	2020											
financieel resultaat	€ 0											
RISICO'S	Er is sprake van een bijdrage bij een eventueel exploitatietekort. Ook wordt de betaling van rente, aflossing en kosten van de door het Werkvoorzieningschap aangegane geldleningen en op te nemen gelden in rekeningcourant, door de gemeenten gegarandeerd.											
ONTWIKKELINGEN	Het jaar 2018 is in meerdere opzichten en vanuit verschillende invalshoeken gezien een bijzonder jaar te noemen voor GR WOZL. Een jaar met o.a. een bestuurswisseling, directiewijziging, aanpassing van structuur en governance en zeker niet op de laatste plaats structurele verbinding met de gemeenschappelijke regeling Werkgeversservicepunt Parkstad (GR WSP Parkstad). In 2018 is verder invulling gegeven aan de primaire opdracht zoals voor de GR WOZL verankerd in De beleidskaders Arbeidsmarktbeleid 2016 – 2020 door in te zetten op de afgesproken speerpunten.											

NAAM	7. Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam
VESTIGINGSPLAATS	Roermond
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW) is een samenwerkings-verband voor heffing en inning van gemeentelijke belastingen en waterschapsbelastingen en voor uitvoering van de Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ). De verzelfstandiging beoogt een zo groot mogelijk maatschappelijk rendement te halen uit samenwerking tussen lokale overheden op het gebied van belastingheffing en -inning.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening
DEELNEMENDE PARTIJEN	Het Waterschap Limburg en de gemeenten Beek, Beekdaelen, Beesel, Bergen, Brunssum, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gennep, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Leudal, Maasgouw, Maastricht, Meerssen, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Venlo, Voerendaal en Weert.

BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur (Wethouder Kompier)									
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage (2020: € 173.000) in de kosten overeenkomstig de kostenverdeelssystematiek. Het algemeen bestuur stelt regels vast voor het financieel beheer en de inrichting van de financiële organisatie.									
VERMOGEN	Op basis van de risicoanalyse en de reeds opgebouwde reserves, behoeft het weerstandsvermogen geen aanvullende stortingen. <table><tr><td>X 1.000</td><td>01.01.2020</td><td>31.12.2020</td></tr><tr><td>eigen vermogen</td><td>€ 593</td><td>€ 1.190</td></tr><tr><td>vreemd vermogen</td><td>€ 4.977</td><td>€ 4.707</td></tr></table>	X 1.000	01.01.2020	31.12.2020	eigen vermogen	€ 593	€ 1.190	vreemd vermogen	€ 4.977	€ 4.707
X 1.000	01.01.2020	31.12.2020								
eigen vermogen	€ 593	€ 1.190								
vreemd vermogen	€ 4.977	€ 4.707								
FINANCIEEL RESULTAAT	<table><tr><td>X 1.000</td><td>2020</td></tr><tr><td>financieel resultaat</td><td>€ 0</td></tr></table>	X 1.000	2020	financieel resultaat	€ 0					
X 1.000	2020									
financieel resultaat	€ 0									
RISICO'S	De risico's met betrekking tot de bedrijfsvoering komen voor rekening van de regeling. De overige risico's, waaronder de risico's met betrekking tot de eigen belastingopbrengst komen voor rekening van de deelnemers. Ook staan de deelnemers garant voor de juiste betaling van rente, aflossing, boete en kosten van langlopende leningen, kasgeldleningen en in rekeningcourant op te nemen gelden naar verhouding van de kostenverdeelssystematiek.									
ONTWIKKELINGEN	Er zijn een aantal interne en externe ontwikkelingen die een majeure impact (gaan) hebben op de bedrijfsvoering van BsGW. Naast bovengenoemde aansluiting op de authentieke basisregistraties, die naar de huidige inzichten kostenneutraal uitgevoerd worden via het Meerjarig Investeringsplan (MIP), kent BsGW in 2019 twee majeure projecten. Het eerste betreft het ondernemingsplan BsGW voor de jaren 2018-2020. Het tweede betreft het waarderen woningen op gebruiksoppervlakte. Vanaf 1 januari 2022 is er een verplichting om woningen te waarderen op basis van de gebruiksoppervlakte in plaats van op bruto inhoud (momenteel gebruikt BsGW deze waarderingsmethode). BsGW heeft op verzoek van de deelnemers de regie van dit project op zich genomen (AB, 13-12-2018), in nauwe samenwerking met de gemeenten en de verschillende Limburgse gegevenshuizen. De kosten zullen verrekend worden met de individuele Limburgse gemeenten, op basis van een per gemeente opgesteld plan van aanpak inclusief kostenraming.									

NAAM	8. Veiligheidsregio Zuid-Limburg											
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam											
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht											
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	De veiligheidsregio is erop gericht om inwoners van de deelnemende gemeenten beter te beschermen tegen (gezondheids)risico's, rampen en crises. Gemeenten zijn daar zelf doorgaans te klein voor. Bovendien overschrijdt een ramp of crisis dikwijls een gemeentegrens. Een regionale aanpak is dan effectiever. De partijen binnen de veiligheidsregio oefenen regelmatig samen, verzorgen opleidingen en ontwikkelen plannen voor een veiligere regio.											
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening											
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beek, Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg a/d Geul en Voerendaal.											
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur (Burgemeester van Loo)											
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage (2020: € 698.674) op basis van de onlangs gewijzigde verdeelsleutel. Het algemeen bestuur stelt financieel beleid, beheer en organisatie vast.											
VERMOGEN	<table><tr><td>X 1.000</td><td>01.01.2020</td><td>31.12.2020</td></tr><tr><td>eigen vermogen</td><td>€ 8.567</td><td>€ 8.236</td></tr><tr><td>vreemd vermogen</td><td>€ 17.774</td><td>€ 17.014</td></tr></table>			X 1.000	01.01.2020	31.12.2020	eigen vermogen	€ 8.567	€ 8.236	vreemd vermogen	€ 17.774	€ 17.014
X 1.000	01.01.2020	31.12.2020										
eigen vermogen	€ 8.567	€ 8.236										
vreemd vermogen	€ 17.774	€ 17.014										

FINANCIEEL RESULTAAT	X 1.000	2020
	financieel resultaat	-/- € 831
RISICO'S	In de gemeenschappelijke regeling ligt vast dat de financiële eindverantwoordelijkheid voor de financiële positie van de veiligheidsregio door de deelnemende gemeenten wordt gedragen. Voor de begroting 2020 is een nieuwe beleidsperiode ingegaan, waarvoor de notitie 'Een solide basis voor de toekomst' is opgesteld. Dit leidt tot een hogere bijdrage ad € 3 miljoen door de deelnemende gemeenten. De Wet Normering Rechtspositie Ambtenaren (WNRA) kan ertoe leiden dat de vrijwillige brandweerlieden mogelijk gezien gaan worden als parttime medewerkers, met alle daaraan verbonden rechten en plichten (pensioen, vakantiedagen, doorbetaling ziekte, e.d.). Hierdoor kunnen de personele kosten stijgen. Een eerste inschatting die landelijk is gemaakt betekent voor de Veiligheidsregio Zuid-Limburg een kostenstijging van circa € 1,2 miljoen. In 2019 zal de discussie hierover, na verschillende juridische onderzoeken, beslecht zal worden.	
ONTWIKKELINGEN	De veiligheidsregio maakt melding van een tweetal ontwikkelingen: vergrijzend personeelsbestand (veel natuurlijk verloop komende jaren, dus nieuw personeel werven en kennisoverdracht) en de WNRA (kan een grote impact hebben op de positie van de vrijwilligers). Dit laatste zal mogelijk ook negatieve financiële consequenties met zich meebrengen.	

NAAM	9. Het Gegevenshuis											
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam											
VESTIGINGSPLAATS	Landgraaf											
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Het Gegevenshuis richt zich op het inwinnen, beheren en leveren van informatie uit (basis)registraties.											
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening											
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Vaals, Voerendaal en het Waterschap Limburg. Daarnaast werkt Het Gegevenshuis ook in opdracht van de gemeenten Beesel en Valkenburg a/d Geul, de Stadsregio Parkstad Limburg, de Brandweer Zuid-Limburg en het Regionaal Orgaan Woningcorporaties (ROW) Parkstad Limburg.											
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur (Wethouder Kompier)											
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een jaarlijkse bijdrage (2020: € 114.821) op basis van een jaarlijks overeen te komen dienstverleningsovereenkomst.											
VERMOGEN	<table><tr><td>X 1.000</td><td>01.01.2020</td><td>31.12.2020</td></tr><tr><td>eigen vermogen</td><td>€ 387</td><td>€ 285</td></tr><tr><td>vreemd vermogen</td><td>€ 610</td><td>€ 240</td></tr></table>			X 1.000	01.01.2020	31.12.2020	eigen vermogen	€ 387	€ 285	vreemd vermogen	€ 610	€ 240
X 1.000	01.01.2020	31.12.2020										
eigen vermogen	€ 387	€ 285										
vreemd vermogen	€ 610	€ 240										
FINANCIEEL RESULTAAT	<table><tr><td>X 1.000</td><td>2020</td></tr><tr><td>financieel resultaat</td><td>€ 0</td></tr></table>			X 1.000	2020	financieel resultaat	€ 0					
X 1.000	2020											
financieel resultaat	€ 0											
RISICO'S	Er sprake van een waarborg voor de betaling van rente en aflossing van geldleningen waarbij de verhouding tot ieders bijdrage aan de regeling als verdeelsleutel geldt. Voor uittreden geldt een opzeggingstermijn van één jaar, echter na een minimale deelname van vier kalenderjaren.											
ONTWIKKELINGEN	N.b.											

NAAM	10. Enexis Holding NV
RECHTSVORM	Naamloze Vennootschap (NV)
VESTIGINGSPLAATS	's-Hertogenbosch

DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Altijd en overal in het voorzieningengebied van Enexis kunnen beschikken over stroom en gas, tegen aanvaardbare aansluit- en transporttarieven.											
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening											
DEELNEMENDE PARTIJEN	Provincie plus tal van gemeenten; de gemeente Vaals is aangesloten bij VEGAL (Vereniging Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Enexis Holding).											
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)											
FINANCIEEL BELANG	Het betreft een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket bedraagt € 180.900 (180.900 aandelen van nominaal € 1). De boekwaarde van de aandelen bedraagt € 60.805. Aandeelhouders ontvangen jaarlijks dividend. Daarnaast ontvangen de gemeenten nog een inconveniëntentoeslag. In 2019 is een dividend over 2018 ontvangen van € 125.000 en een inconveniëntentoeslag van € 29.000,-.											
VERMOGEN	<table><tr><td>X 1.000</td><td>01.01.2020</td><td>31.12.2020</td></tr><tr><td>eigen vermogen</td><td>€ 4.021.000</td><td>n.b.</td></tr><tr><td>vreemd vermogen</td><td>€ 3.691.000</td><td>n.b.</td></tr></table> * halfjaarcijfers 2019			X 1.000	01.01.2020	31.12.2020	eigen vermogen	€ 4.021.000	n.b.	vreemd vermogen	€ 3.691.000	n.b.
X 1.000	01.01.2020	31.12.2020										
eigen vermogen	€ 4.021.000	n.b.										
vreemd vermogen	€ 3.691.000	n.b.										
FINANCIEEL RESULTAAT	<table><tr><td>X 1.000</td><td>2020</td></tr><tr><td>financieel resultaat</td><td>€ 0</td></tr></table>			X 1.000	2020	financieel resultaat	€ 0					
X 1.000	2020											
financieel resultaat	€ 0											
RISICO'S	Enexis is financieel gezond. Enexis heeft de Standard & Poor's (S&P) rating A+ (Stable outlook) en bij Moody's Aa3 (stable outlook). Het risico voor de aandeelhouders is gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V. Wettelijk is minimaal 40% eigen vermogen vereist, Enexis heeft op dit moment meer dan 50% eigen vermogen. Een aanvullend risico is het achterblijven van de geraamde dividendinkomsten. Het risico is echter gemitigeerd middels een overeengekomen streefwaarde van € 100 miljoen voor het jaarlijkse dividend.											
ONTWIKKELINGEN	De Nederlandse klimaatdoelstellingen zijn uitdagend. Tevens hebben ze een impact op de beleidsdoelen die Enexis heeft geformuleerd: excellent netbeheer en versnellen energietransitie. De belangrijkste hiervan worden toegelicht in het halfjaarbericht 2019 van Enexis. Enexis realiseert zich dat ze flinke stappen moeten zetten om het excellent netbeheer voor vandaag en morgen mogelijk te maken. Er wordt hard gewerkt om vertragingen bij nieuwe aansluitingen te voorkomen. Enexis pleit onder andere voor meer landelijke sturing op opweklocaties. Het is uitdagend om aan voldoende opgeleid personeel en aan materialen te komen. Op landelijk niveau wordt onderzoek gedaan naar mogelijkheden om de capaciteit van het netwerk te vergroten. Daarnaast pleit Enexis voor de ontwikkeling van een mix van zonne- en windenergie én duurzame gassen met duurzaam gebruik van de bestaande netwerken. Dit wordt gezien als een efficiënte manier om de energietransitie te versnellen en betaalbaar te houden. Enexis ondersteunt regionale overheden bij het opstellen van de Regionale Energie Strategie.											
NAAM	11. CBL Vennootschap BV											
RECHTSVORM	Besloten Vennootschap (BV)											
VESTIGINGSPLAATS	's-Hertogenbosch											
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	De functie van deze vennootschap was de verkopende aandeelhouders van energiebedrijf Essent te vertegenwoordigen als medebeheerder (naast RWE, Essent en Enexis) van het CBL Escrow Fonds en te fungeren als "doorgeefluik" voor betalingen in en uit het CBL Escrow Fonds.											

RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening											
DEELNEMENDE PARTIJEN	Tal van gemeenten; de gemeente Vaals is aangesloten bij VEGAL (Vereniging Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Enexis Holding).											
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)											
FINANCIEEL BELANG	De gemeente Vaals heeft in deze vennootschap een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket bedraagt € 24 (2.417 aandelen van nominaal groot € 0,01), welke gelijk is aan de boekwaarde.											
VERMOGEN	<table><tr><td>X 1.000</td><td>01.01.2020</td><td>31.12.2020</td></tr><tr><td>eigen vermogen</td><td>€ 90</td><td>€ 0</td></tr><tr><td>vreemd vermogen</td><td>€ 0</td><td>€ 0</td></tr></table> * verwachting			X 1.000	01.01.2020	31.12.2020	eigen vermogen	€ 90	€ 0	vreemd vermogen	€ 0	€ 0
X 1.000	01.01.2020	31.12.2020										
eigen vermogen	€ 90	€ 0										
vreemd vermogen	€ 0	€ 0										
FINANCIEEL RESULTAAT	<table><tr><td>X 1.000</td><td>2020</td></tr><tr><td>financieel resultaat</td><td>- € 25</td></tr></table> * verwachting			X 1.000	2020	financieel resultaat	- € 25					
X 1.000	2020											
financieel resultaat	- € 25											
RISICO'S	Met de liquidatie van het CBL Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.81 BW.											
ONTWIKKELINGEN	Het initieel vermogen in het CBL Escrow Fonds was bij de oprichting van het fonds in 2009, \$ 275 mln. Eind juni 2016 is het CBL Escrow Fonds geliquideerd. Het restantbedrag is volledig uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang in de vennootschap. Ondanks dat het CBL Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden. De verwachting is dat de vennootschap in 2019 of begin 2020 zal kunnen worden ontbonden en/of zal kunnen fuseren met één van de andere vennootschappen die bij de verkoop van Essent zijn opgericht. In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 11 april 2019 heeft het bestuur van de vennootschap hiervoor een voorstel besluit aan de aandeelhouders voorgelegd.											

NAAM	12. Vordering op Enexis BV
RECHTSVORM	Besloten Vennootschap (BV)
VESTIGINGSPLAATS	's-Hertogenbosch
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent (namens de verkopende aandeelhouders van Essent).
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening
DEELNEMENDE PARTIJEN	Tal van gemeenten; de gemeente Vaals is aangesloten bij VEGAL (Vereniging Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Enexis Holding).
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)
FINANCIEEL BELANG	De gemeente Vaals heeft in deze vennootschap een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket bedraagt € 24 (2.417 aandelen van nominaal groot € 0,01), welke gelijk is aan de boekwaarde.

VERMOGEN	X 1.000	01.01.2020	31.12.2020
	eigen vermogen	€ 0	€ 0
	vreemd vermogen	€ 0	€ 0
	* verwachting		
FINANCIEEL RESULTAAT	X 1.000	2020	
	financieel resultaat	€ 0	
	* verwachting		
RISICO'S	De aandeelhouders lopen zeer beheerst geachte risico's op Enexis voor de niet - tijdige betaling van rente en/of aflossing en, in het ergste geval, faillissement van Enexis en voor het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap.		
ONTWIKKELINGEN	Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.		
	Op dit moment resteert alleen nog de lening van de 4e tranche. De 4e tranche mag niet vervroegd worden afgelost. Afhankelijk van het resultaat van een aantal financiële ratio's zou de 4e tranche eventueel geconverteerd kunnen worden in eigen vermogen.		
	De vennootschap zal eind 2019/begin 2020 kunnen worden ontbonden na de aflossing van de 4e Tranche op 30 september 2019.		
	In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 11 april 2019 heeft het bestuur van de vennootschap hiervoor een voorstel besluit aan de aandeelhouders voorgelegd.		
	De vennootschap zal bij ontbinding een negatief Eigen Vermogen hebben. In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 5 april 2018 is besloten een eventueel tekort in het Eigen Vermogen tijdelijk middels een rekening-courant aan te vullen vanuit de andere vennootschappen en dit te verrekenen met een winstuitkering uit deze betreffende vennootschap(pen).		

NAAM	13. Verkoop Vennootschap BV		
RECHTSVORM	Besloten Vennootschap (BV)		
VESTIGINGSPLAATS	's-Hertogenbosch		
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent (namens de verkopende aandeelhouders Essent).		
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening		
DEELNEMENDE PARTIJEN	Tal van gemeenten; Vaals is aangesloten bij VEGAL (Vereniging Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Enexis Holding).		
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)		
FINANCIEEL BELANG	De gemeente Vaals heeft in deze vennootschap een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket bedraagt € 24 (2.417 aandelen van nominaal groot € 0,01), welke gelijk is aan de boekwaarde.		
VERMOGEN	X 1.000	01.01.2020	31.12.2020
	eigen vermogen	€ 0	€ 0
	vreemd vermogen	€ 0	€ 0
	* verwachting		
FINANCIEEL RESULTAAT	X 1.000	2020	
	financieel resultaat	€ 0	
	* verwachting		
RISICO'S	Met de liquidatie van het General Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van		

	het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Het financiële risico is na de liquidatie van het General Escrow Fonds relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.
ONTWIKKELINGEN	Het initieel vermogen in het General Escrow Fonds was bij de oprichting van het fonds in 2009, € 800 mln. Eind juni 2016 is het General Escrow Fonds geliquideerd. Het restantbedrag is volledig uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang in de vennootschap. Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden. De verwachting is dat de vennootschap in 2019 of begin 2020 zal kunnen worden ontbonden en/of zal kunnen fuseren met één van de andere vennootschappen die bij de verkoop van Essent zijn opgericht. In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 11 april 2019 heeft het bestuur van de vennootschap hiervoor een voorstel besluit aan de aandeelhouders voorgelegd.

NAAM	14. CSV Amsterdam BV											
RECHTSVORM	Besloten Vennootschap (BV)											
VESTIGINGSPLAATS	's-Hertogenbosch											
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent en Attero (namens de verkopende aandeelhouders van Essent en Attero).											
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening											
DEELNEMENDE PARTIJEN	Tal van gemeenten; Vaals is aangesloten bij VEGAL (Vereniging Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Enexis Holding)											
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)											
FINANCIEEL BELANG	De gemeente Vaals heeft in deze vennootschap een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket bedraagt € 24 (2.417 aandelen van nominaal groot € 0,01), welke gelijk is aan de boekwaarde.											
VERMOGEN	<table><tr><td>X 1.000</td><td>01.01.2020</td><td>31.12.2020</td></tr><tr><td>eigen vermogen</td><td>€ 0</td><td>€ 0</td></tr><tr><td>vreemd vermogen</td><td>€ 0</td><td>€ 0</td></tr></table> * verwachting			X 1.000	01.01.2020	31.12.2020	eigen vermogen	€ 0	€ 0	vreemd vermogen	€ 0	€ 0
X 1.000	01.01.2020	31.12.2020										
eigen vermogen	€ 0	€ 0										
vreemd vermogen	€ 0	€ 0										
FINANCIEEL RESULTAAT	<table><tr><td>X 1.000</td><td>2020</td></tr><tr><td>financieel resultaat</td><td>€ 0</td></tr></table> * verwachting			X 1.000	2020	financieel resultaat	€ 0					
X 1.000	2020											
financieel resultaat	€ 0											
RISICO'S	Het financiële risico is beperkt tot eventuele claims van Waterland als gevolg van garanties en vrijwaringen die door de verkopende aandeelhouders zijn afgegeven tot het bedrag van € 8.035.783,- die nog resteert op de Escrow-rekening en voor het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.											
ONTWIKKELINGEN	De looptijd van deze vennootschap is afhankelijk van de periode dat claims worden afgewikkeld. Eventuele claims ten laste van het resterende bedrag in de Escrow konden door Waterland tot 5 jaar na completion (mei 2019) worden ingediend.											

NAAM	15. Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV											
RECHTSVORM	Besloten Vennootschap (BV)											
VESTIGINGSPLAATS	's-Hertogenbosch											
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent (namens de verkopende aandeelhouders Essent).											
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening											
DEELNEMENDE PARTIJEN	Tal van gemeenten; Vaals is aangesloten bij VEGAL (Vereniging Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Enexis Holding)											
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)											
FINANCIEEL BELANG	De gemeente Vaals heeft in deze vennootschap een deelneming in het aandelenkapitaal. Betreffende deelneming is in de boekhouding opgenomen met een boekwaarde van € 1,-.											
VERMOGEN	<table><tr><td>X 1.000</td><td>01.01.2020</td><td>31.12.2020</td></tr><tr><td>eigen vermogen</td><td>€ 0</td><td>€ 0</td></tr><tr><td>vreemd vermogen</td><td>€ 0</td><td>€ 0</td></tr></table> * verwachting			X 1.000	01.01.2020	31.12.2020	eigen vermogen	€ 0	€ 0	vreemd vermogen	€ 0	€ 0
X 1.000	01.01.2020	31.12.2020										
eigen vermogen	€ 0	€ 0										
vreemd vermogen	€ 0	€ 0										
FINANCIEEL RESULTAAT	<table><tr><td>X 1.000</td><td>2020</td></tr><tr><td>financieel resultaat</td><td>€ 0</td></tr></table> * verwachting			X 1.000	2020	financieel resultaat	€ 0					
X 1.000	2020											
financieel resultaat	€ 0											
RISICO'S	Met de liquidatie van het General Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 1.496.822) (art 2.:81 BW).											
ONTWIKKELINGEN	Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden. De verwachting is dat de vennootschap in 2019 of begin 2020 zal kunnen worden ontbonden en/of zal kunnen fuseren met één van de andere vennootschappen die bij de verkoop van Essent zijn opgericht. In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 11 april 2019 heeft het bestuur van de vennootschap hiervoor een voorstel besluit aan de aandeelhouders voorgelegd.											

NAAM	16. Reinigingsdiensten Rd4 NV
RECHTSVORM	Naamloze Vennootschap (NV)
VESTIGINGSPLAATS	Heerlen
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Reinigingsdiensten Rd4 verzorgt de inzameling en verwerking van afvalstromen voor de deelnemende gemeenten. Ook beheert de Rd4 de milieuparken in deze gemeenten, verzorgt de straatreiniging, transport, kringloopactiviteiten en gladheidbestrijding. Ook adviseert de Rd4 de gemeenten bij hun afvalbeleid. Rd4 neemt in opdracht van de aangesloten gemeenten de wettelijke afvalzorgplicht volledig voor haar rekening door een zo optimaal mogelijke exploitatie en beheer (maatschappelijk, financieel, milieu) van de gehele afvalketen.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 2. Wonen & Verkeer / Programma 4. Bestuur & Dienstverlening

DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Vaals en Voerendaal.			
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)			
FINANCIEEL BELANG	De gemeente Vaals heeft in deze vennootschap een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket bedraagt € 4.490 (989 aandelen van nominaal groot € 4,54). Dit aandelenkapitaal is volledig afgeschreven.			
VERMOGEN	X 1.000	2018	2019	2020
	eigen vermogen	n.b.	n.b.	n.b.
	vreemd vermogen	n.b.	n.b.	n.b.
FINANCIEEL RESULTAAT	X 1.000	2018	2019	2020
	financieel resultaat	n.b.	n.b.	n.b.
RISICO'S	Er wordt al jaren consequent en volgens een vaste methodiek gerapporteerd over de resultaten, zodat er nagenoeg geen financiële verrassingen in het lopende jaar voor de gemeenten kunnen ontstaan. Doordat in het verleden reeds afschrijving van het aandelenpakket heeft blijft het risico beperkt tot benodigde extra bijdragen bij mogelijke toekomstige tegenvallende bedrijfsresultaten van de NV.			
ONTWIKKELINGEN	De Rd4 is geconfronteerd met een veelvoud van met name exogene factoren (importverbod China voor afvalstromen, afbouw subsidie op PMD-afval, verhoging verwerkingstarief grofvuil-afval en verhoging afvalstoffenbelasting) die een negatieve invloed uitoefenen op het rendement. Na jaren van vele verbeteringen en besparingen is het tij nu gekeerd en maakt dat er gedacht moet worden over de wijze waarop deze lastenstijging gefinancierd wordt.			

NAAM	17. WML			
RECHTSVORM	Naamloze Vennootschap NV			
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht			
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Voorzien in de behoefte aan water in de provincie Limburg en aangrenzende gebieden.			
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 2. Wonen & Verkeer / Programma 4. Bestuur & Dienstverlening			
DEELNEMENDE PARTIJEN	De Provincie Limburg en de 33 Limburgse gemeenten.			
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)			
FINANCIEEL BELANG	Alleen de provincie Limburg en de in Limburg gelegen gemeenten kunnen aandeelhouder zijn. De gemeente Vaals heeft in deze vennootschap een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket bedraagt € 13.614 (3 aandelen van nominaal groot € 4.538). Dit aandelenkapitaal is volledig afgeschreven.			
VERMOGEN	X 1.000	2017	2018	2019
	eigen vermogen	n.b.	n.b.	n.b.
	vreemd vermogen	n.b.	n.b.	n.b.
FINANCIEEL RESULTAAT	X 1.000	2017	2018	2019
	financieel resultaat	n.b.	n.b.	n.b.
RISICO'S	Doordat in het verleden reeds afschrijving van het aandelenpakket heeft plaatsgevonden en geen dividend wordt uitgekeerd, blijft het risico beperkt tot benodigde extra bijdragen bij mogelijke toekomstige tegenvallende bedrijfsresultaten van de NV.			
ONTWIKKELINGEN	Het streven van WML is en blijft om voor de komende jaren én daarna een acceptabele en consistente tariefstructuur te bewerkstelligen, gebaseerd op een gezonde financiële huishouding met beheersbare kapitaallasten.			

1. Inhoud paragraaf

De paragraaf grondbeleid gaat in op het beleid en de positie die de gemeente inneemt ten aanzien van gronden (onroerend goed). Door middel van grondbeleid kan de gemeente invloed uitoefenen op de wijze waarop gronden worden gebruikt. Grondbeleid is dus geen doel op zich, maar een middel om de gemeentelijke doelstellingen op het gebied van ruimtelijke ordening en gebiedsontwikkeling te bereiken. Het biedt de instrumenten om de regie over die ruimtelijke ontwikkeling te kunnen voeren.

Gronden in eigendom worden gezien als 'voorraad', een bedrijfsmiddel waarmee een toekomstig product kan worden gerealiseerd. Met de 'grondpositie' kan de gemeente in bepaalde mate sturen om toekomstige (gewenste) ontwikkelingen te doen plaatsvinden.

Het grondbeleid heeft een grote invloed op en samenhang met de thema's Wonen & Verkeer (ontwikkeling woningbouwprojecten), Werk & Economie (economische component => realisatie winkelveorzieningen, extra werkgelegenheid e.d.) en Bestuur & Dienstverlening (financiële component). Deze paragraaf beoogt inzicht te geven in de financiële risico's die de gemeente bij de diverse grondexploitaties loopt.

2. Beleidskaders

Bij de ontwikkeling van een gebied is de gemeente gehouden aan de geldende wettelijke en ruimtelijke kaders. Deze zijn vastgelegd in Europese en nationale wet- en regelgeving, maar ook in provinciale en regionale beleidsnota's, kadernota's en visiedocumenten. In het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening artikel 212 van de Gemeentewet worden beheersmatige aspecten in paragrafen behandeld. In artikel 11g van deze verordening is het kader aangegeven: "In de paragraaf grondbeleid van de begroting en jaarstukken wordt ingegaan op de uitvoering van het grondbeleid en de financiële ontwikkelingen van de in ontwikkeling genomen projecten."

Een belangrijk visiedocument is de Strategische Visie Vaals 2020 ('Geef vorm aan Vaals'). Hierin zijn de visie, ambities, doelstellingen en het gewenste toekomstbeeld van de gemeente in 2020 geschetst. De hoofdlijnen van de Strategische Visie zijn gericht op het in evenwicht brengen van de sociale stratificatie, het verhogen van de sociale cohesie en het tegengaan van scheefgroei in de huidige woningvoorraad. Mede door de inzet van grondbeleidsinstrumenten wil de gemeente hier invulling aan geven.

In tijden waarin de wereld van projectontwikkeling en woningbouw zich in een crisis bevindt, lopen gemeenten extra risico's met het aanhouden c.q. aankopen van gronden voor ontwikkeling. Met name in krimpgebieden. Voor Vaals ligt dit anders. Met name gezien de kansen vanuit de ontwikkelingen aan de andere kant van de grens, Aken. De vraag naar woningen in Aken is te groot in relatie tot het aanbod. Aken heeft beperkte mogelijkheden tot uitbreiding van het woningaanbod. Vaals heeft daar al voor een deel in voorzien. De instroom van studenten, jonge gezinnen en (hoogopgeleide) RWTH medewerkers kan een belangrijke impuls vormen voor de kwaliteit van de lokale samenleving, waarbij de pluriformiteit en de sociale stratificatie worden versterkt. Daarnaast biedt dit kansen voor de lokale economie, waardoor de gemeente ook in de toekomst kan (blijven) voorzien in de gewenste/benodigde faciliteiten en wijzigende behoeften van de inwoners.

Vanuit dit toekomstperspectief wordt momenteel een aantal grondexploitaties gevoerd. Doel is om de woningvoorraad zodanig te sturen dat er een **passend aanbod van studentenwoningen, woon-zorg-voorzieningen en woningen voor jonge gezinnen** uit de euregio ontstaat. Maar ok het aanbod van onze lokale / regionale jongeren / jonge gezinnen is een thema.

Mogelijke vormen van Grondbeleid zijn actief of facilitair grondbeleid of een samenwerkingsvorm. Voor wat betreft strategische aankopen is het College het besluitvormende orgaan, waarbij het College altijd er naar zal streven om vooraf een gevoelen-uitspraak aan de Raad voor te leggen.

3. Financiële positie / Weerstandsvermogen

Grondbeleid heeft een grote financiële impact. De eventuele baten maar ook financiële risico's zijn van invloed op de algemene financiële positie van de gemeente. Risico's kunnen worden gelopen onder meer ten gevolge van of vloeien voort uit:

- algemene markttendens, conjunctuur en renterisico's;
- het niet of niet tijdig kunnen verwerven van grond in uitbreidingslocaties;
- milieurisico's (bodemonverontreiniging);
- lagere grondopbrengsten dan wel lagere opbrengststijgingen dan voorzien in een exploitatieberekening.

Hoewel bij planontwikkelingen en exploitatieberekeningen getracht wordt de risico's zoveel mogelijk te minimaliseren, is het noodzakelijk een algemene buffer achter de hand te houden. Zie hiervoor de paragraaf Risicomanagement en Weerstandsvermogen. Op dit moment heeft de gemeente geen afzonderlijke reserve om eventuele financiële risico's op te vangen. In onderdeel 4 en 5 van deze paragraaf grondbeleid zal nader worden ingegaan op de financiële impact van de lopende projecten.

4. Overzicht lopende (bouw)grondexploitaties inclusief resultaatverwachting

Onderstaand volgt een overzicht van de onderhanden projecten van de gemeente Vaals.

	Boekwaarde per 01.01.2020	Ontwikkelingen 2020 / 2021	Boekwaarde per 31.12.2020	Resultaatverwachting
Von Clermontpark	€ 3.689.000	€ 2.250.000	€ 1.439.000	€ 1.439.000
Lindenstraat	€ 159.000	- € 159.000	€ 0	nihil
Omgeving Esso- Station	€ 715.000	€ 0	€ 715.000	nihil

Stadsvernieuwingsproject Von Clermontpark

Het project Von Clermontpark kent zijn oorsprong in de jaren '90 en omvat de herstructurering van het terrein waar voorheen onder andere de oude naaldenfabriek Muva stond. Het originele plan voor de herstructurering stamt uit 2003 en omvatte onder meer de bouw en aanleg van 250 woningen en appartementen, een ondergrondse openbare parkeergarage, een (beperkt) winkelcentrum, een park en een evenementenplein. Het deel van het plan dat nog in exploitatie is beslaat een totale oppervlakte van ca. 6.500 m² bouwgrond. Zoals eerder aangegeven wacht de verdere invulling op de door de te stellen kaders naar aanleiding van het lopende woningmarktonderzoek. Voor het terrein 'Von Clermontpark' zijn diverse geïnteresseerden. Een eventueel verkoopresultaat (nog steeds uitgaande van € 2,25 miljoen) wordt pas vanaf 2021 verwacht.

Het project Von Clermontpark II omvat vooral de gronden in het gebied rondom de voormalige Opel-garage (Hekkert), het oude Wit-Groen terrein en de voormalige gemeentewerf en was tot 2005 onderdeel van het totale stadsvernieuwingsproject Von Clermontpark. Binnen de administratie zijn separate grondexploitaties opgenomen. De totale grondoppervlakte binnen deze fase bedraagt ruim 10.000 m².

In 2016 heeft LIFE NV uit Antwerpen een gedeelte van het Wit-Groen terrein gekocht voor € 1,1 miljoen, waarbij uiteindelijk 461 studentenwoningen zijn gerealiseerd.

Het voormalige 'Opel Hekkert-terrein' is verkocht aan Focus Vastgoed BV. Hierbij is een verkoopprijs overeengekomen van € 1,1 miljoen. In april 2019 is de bouwvergunning onherroepelijk geworden.

Alsdan resteert een boekwaarde van € 1.439.000. Deze boekwaarde vertegenwoordigt nog diverse bezittingen, zoals grond in het Von Clermontpark, de voormalige gemeentewerf en het bedrijvenpand en ondergrond in de Beemderlaan. De actuele waarde van deze bezittingen worden momenteel op minimaal € 1,5 miljoen geschat. Deze bezittingen blijven als 'onderhanden werk' voor verdere ontwikkeling.

Lindenstraat

De Lindenstraat kent van oudsher een centrumfunctie (verbinding Kerkstraat-Julianaplein) met een historisch ruimtelijk perspectief. Ambitie is de Lindenstraat, welke voor een deel een verpauperde indruk maakt in hartje centrum, weer een kwalitatieve opwaardering te geven, met name op het gebied van wonen. Daartoe zijn er twee speerpunten. De panden Lindenstraat 9 - 15 en het terrein naast de kerk. De panden Lindenstraat 9 - 15 zijn inmiddels gerestaureerd. Het terrein naast de kerk, waar de voormalige basisschool Kleine Wereld en de bijbehorende gymzaal waren gesitueerd, is momenteel ingericht als tijdelijke parkeerplaats. Er zijn concrete gesprekken gevoerd om het terrein te verkopen. Ook hier geldt dat gewacht wordt op nadere kaders van de Raad waardoor een eventueel verkoopresultaat pas vanaf 2020 te verwachten valt. Op de restant boekwaarde

wordt inmiddels afschreven. De boekwaarde ligt beduidend lager dan de te verwachten verkoopwaarde ad € 850.000. Dit voordeel zou ten goede kunnen komen aan de Algemene Reserve.

Rehabilitatie omgeving Esso-station

De aanschaf van het Esso-tankstation in 2017 voor circa € 600.000 betreft een strategische aankoop. Een unieke kans voor de gemeente Vaals om het risicovolle tankstation uit de woonkern te weren en anderzijds biedt die locatie mogelijkheden in ruimtelijk perspectief richting Von Clermontpark (rehabilitatie hoek Jos Francotteweg / Maastrichterlaan). Ook voor deze grondexploitatie zal getracht worden een projectontwikkelaar (woonontwikkeling) te vinden, waarbij de verkoopwaarde bepaald wordt vanuit de boekwaarde, zijnde de gemaakte kosten (schatting sloop en saneringskosten circa € 450.000). Ook hier is de Raad met nadere afweging van inhoudelijke kaders bezig.

1. Inleiding

Deze paragraaf gaat in op de (gewenste) onderhoudstoestand en de onderhoudskosten van infrastructuur (wegen, riolering), voorzieningen (groen, openbare verlichting en gebouwen) binnen de gemeente Vaals. Deze uitgaven voor onderhoud komen in alle programma's voor, maar met name in de programma's Wonen & Verkeer en Mens & Voorzieningen.

Vaals heeft aan openbare ruimte o.a. 35.000 meters weg binnen de bebouwde kom, 47.000 meters weg buiten de bebouwde kom, 72.000 strekkende meters riolering, 156.000 vierkante meter openbaar groen in beheer en ongeveer 20 gemeentelijke gebouwen. De kwaliteit van de wegen, riolering, groen, gebouwen e.d. en het onderhoud daarvan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard de hoogte van de lasten.

Conform artikel 17 van de financiële verordening gemeente Vaals 2017 (vastgesteld 6 februari 2017) wordt in deze paragraaf een vertaling weergegeven van de onderhoudsplannen wegen, openbaar groen, gebouwen, riolering en openbare verlichting.

2. Wegen (zie ook programmaplan Wonen & Verkeer)

Beleidskader

Meerjarenonderhoudsplan wegen 2015 – 2020

Binnen dit meerjarenonderhoudsplan is een tweetal aspecten nader uitgewerkt namelijk:

- Kwalitatief onderhoud → dit betreft een inventarisatie van de gebreken, die geconstateerd zijn tijdens de visuele inspectie. Vervolgens is door middel van een bepaald puntensysteem het onderhoud toebedeeld aan een bepaald jaar.
- Cyclisch onderhoud → dit onderhoud is voornamelijk gebaseerd op de te verwachten levensduur van een weg en in mindere mate het jaar van aanleg. Indien een weg cyclisch onderhoud nodig heeft, dan betreft dit veelal een complete reconstructie van een weg (investeringsprogramma).

Op basis van het in 2013 door de Provincie Limburg uitgevoerde financieel verdiepingsonderzoek, is in 2014 een nieuw wegenbeheersplan opgeleverd. Met ingang van 2015 zijn de kosten voortvloeiend uit het wegenbeheersplan verwerkt in de begroting.

Financiële consequenties

Op basis van het wegenbeheersplan, opgesteld door TBH wegbeheer, is een forse financiële injectie nodig om alle wegen op het gewenste niveau te krijgen (rapportcijfer '7'). Hiervoor zijn aanvullende exploitatiemiddelen benodigd ad € 2.375.000 in de jaren 2015 – 2020. Een nadere analyse van het wegenbeheersplan heeft ertoe geleid dat ongeveer de helft van dit bedrag in de vorm van een investeringskrediet kan worden gefinancierd (rehabilitatie), waardoor de jaarlijkse kapitaallasten aanzienlijk minder zijn dan de benodigde exploitatielasten. De andere helft van het bedrag wordt gefaseerd uitgevoerd in de jaren 2015 – 2022, waardoor ook deze exploitatielasten niet in dermate de begrotingssaldi doen beïnvloeden. Middels deze financieringsconstructie komen binnen 8 jaren alle wegen op kwaliteitsniveau '7'. De Provincie (financieel toezichthouder) heeft ingestemd met deze aanpak.

In de jaren 2019 – 2023 is als exploitatiepost 'kwalitatief onderhoud' jaarlijks € 336.000 geraamd. Als gevolg van een aanbestedingsvoordeel wordt jaarlijks € 40.000 ingeboekt als besparing op deze lasten.

Omschrijving	Werkelijk 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Begr. 2021	Begr. 2022	Begr. 2023
Onderhoudslasten	906.000	296.000	296.000	296.000	296.000	296.000
Kapitaallasten	369.000	507.000	571.000	591.000	608.000	609.000
Mutaties voorziening wegen	-593.000	0	0	0	0	0
Totaal	682.000	803.000	867.000	887.000	904.000	905.000

3. Openbaar groen (zie ook programmaplan Wonen & Verkeer)

Beleidskader

Groenstructuurplan 2010 – 2024

In het dekkingsplan van de begroting 2011 is besloten de jaarlijkse lasten van € 55.000 omlaag te brengen naar

€ 35.000 door middel van het verlengen van de uitvoeringstermijn met 5 jaren (was 2010 – 2019). In de begroting 2014 is besloten de uitvoering van het groenstructuurplan tijdelijk 'on hold' te plaatsen. Middels de begroting 2019 is besloten de 'on-hold-status' op te heffen, zodoende dat de middelen weer beschikbaar zijn. In de integrale beheersvisie openbare ruimte (IBOR) zal terugkomen waar deze middelen aan besteed zullen worden.

Financiële consequenties

De jaarlijkse lasten voortvloeiend uit het groenstructuurplan bedragen € 35.000 (investeringskrediet). In verband met het besluit de uitvoering tijdelijk 'on hold' te zetten werd jaarlijks een bezuiniging op kapitaallasten gerealiseerd.

Naast de lasten uit het groenstructuurplan staat voor regulier onderhoud van het groen in de openbare ruimte in 2020 een bedrag van circa € 330.000 opgenomen in de begroting. Dit betreft o.a. algemeen onderhoud groen, groen Bloemendalpark, onkruidbestrijding, onderhoud bomen, etc.

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Omschrijving	Werkelijk 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Begr. 2021	Begr. 2022	Begr. 2023
Onderhoudslasten	251.000	310.000	310.000	310.000	310.000	310.000
Kapitaallasten	71.000	58.000	64.000	65.000	63.000	61.000
Totaal	322.000	368.000	374.000	375.000	373.000	371.000

4. Gebouwen

Beleidskader

Meerjarenonderhoudsplan gebouwen 'Plan Heijmans' 2019 - 2028.

Dit plan geeft de onderhoudswerkzaamheden (technisch onderhoud, preventief onderhoud, herstelonderhoud) weer die noodzakelijk zijn om de functie van het gebouw te kunnen blijven waarborgen. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Financiële consequenties

De gemiddelde jaarlijkse onderhoudslasten voor de planperiode van 10 jaren op basis van het nieuwe MJOP bedragen circa € 473.000. Het nieuwe onderhoudsplan is zoals gebruikelijk opgesteld op basis van economische levensduur. De ervaring leert dat de technische levensduur van de onderhoudswerkzaamheden een bepaalde rek geeft in de termijnen van onderhoud. Op basis daarvan is een realistische korting van 30% toegepast op de onderhoudsbudgetten opgenomen in het nieuwe MJOP. Door het toepassen van deze korting en daardoor het afwijken van de onderhoudsbudgetten genoemd in het MJOP, is het kwaliteitsniveau ook in geringe mate lager, echter nog steeds ruim voldoende.

Meer- of minderlasten gerelateerd aan € 200.000 worden geëgaliseerd met de voorziening onderhoud gebouwen. Concreet betekent dit dat jaarlijks per saldo € 200.000 aan onderhoudsbudgetten in de begroting zijn verwerkt. In 2023 is ruim € 800.000 benodigd aan onderhoud gebouwen. De voorziening is ontoereikend om de hogere lasten ad € 600.000 te egaliseren. Om die reden wordt in deze begroting voorgesteld de egalisatievoorziening in 2022 te voeden met € 500.000, ten laste van de algemene reserve.

Omschrijving	Werkelijk 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Begr. 2021	Begr. 2022	Begr. 2023
Onderhoudslasten	197.000	330.000	412.000	228.000	263.000	802.000
Mutaties voorziening onderhoud gebouwen	3.000	-130.000	-212.000	-28.000	-63.000	-602.000
Totaal	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000

Voor 2020 staan de volgende voornaamste onderhoudswerkzaamheden op de planning:

- Gemeentehuis → binnenwandafwerking, reviseren automatische schuifdeur en schoonmaak raamomlijsting natuursteen;
- Auw Sjoel → buitenwandafwerking en vervangen CV-ketel;
- RoodGroen – LVC'01 → vervanging buitenkozijnen en vervangen boiler.

5. Riolering (zie ook programma Wonen & Verkeer)

Beleidskader

Gemeentelijk rioleringsplan (GRP) 2018 - 2022.

In 2017 is het GRP vastgesteld (Raadsbesluit 23.10.2017). De lasten volgend uit het GRP zijn verwerkt in deze begroting. Onderhoud van rioleringen zal gedurende de planperiode conform de kaders van het plan plaatsvinden. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Financiële consequenties

De gemeente Vaals hanteert sinds jaren een 100% kostendekkende tarieven rioolheffing. Dit betekent dat alle lasten gemeoid met beleidsveld riolering gedekt moeten worden door de opbrengst rioolheffing. De voorziening rioleringen (voorheen reserve riolering), die in het verleden gevormd is met overschotten rioolheffing, blijft intact om eventuele grote onvoorziene uitgaven gedurende een begrotingsjaar te dekken.

De onderhoudslasten aan rioleringen en pompgemalen, en de lasten gemeoid met het deltaplan Vaals (Rb. 15.04.19) in 2020 bedragen circa € 310.000. Deze bestaan uit met name inspectiekosten (€ 30.000), deelreparaties riolering (€ 50.000), doorspuiten en correctief onderhoud (€ 85.000), onderhoud pompgemalen (€ 85.000) en onderhoud aan huisaansluitingen (€ 20.000).

Omschrijving	Werkelijk 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Begr. 2021	Begr. 2022	Begr. 2023
Onderhoudslasten	212.000	328.000	310.000	300.000	290.000	290.000
Kapitaallasten	395.000	526.000	535.000	523.000	512.000	513.000
Totaal	607.000	854.000	845.000	823.000	802.000	803.000

6. Openbare verlichting (zie ook programma Wonen & Verkeer)

Beleidskader

Het beleid inzake openbare verlichting is verankerd in het [beleidsplan openbare verlichting 2011 – 2030](#) (vastgesteld door de Raad op 29 oktober 2012). Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Financiële consequenties

In 2016 is het bestaande contract met Ziumt omgezet in een nieuw contract met een looptijd van 10 jaar. Naast een besparing op de vervangings- en onderhoudskosten, biedt dit contract meer flexibiliteit. In het oude contract bestond de verplichting alle aanleg van verlichting aan Ziumt te gunnen; in het nieuwe contract is vastgelegd dat voor de aanleg van verlichting vanaf € 50.000 geen verplichting meer bestaat dit 1 op 1 aan Ziumt te gunnen. Dit sluit aan bij ons aanbestedingsbeleid waarbij werken vanaf € 50.000 meervoudig aanbesteed moeten worden. De onderhoudslasten voortvloeiend uit het nieuwe contract met Ziumt bedragen vanaf 2019 € 34.000. Op grond van raadsbesluit d.d. 29 oktober 2012 worden meer- minderlasten (t.o.v. € 64.000) verrekend met de egalisatievoorziening openbare verlichting. Dit houdt in dat de komende jaren jaarlijks wordt gedoteerd aan de voorziening. Dit is als zodanig financieel verwerkt in de begroting. Daarnaast is een bedrag ad circa € 25.000 structureel in de begroting opgenomen zijnde de energielasten van de openbare verlichting.

Omschrijving	Werkelijk 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Begr. 2021	Begr. 2022	Begr. 2023
Vervanging lichtmasten	72.000	34.000	34.000	34.000	34.000	34.000
Kapitaallasten	6.000	7.000	7.000	7.000	7.000	7.000
Mutaties egalisatievoorziening openbare verlichting	-8.000	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000
Totaal	70.000	71.000	71.000	71.000	71.000	71.000

Deel 4

Bijlagen

OVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN BEGROTING 2020

Reserve/voorziening	Saldo per 01.01.2020	Vermeerderingen in 2020			Verminderings in 2020				Saldo per 31.12.2020
		toevoegingen tlv. exploitatie	toevoegingen tlv. andere reserves/ voorzieningen	overige toevoegingen en ontvangsten van derden	onttrekkingen tlv. exploitatie	onttrekkingen tlv. andere reserves/ voorzieningen	onttrekkingen tlv. balansposten vaste activa/ investerings	overige aanwendungen	
Algemene reserve	3.913.710	0	0	0	-200.000	0	0	0	3.713.710
Bestemmingsreserves:									
Gemeentefonds	250.000	0	0	0	0	0	0	0	250.000
Uniformenfonds	31.151	0	0	0	0	0	0	0	31.151
Frictiekosten ambtelijke organisatie	549.328	0	0	0	-400.000	0	0	0	149.328
Egalisatie personeelskosten	45.330	0	0	0	-40.000	0	0	0	5.330
Egalisatie belastingtarieven	399.943	0	0	0	-341.338	0	0	0	58.605
Nieuwe gemeentewerf	481.124	0	0	0	-28.000	0	0	0	453.124
Parkeervoorzieningen	70.052	0	0	0	-4.000	0	0	0	66.052
Re-integratie	214.763	0	0	0	0	0	0	0	214.763
Minimabeleid	52.917	0	0	0	-36.000	0	0	0	16.917
WMO	251.000	0	0	0	-91.000	0	0	0	160.000
I-deel WWB	412.688	0	0	0	0	0	0	0	412.688
Parkeerbonds	24.000	0	0	0	0	0	0	0	24.000
Subtotaal bestemmingsreserves	2.782.296	0	0	0	-940.338	0	0	0	1.841.958
TOTAAL RESERVES	6.696.006	0	0	0	-1.140.338	0	0	0	5.555.668
Voorzieningen:									
Uitkeringen gewezen wethouders	65.874	0	0	0	0	0	0	-40.077	25.797
Wegen infrastructuur	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Egalisatie openbare verlichting	80.063	30.440	0	0	0	0	0	0	110.503
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	417.939	0	0	0	-212.063	0	0	0	205.876
Rioleringen	162.758	0	0	0	0	0	0	0	162.758
Leader project	44.000	0	0	0	0	0	0	0	44.000
Kwaliteitsfonds landelijke inpassing	37.203	0	0	0	0	0	0	0	37.203
Woningbouwinitiatieven	18.592	0	0	0	0	0	0	0	18.592
Dubieuze debiteuren	202.292	0	0	0	0	0	0	0	202.292
TOTAAL VOORZIENINGEN	1.028.721	30.440	0	0	-212.063	0	0	-40.077	807.021
TOTAAL RESERVES/VOORZIENINGEN	7.724.727	30.440	0	0	-1.352.401	0	0	-40.077	6.362.689

OVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN MEERJARIG 2021 - 2023

Reserve/voorziening	Saldo per 01.01.2021	Mutaties in 2021		Saldo per 31.12.2021	Mutaties in 2022		Saldo per 31.12.2022	Mutaties in 2023		Saldo per 31.12.2023
		vermeer- deringen	vermin- deringen		vermeer- deringen	vermin- deringen		vermeer- deringen	vermin- deringen	
Algemene reserve	3.713.710	0	-120.000	3.593.710	0	-550.000	3.043.710	0	0	3.043.710
Bestemmingsreserves:										
Gemeentefonds	250.000	0	0	250.000	0	0	250.000	0	0	250.000
Uniformenfonds	31.151	0	0	31.151	0	0	31.151	0	0	31.151
Friciekosten ambtelijke organisatie	149.328	0	-58.500	90.828	0	-49.000	41.828	0	-42.000	-172
Egalisatie personeelskosten	5.330	0	0	5.330	0	0	5.330	0	0	5.330
Egalisatie belastingtarieven	58.605	0	-58.605	0	0	0	0	0	0	0
Nieuwe gemeentewerf	453.124	0	-28.000	425.124	0	-28.000	397.124	0	-28.000	369.124
Parkeervoorzieningen	66.052	0	-4.000	62.052	0	-4.000	58.052	0	-4.000	54.052
Re-integratie	214.763	0	0	214.763	0	0	214.763	0	0	214.763
Minimabeleid	16.917	0	0	16.917	0	0	16.917	0	0	16.917
WMO	160.000	0	-91.000	69.000	0	0	69.000	0	0	69.000
I-deel WWB	412.688	0	0	412.688	0	0	412.688	0	0	412.688
Parkeerbonds	24.000	0	0	24.000	0	0	24.000	0	0	24.000
Subtotaal bestemmingsreserves	1.841.958	0	-240.105	1.601.853	0	-81.000	1.520.853	0	-74.000	1.446.853
TOTAAL RESERVES	5.555.668	0	-360.105	5.195.563	0	-631.000	4.564.563	0	-74.000	4.490.563
Voorzieningen:										
Uitkeringen gewezen wethouders	25.797	0	-19.435	6.362	0	0	6.362	0	0	6.362
Wegen infrastructuur	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Egalisatie openbare verlichting	110.503	30.440	0	140.943	30.440	0	171.383	30.440	0	201.823
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	205.876	0	-28.271	177.605	500.000	-62.647	614.958	0	-602.186	12.772
Rioleringen	162.758	0	0	162.758	0	0	162.758	0	0	162.758
Leader project	44.000	0	0	44.000	0	0	44.000	0	0	44.000
Kwaliteitsfonds landelijke inpassing	37.203	0	0	37.203	0	0	37.203	0	0	37.203
Woningbouwinitiatieven	18.592	0	0	18.592	0	0	18.592	0	0	18.592
Dubieuze debiteuren	202.292	0	0	202.292	0	0	202.292	0	0	202.292
TOTAAL VOORZIENINGEN	807.021	30.440	-47.706	789.755	530.440	-62.647	1.257.548	30.440	-602.186	685.802
TOTAAL RESERVES/VOORZIENINGEN	6.362.689	30.440	-407.811	5.985.318	530.440	-693.647	5.822.111	30.440	-676.186	5.176.365

rentepercentage 2021 e.v.i.= 1,50%					T.l.v.	Afschrijvings-		Kap. lasten	Kap. lasten	Kap. lasten	Kap. lasten
rentepercentage 2020= 1,75%					Bijdrage van	termijn in jaren		2020	2021	2022	2023
					</						

Overzicht van geraamde incidentele lasten en baten begroting 2020

	2020		2021		2022		2023	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Thema 1 - Mens en voorzieningen								
<i>C01.50 - Preventieve gezondheidszorg</i>								
C01.50.060 - Lokale aanpak gezondheidsachterstanden	-6.000		-5.000					
Thema 2 - Wonen en verkeer								
<i>C02.00 - Volkshuisvesting</i>								
C02.00.020 - Actieplan wonen Zuid Limburg	-10.000							
C02.00.020 - Regionale actualisatie woonkader	-3.000							
<i>C02.15 - Bestemmingsplannen</i>								
C02.15.020 - Extern advies actualisatie bestemmingsplannen	-30.000		-30.000					
C02.15.040 - Werkbudget implementatie omgevingswet	-165.000		-120.000		-50.000			
<i>C02.30 - Algemene begraafplaats</i>								
C02.30.020 - Uitbreiding urnenveld	-5.000							
<i>C02.41 - Duurzaamheid</i>								
C02.41.010 - Externe ondersteuning Regionale Energie Transitie	-80.000		-80.000					
C02.41.020 - Regionale Energie Transitie	-105.000		-65.000					
<i>C02.60 - Riolerings</i>								
C02.60.010 - Externe ondersteuning Deltaplan	-80.000		-80.000					
C02.60.025 - Deltaplan	-30.000		-20.000					
<i>C02.70 - Wegen</i>								
C02.70.020 - Externe ondersteuning inspectie wegen	-10.000				-10.000			
Thema 3 - Werk en Economie								
<i>C03.01 - Werkdeel wet WWB arbeidsparticipatie</i>								
C03.01.025 - Vaals Werkt noodfonds	-5.000							
Thema 4 - Bestuur en Dienstverlening								
<i>C04.54 - Stelposten</i>								
C04.54.020 - Regeling boventalligen	-400.000		-58.500		-49.000		-42.000	
C04.54.020 - Voorziening onderhoud gebouwen						500.000		
<i>C04.55 - Reserves en voorzieningen</i>								
C04.55.020 - Algemene reserve omgevingswet		165.000		120.000		50.000		
C04.55.020 - Algemene reserve traineeprogramma Provincie Limburg		35.000						
C04.55.020 - Algemene reserve vrz onderhoud gebouwen					-500.000			
C04.55.020 - Reserve frictiekosten personeel dekking boventalligen		400.000		58.500		49.000		42.000
C04.55.020 - Reserve re-integratie tekort WOZL		36.000						
C04.55.020 - Reserve WMO meerlasten HBH		91.000		91.000				
Thema 5 - Overhead								
<i>C05.00 - Overhead</i>								
C05.00.010 - Traineeprogramma RichtingZuid	-35.000							
C05.00.140 - Doorontwikkelen civision middelen	-7.500							
Totaal	-971.500	727.000	-458.500	269.500	-609.000	599.000	-42.000	42.000

Overzicht van geraamde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves en voorzieningen begroting 2020

	2020		2021		2022		2023	
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking
Reserve nieuwe gemeentewerf								
Afdekking kapitaallasten		28.000		28.000		28.000		28.000
Reserve parkeervoorzieningen								
Afdekking kapitaallasten		4.000		4.000		4.000		4.000
Reserve egalisatie belastingtarieven								
Afdekking tarieven		341.338		58.605				
Reserve personeelskosten								
Arbo-aangelegenheden		10.000						
Strategisch opleidingsfonds		30.000						
Voorziening uitkering gewezen wethouders								
Uitkering gewezen wethouder		40.077		19.435				
Voorziening Openbare Verlichting								
Onderhoudsplan openbare verlichting	-30.440		-30.440		-30.440		-30.440	
Voorziening onderhoud gebouwen								
Meerjarenonderhoudsplan gebouwen		212.053		28.271		62.647		602.186
Totaal	-30.440	665.468	-30.440	138.311	-30.440	94.647	-30.440	634.186

TAAKVELDENBEGROTING GEMEENTE VAALS 2020 - 2023

	2020	2021	2022	2023	Programma
0 - Bestuur en ondersteuning	-16.061.084	-15.285.989	-14.938.430	-15.482.925	
0.1 - Bestuur	915.750	915.750	915.750	915.750	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	723.000	723.000	723.000	723.000	
3.8 Overige goederen diensten	110.050	110.050	110.050	110.050	
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	53.000	53.000	53.000	53.000	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	29.700	29.700	29.700	29.700	
0.2 - Burgerzaken	642.921	671.503	668.459	688.873	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	491.520	494.520	491.520	491.520	
3.8 Overige goederen diensten	139.398	158.848	157.448	175.448	
4.3.1 Inkomensoverdrachten - Rijk	61.000	60.000	59.000	59.000	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	114.821	117.347	119.928	122.567	
7.3 Afschrijvingen	15.000	15.000	15.000	15.000	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	1.182	788	563	338	
<i>Baten</i>					
3.7 Leges en andere rechten	-180.000	-175.000	-175.000	-175.000	
0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	
0.4 - Overhead	3.487.696	3.374.213	3.289.196	3.347.985	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	1.953.010	1.957.010	1.957.010	1.954.010	
2.1 Belastingen	1.631	1.651	1.671	1.701	
3.8 Overige goederen diensten	1.389.341	1.278.888	1.251.456	1.314.275	
4.3.1 Inkomensoverdrachten - Rijk	2.000	2.000	2.000	2.000	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	11.000	11.000	11.000	11.000	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	8.000	8.000	8.000	8.000	
7.3 Afschrijvingen	128.824	126.435	70.727	70.727	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	21.990	17.329	15.432	14.372	
<i>Baten</i>					
3.5.2 Verhuur personeel aan derden	-19.100	-19.100	-19.100	-19.100	
3.6 Huren	-6.500	-6.500	-6.500	-6.500	
3.8 Overige goederen diensten	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500	
0.5 - Treasury	-243.660	-146.190	-173.980	-149.288	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	31.160	30.960	30.960	30.960	
2.1 Belastingen	393	393	393	393	
3.8 Overige goederen diensten	5.812	8.493	6.051	15.826	
5.1 Rente	625.462	575.606	529.412	483.379	
7.3 Afschrijvingen	4.908	5.193	5.193	5.775	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	5.145	4.336	4.408	4.330	
<i>Baten</i>					
3.8 Overige goederen diensten	-200	-200	-200	-200	
5.1 Rente	-221	-96	0	0	
5.2 Dividenden en winsten	-209.386	-209.386	-209.386	-178.633	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	-706.733	-561.489	-540.811	-511.118	
0.61 - OZB woningen	-1.473.135	-1.500.630	-1.499.373	-1.498.116	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	43.000	43.000	43.000	43.000	
3.8 Overige goederen diensten	10.929	10.929	10.929	10.929	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	43.500	39.729	40.986	42.243	
<i>Baten</i>					
2.2.1 belastingen op producenten	-1.570.564	-1.594.288	-1.594.288	-1.594.288	
0.62 - OZB niet-woningen	-530.196	-540.781	-540.297	-539.813	B&D
<i>Lasten</i>					
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	16.748	15.296	15.780	16.264	
<i>Baten</i>					
2.2.1 belastingen op producenten	-546.944	-556.077	-556.077	-556.077	
0.63 - Parkeerbelasting	-719.000	-719.000	-719.000	-719.000	W&V
<i>Lasten</i>					
3.8 Overige goederen diensten	6.000	6.000	6.000	6.000	
<i>Baten</i>					
3.7 Leges en andere rechten	-725.000	-725.000	-725.000	-725.000	
0.64 - Belasting overig	-33.802	-33.977	-33.919	-33.860	B&D
<i>Lasten</i>					
3.8 Overige goederen diensten	30.177	30.177	30.177	30.177	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	2.021	1.846	1.904	1.963	
<i>Baten</i>					
2.2.1 belastingen op producenten	-31.000	-31.000	-31.000	-31.000	
2.2.2 belastingen op huishoudens	-35.000	-35.000	-35.000	-35.000	

TAAKVELDENBEGROTING GEMEENTE VAALS 2020 - 2023

	2020	2021	2022	2023	Programma
0.7 - Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-17.346.306	-17.807.686	-17.889.113	-18.134.415	B&D
<i>Baten</i>					
4.3.1 Inkomensoverdrachten - Rijk	-17.346.306	-17.807.686	-17.889.113	-18.134.415	
0.8 - Overige baten en lasten	378.986	860.914	1.174.847	712.959	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	376.000	64.500	35.000	18.000	
3.8 Overige goederen diensten	219.204	829.703	1.207.678	1.302.494	
7.2 Mutatie voorzieningen	0	0	0	0	
7.3 Afschrijvingen	11.016	11.016	11.016	11.016	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	4.819	3.966	3.800	3.635	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000	
7.2 Mutatie voorzieningen	-212.053	-28.271	-62.647	-602.186	
0.9 - Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	
0.10 - Mutaties reserves	-1.140.338	-360.105	-131.000	-74.000	B&D
<i>Lasten</i>					
7.1 Mutatie reserves	0	0	0	0	
<i>Baten</i>					
7.1 Mutatie reserves	-1.140.338	-360.105	-131.000	-74.000	
0.11 - Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	B&D
1 - Veiligheid	1.213.257	1.263.672	1.283.366	1.321.974	
1.1 - Crisisbeheersing en brandweer	793.222	843.637	863.331	901.939	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	29.400	29.400	29.400	29.400	
3.8 Overige goederen diensten	28.866	46.486	30.643	33.713	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	684.463	720.471	756.477	792.484	
7.3 Afschrijvingen	31.289	31.289	31.289	31.289	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	19.204	15.991	15.522	15.053	
1.2 - Openbare orde en veiligheid	420.035	420.035	420.035	420.035	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	375.000	375.000	375.000	375.000	
2.1 Belastingen	300	300	300	300	
3.8 Overige goederen diensten	48.516	48.516	48.516	48.516	
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	4.069	4.069	4.069	4.069	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	12.150	12.150	12.150	12.150	
<i>Baten</i>					
3.8 Overige goederen diensten	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000	
2 - Verkeer, vervoer en waterstaat	2.237.523	2.266.350	2.271.069	2.341.487	
2.1 - Verkeer en vervoer	1.765.234	1.796.604	1.801.930	1.872.956	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	212.490	211.140	211.140	211.140	
2.1 Belastingen	3.144	3.144	3.144	3.144	
3.8 Overige goederen diensten	727.891	739.335	729.796	797.998	
7.2 Mutatie voorzieningen	30.440	30.440	30.440	30.440	
7.3 Afschrijvingen	649.603	690.489	711.939	725.203	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	150.516	130.906	124.321	113.881	
<i>Baten</i>					
3.8 Overige goederen diensten	-8.850	-8.850	-8.850	-8.850	
2.2 - Parkeren	472.289	469.746	469.139	468.531	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	3.840	3.840	3.840	3.840	
2.1 Belastingen	3.280	3.320	3.320	3.320	
3.5.1 Ingeleend personeel	35.000	35.000	35.000	35.000	
3.8 Overige goederen diensten	381.247	381.247	381.247	381.247	
7.3 Afschrijvingen	40.497	40.497	40.497	40.497	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	8.425	5.842	5.235	4.627	
2.3 - Recreatieve havens	0	0	0	0	W&V
2.4 - Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	W&V
2.5 - Openbaar vervoer	0	0	0	0	W&V
3 - Economie	-860.757	-867.420	-867.274	-864.399	
3.1 - Economische ontwikkeling	141.412	141.412	141.412	141.412	W&E
<i>Lasten</i>					

TAAKVELDENBEGROTING GEMEENTE VAALS 2020 - 2023

	2020	2021	2022	2023	Programma
1.1 Salarissen en sociale lasten	120.500	120.500	120.500	120.500	
3.8 Overige goederen diensten	20.912	20.912	20.912	20.912	
3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	0	
3.3 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	11.738	12.269	11.744	13.947	W&E
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	15.530	15.480	15.480	15.480	
2.1 Belastingen	98	98	98	98	
3.8 Overige goederen diensten	39.349	40.019	39.408	41.852	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	1.046	955	986	1.016	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	5.000	5.000	5.000	5.000	
7.3 Afschrijvingen	999	1.071	1.071	1.216	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	213	168	189	173	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	
3.7 Leges en andere rechten	-37.197	-37.222	-37.188	-37.588	
3.8 Overige goederen diensten	-3.300	-3.300	-3.300	-3.300	
3.4 - Economische promotie	-1.013.907	-1.021.101	-1.020.430	-1.019.758	W&E
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	15.000	15.000	15.000	15.000	
3.8 Overige goederen diensten	16.006	11.506	11.506	11.506	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	27.382	25.008	25.799	26.591	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	113.000	113.000	113.000	113.000	
7.3 Afschrijvingen	8.000	8.000	8.000	8.000	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	1.405	1.085	965	845	
<i>Baten</i>					
2.2.1 belastingen op producenten	-1.179.200	-1.179.200	-1.179.200	-1.179.200	
2.2.2 belastingen op huishoudens	-15.500	-15.500	-15.500	-15.500	
4 - Onderwijs	691.813	675.765	756.571	761.759	
4.1 - Openbaar onderwijs	0	0	0	0	M&V
4.2 - Onderwijshuisvesting	102.079	97.273	98.776	95.392	M&V
<i>Lasten</i>					
2.1 Belastingen	7.655	7.705	7.705	7.705	
3.8 Overige goederen diensten	4.339	4.339	6.782	4.339	
7.3 Afschrijvingen	62.668	62.668	62.668	62.668	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	27.417	22.561	21.621	20.680	
4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingzaken	589.734	578.492	657.795	666.367	M&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	32.000	32.000	32.000	32.000	
2.1 Belastingen	27.015	27.025	27.065	27.065	
3.8 Overige goederen diensten	197.571	197.571	279.084	289.907	
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	43.500	43.500	43.500	43.500	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	128.500	128.500	128.500	128.500	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	142.750	142.750	142.750	142.750	
7.3 Afschrijvingen	150.026	150.026	150.026	150.026	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	63.011	51.759	49.509	47.258	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-10.012	-10.012	-10.012	-10.012	
4.3.1 Inkomensoverdrachten - Rijk	-184.627	-184.627	-184.627	-184.627	
5 - Sport, cultuur en recreatie	2.942.048	2.685.386	2.689.058	3.124.657	
5.1 - Sportbeleid en activering	257.964	257.839	257.743	257.743	M&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	40.250	40.250	40.250	40.250	
3.8 Overige goederen diensten	162.318	162.318	162.318	162.318	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	75.175	75.175	75.175	75.175	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	221	96	0	0	
<i>Baten</i>					
3.8 Overige goederen diensten	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000	
5.2 - Sportaccommodaties	751.672	562.269	548.618	611.730	M&V
<i>Lasten</i>					
2.1 Belastingen	10.532	10.532	10.532	10.532	
3.8 Overige goederen diensten	662.154	475.704	494.204	561.976	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	38.106	38.106	38.106	38.106	
7.3 Afschrijvingen	69.360	69.360	38.171	34.005	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	14.490	11.537	10.575	10.081	
<i>Baten</i>					
3.3 Pachten	-20.720	-20.720	-20.720	-20.720	
3.6 Huren	-4.250	-4.250	-4.250	-4.250	
3.8 Overige goederen diensten	-18.000	-18.000	-18.000	-18.000	

TAAKVELDENBEGROTING GEMEENTE VAALS 2020 - 2023

	2020	2021	2022	2023	Programma
5.3 - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	582.046	489.021	522.661	808.787	M&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	87.960	87.760	87.760	87.760	
2.1 Belastingen	18.583	18.633	18.643	18.643	
3.8 Overige goederen diensten	356.063	267.475	302.191	570.277	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	105.012	105.012	105.012	105.012	
7.3 Afschrijvingen	131.263	131.548	131.548	132.130	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	39.246	31.670	29.846	27.873	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-103.250	-103.250	-103.250	-103.250	
3.8 Overige goederen diensten	-12.200	-12.200	-12.200	-12.200	
7.5 Overige verrekeningen	-40.631	-37.627	-36.889	-17.458	
5.4 - Musea	58.689	55.104	79.908	56.795	M&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	3.750	3.750	3.750	3.750	
2.1 Belastingen	1.775	1.775	1.775	1.775	
3.8 Overige goederen diensten	15.924	12.754	37.684	14.697	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	32.615	32.615	32.615	32.615	
7.3 Afschrijvingen	8.401	8.401	8.401	8.401	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	2.024	1.609	1.483	1.357	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-5.800	-5.800	-5.800	-5.800	
5.5 - Cultureel erfgoed	47.987	57.408	45.889	41.720	M&V
<i>Lasten</i>					
2.1 Belastingen	165	165	165	165	
3.8 Overige goederen diensten	9.650	19.511	8.113	4.064	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	27.962	27.962	27.962	27.962	
7.3 Afschrijvingen	8.016	8.016	8.016	8.016	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	2.244	1.804	1.683	1.563	
<i>Baten</i>					
3.7 Leges en andere rechten	-50	-50	-50	-50	
5.6 - Media	157.600	157.600	157.600	157.600	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	16.000	16.000	16.000	16.000	
3.8 Overige goederen diensten	1.600	1.600	1.600	1.600	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	140.000	140.000	140.000	140.000	
5.7 - Openbaar groen en (openlucht)recreatie	1.086.090	1.106.145	1.076.639	1.190.282	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	426.750	424.700	424.700	424.700	
2.1 Belastingen	22.684	21.599	21.599	21.599	
3.5.1 Ingeleend personeel	55.000	50.000	50.000	50.000	
3.8 Overige goederen diensten	429.232	457.113	429.639	539.608	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	3.687	3.687	3.687	3.687	
7.3 Afschrijvingen	135.446	140.995	138.878	144.111	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	26.141	20.901	20.986	19.427	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-7.000	-7.000	-7.000	-7.000	
3.8 Overige goederen diensten	-5.850	-5.850	-5.850	-5.850	
6 - Sociaal domein	8.789.493	8.613.764	8.488.081	8.475.108	
6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie	1.351.205	1.323.904	1.334.000	1.469.742	M&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	693.690	666.690	639.690	639.690	
2.1 Belastingen	4.616	4.956	5.061	5.061	
3.5.1 Ingeleend personeel	30.000	30.000	30.000	30.000	
3.8 Overige goederen diensten	135.750	117.276	132.150	267.900	
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	125.983	125.983	125.983	125.983	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	20.505	20.505	20.505	20.505	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	410.342	410.342	410.342	410.342	
7.3 Afschrijvingen	542	542	542	542	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	237	195	187	179	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000	
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	-8.500	-8.500	-8.500	-8.500	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	-40.000	-22.125	0	0	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	-18.960	-18.960	-18.960	-18.960	
6.2 - Wijkteams	146.123	146.123	146.123	146.123	M&V
<i>Lasten</i>					
3.8 Overige goederen diensten	47.900	47.900	47.900	47.900	
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	43.623	43.623	43.623	43.623	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	23.600	23.600	23.600	23.600	

TAAKVELDENBEGROTING GEMEENTE VAALS 2020 - 2023

	2020	2021	2022	2023	Programma
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	28.000	28.000	28.000	28.000	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	3.000	3.000	3.000	3.000	
6.3 - Inkomensregelingen	1.854.380	1.854.380	1.854.380	1.854.380	W&E
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	58.210	58.210	58.210	58.210	
3.4.1 Specifieke uitkeringen in natura	19.000	19.000	19.000	19.000	
3.8 Overige goederen diensten	13.979	13.979	13.979	13.979	
4.1.1 Soiale uitkeringen in geld	4.587.817	4.587.817	4.587.817	4.587.817	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	1.138.883	1.138.883	1.138.883	1.138.883	
4.4.8 Kapitaaloverdrachten - overige instellingen en personen	205.000	205.000	205.000	205.000	
<i>Baten</i>					
4.3.1 Inkomensoverdrachten - Rijk	-4.168.509	-4.168.509	-4.168.509	-4.168.509	
6.4 - Begeleide participatie	1.735.479	1.609.080	1.519.665	1.366.666	W&E
<i>Lasten</i>					
3.8 Overige goederen diensten	23.000	18.000	18.000	18.000	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	1.626.968	1.505.569	1.416.154	1.263.155	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	85.511	85.511	85.511	85.511	
6.5 - Arbeidsparticipatie	192.189	192.189	192.189	192.189	W&E
<i>Lasten</i>					
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	86.430	86.430	86.430	86.430	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	105.759	105.759	105.759	105.759	
6.6 - Maatwerkvoorzieningen (WMO)	120.000	120.000	120.000	120.000	M&V
<i>Lasten</i>					
3.4.1 Specifieke uitkeringen in natura	120.000	120.000	120.000	120.000	
6.71 - Maatwerkdienstverlening 18+	1.907.930	1.885.901	1.839.537	1.843.821	M&V
<i>Lasten</i>					
3.4.1 Specifieke uitkeringen in natura	1.525.000	1.500.000	1.450.000	1.450.000	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	234.908	238.583	242.938	247.821	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	230.000	230.000	230.000	230.000	
<i>Baten</i>					
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	-81.978	-82.682	-83.401	-84.000	
6.72 - Maatwerkdienstverlening 18-	1.282.000	1.282.000	1.282.000	1.282.000	M&V
<i>Lasten</i>					
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	1.242.000	1.242.000	1.242.000	1.242.000	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	40.000	40.000	40.000	40.000	
6.81 - Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	M&V
6.82 - Geëscaleerde zorg 18-	200.187	200.187	200.187	200.187	M&V
<i>Lasten</i>					
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	100.000	100.000	100.000	100.000	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	100.187	100.187	100.187	100.187	
7 - Volksgezondheid en milieu	121.612	-153.744	-377.728	-329.076	
7.1 - Volksgezondheid	332.709	331.709	326.709	326.709	M&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	20.250	20.250	20.250	20.250	
3.8 Overige goederen diensten	40.520	39.520	34.520	34.520	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	271.939	271.939	271.939	271.939	
7.2 - Riolering	-225.427	-308.292	-323.837	-271.427	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	93.480	92.880	92.880	92.880	
2.1 Belastingen	295	295	295	295	
3.5.1 Ingeleend personeel	80.000	80.000	0	0	
3.8 Overige goederen diensten	347.571	339.581	317.749	325.081	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	41.962	38.324	39.536	40.749	
7.3 Afschrijvingen	373.318	390.453	381.608	388.504	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	189.774	159.327	157.458	151.733	
<i>Baten</i>					
2.2.1 Belastingen op producenten	-297.369	-310.046	-288.973	-279.514	
2.2.2 Belastingen op huishoudens	-1.054.308	-1.099.256	-1.024.540	-991.005	
3.8 Overige goederen diensten	-150	150	150	-150	
7.3 - Afval	-285.414	-431.905	-490.344	-494.102	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	107.290	106.740	106.740	106.740	
2.1 Belastingen	1.081	1.081	1.081	1.081	
3.8 Overige goederen diensten	1.000.115	1.007.486	1.000.770	1.027.652	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	40.340	36.843	38.009	39.175	
7.3 Afschrijvingen	20.810	21.596	21.596	23.195	

TAAKVELDENBEGROTING GEMEENTE VAALS 2020 - 2023

	2020	2021	2022	2023	Programma
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	6.987	5.677	5.759	5.438	
<i>Baten</i>					
3.7 Leges en andere rechten	-1.447.348	-1.596.639	-1.649.610	-1.682.694	
3.8 Overige goederen diensten	-14.689	-14.689	-14.689	-14.689	
7.4 - Milieubeheer	282.781	242.781	97.781	97.781	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	2.880	2.880	2.880	2.880	
3.5.1 Ingeleend personeel	80.000	80.000	0	0	
3.8 Overige goederen diensten	109.431	69.431	4.431	4.431	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	90.470	90.470	90.470	90.470	
7.5 - Begraafplaatsen en crematoria	16.963	11.963	11.963	11.963	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	640	640	640	640	
3.8 Overige goederen diensten	18.323	13.323	13.323	13.323	
<i>Baten</i>					
3.8 Overige goederen diensten	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	
8 - Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	926.095	802.216	695.287	651.415	
8.1 - Ruimtelijke ordening	617.509	541.624	441.449	388.660	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	198.000	198.000	198.000	198.000	
2.1 Belastingen	840	840	840	840	
3.5.1 Ingeleend personeel	80.000	40.000	0	0	
3.8 Overige goederen diensten	178.232	174.932	117.232	67.232	
7.3 Afschrijvingen	46.101	60.601	60.601	60.601	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	116.336	69.251	66.776	63.987	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	
8.2 - Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	W&V
8.3 - Wonen en bouwen	308.586	260.592	253.838	262.755	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	354.800	354.800	354.800	354.800	
2.1 Belastingen	2.228	2.228	2.228	2.228	
3.8 Overige goederen diensten	112.183	62.020	55.426	64.504	
7.3 Afschrijvingen	13.262	13.445	13.486	13.527	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	5.705	4.691	4.490	4.288	
<i>Baten</i>					
3.6 Huren	-21.592	-21.592	-21.592	-21.592	
3.7 Leges en andere rechten	-158.000	-155.000	-155.000	-155.000	

Totale lasten	31.776.685	31.340.004	31.140.932	31.780.285
Totale baten	-31.776.685	-31.340.004	-31.140.932	-31.780.285
Saldo	0	0	0	0

Verplichte beleidsindicatoren BBV:

Beleidsindicator	Eenheid	Peiljaar	Waarde
Onderwijs – absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2018	0
Onderwijs – relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2018	21,31
Onderwijs – vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2018	2,1%
Sport, cultuur en recreatie – niet sporters	Percentage	2016	54,4%
Sociaal domein – jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	2015	0,72%
Sociaal domein – kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	2015	8,76%
Sociaal domein – achterstandsleerlingen	% 4 t/m 12 jarigen	-	-
Sociaal domein – jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2018	11,7%
Sociaal domein – jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2018	0,8%
Sociaal domein – jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	-	-
Sociaal domein – cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 1.000 inwoners	2018	43
Volksgezondheid en milieu – omvang huishoudelijk restafval	Kilogram/inwoner	2017	132
VHROSV – nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2016	59,7
VHROSV – demografische druk	Percentage	2019	78,5%
Economie – functiemenging	Percentage	2018	30,6%
Economie – bruto gemeentelijk product	Verhouding tussen verwacht en gemeten product	-	-
Economie – vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2018	128,0
Sociaal domein – banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2018	395,3
Sociaal domein – netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	2018	53,9%
Sociaal domein – werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	2015	1,45%
Sociaal domein – personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 1.000 inwoners	2018	47,7
Sociaal domein – lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 1.000 inwoners van 15 – 64 jaar	2018	37,3
Volksgezondheid en milieu – hernieuwbare elektriciteit	Percentage	2017	3,6%
Veiligheid – verwijzingen HALT	Aantal per 10.000 inwoners	2018	189
Veiligheid – winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2018	1
Veiligheid – geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2018	3,0
Veiligheid – diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2018	2,0
Veiligheid – vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	2018	4,6
VHROSV – gemiddelde WOZ-waarde	Duizend Euro	2018	153
VHROSV – gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	2019	606
VHROSV – gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	2019	762

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Beleidsindicator	Eenheid	Peiljaar	Waarde
Bestuur en ondersteuning – formatie	FTE per 1.000 inwoners	2020	7,76
Bestuur en ondersteuning – bezetting	FTE per 1.000 inwoners	2020	7,56
Bestuur en ondersteuning – apparaatskosten	Kosten per inwoner	2020	€ 318,75
Bestuur en ondersteuning – externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2020	7,0% - € 456.000
Bestuur en ondersteuning - overhead	% van totale lasten	2020	9,83%

Bron: eigen gegevens

Prognose meerjarenbalans	Realisatie	Begroting				
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Activa						
<u>Vaste activa</u>						
Immateriële vaste activa	126	118	110	102	94	86
Materiële vaste activa	29.346	30.551	31.894	30.600	29.482	27.677
Financiële vaste activa - excl. verstrekte leningen > 1 jaar	7.477	0	0	0	0	0
Financiële vaste activa - verstrekte leningen > 1 jaar	531	112	106	100	100	100
Totaal vaste activa	37.480	30.781	32.110	30.802	29.676	27.863
<u>Vlottende activa</u>						
Voorraden	7.021	6.047	3.592	3.546	3.500	3.454
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	0	0	0	0	0	0
Liquide middelen	9	0	0	0	0	0
Kortlopende vorderingen	4.101	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Overlopende activa	356	0	0	0	0	0
Totaal vlottende activa	11.487	10.047	7.592	7.546	7.500	7.454
Totaal activa	48.967	40.828	39.702	38.348	37.176	35.317
Passiva						
<u>Vaste passiva</u>						
Resultaat boekjaar	-89	-384	-673	-172	153	407
Reserves	7.977	6.696	5.509	5.149	4.518	4.444
Voorzieningen	1.075	1.029	807	790	1.258	686
Opgenomen leningen > 1 jaar	18.007	26.099	24.380	22.740	21.100	19.460
Totaal vaste passiva	26.970	33.440	30.023	28.507	27.029	24.997
<u>Vlottende passiva</u>						
Kasgeldleningen	16.000	0	2.000	2.500	3.000	3.000
Bankschulden	352	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Kortlopende schulden	5.045	5.388	5.679	5.341	5.147	5.320
Overlopende passiva	600	0	0	0	0	0
Totaal vlottende passiva	21.997	7.388	9.679	9.841	10.147	10.320
Totaal passiva	48.967	40.828	39.702	38.348	37.176	35.317

EMU Saldo		Begroting				
		2019	2020	2021	2022	2023
1.	(+) Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c).	-1.275	-1.858	-532	22	333
2.	(+) Afschrijvingen ten laste van de exploitatie.	1.840	1.909	1.962	1.886	1.910
3.	(+) Bruto dotatie aan voorzieningen ten laste van de exploitatie.	0	0	0	0	0
4.	(-) Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd.	1.539	3.249	615	714	51
5.	(+) Ontvangen bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen in mindering gebracht op de onder post 4 bedoelde investeringen.	51	6	6	0	0
6.	(+) Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Opbrengsten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs).	0	0	0	0	0
7.	(-) Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	0	0	0	0	0
8.	(+) Grondverkoop: Verkoopopbrengsten van grond (tegen verkoopprijs).	1.082	2.461	0	0	0
9.	(-) Betalingen ten laste van de voorzieningen.	171	252	48	63	602
10.	(-) Betalingen die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten.	0	0	0	0	0
11.	Verkoop van aandelen:					
11a.	Gaat u deelnemingen en aandelen verkopen? (ja/nee)	nee	nee	nee	nee	nee
11b.	(-) Zo ja wat is bij verkoop de te verwachten boekwinst?	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo		-12	-983	773	1.131	1.590